

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

Η ημερίδα της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκαρίων με τη χορηγία του ΥΠ.ΠΟ. και με θέμα «Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών» πραγματοποιήθηκε στις 17 Απριλίου 1994, στο αμφιθέατρο της Ιατρικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών (πανεπιστημίου 30) στα πλαίσια της εβδομάδας παιδικού βιβλίου «με ένα βιβλίο πετάω» που οργάνωσε το ΥΠ.ΠΟ. (17-24/4/94). Στην πρώτη συζήτηση στρογγυλής τραπέζης με θέμα «Βιβλία και βιβλιοθήκες ως μέσα πολιτιστικής ανάπτυξης», με συντονίστρια την Μερσίνη Μαρελέλη - Κακούρη, συμμετείχαν: Μάρκος Κυνηγός (Εκπαιδευτικός), Ειρήνη Μάρρα (Συγγραφέας), Αλέξης Κυριτσόπουλος (Ζωγράφος), Ελένη Σαραντίτη (Βιβλιοκριτικός), Φώτης Αποστολόπουλος (Βιβλιοθηκονόμος), Νίβι Fanhoe (Σύμβουλος παιδικών βιβλιοθηκών). Στη δεύτερη συζήτηση στρογγυλής τρα-

πέζης με θέμα «Ο ρόλος της σχολικής βιβλιοθήκης και το αναλυτικό πρόγραμμα» με συντονίστρια την Αλεξάνδρα Παπάζογλου, συμμετείχαν: Βάσω Σίνα (Βιβλιοθηκονόμος), Μάρω Βελλοπούλου (Εκπαιδευτικός), Μαγδαληνή Δημοπούλου (Εκπαιδευτικός), Νίκος Τσούλιας (Εκπρόσωπος ΟΛΜΕ), Τζέλα Σκούρα (Καθηγήτρια Πανεπιστημίου), Έλση Σακελλαρίου (Documentaliste), Γιώργος Δαρδανός (Εκδότης), Α. Διατσέγκου (Γονέας). Η οργάνωση της Ημερίδας έγινε από τα μέλη της Επιτροπής Σχολικών Βιβλιοθηκών της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκαρίων: Αλεξάνδρα Αναστασιάδη, Λίνα Βατοπούλου, Σύλβια Δημητριάδη, Δήμητρα Δημητροπούλου, Άννα Κώτση, Τίνα Παρτσινεβέλου, Βάσω Σίνα, Μαρίκα Φαμελιάρη. Το συντονισμό της διοργάνωσης είχε η Αλεξάντρα Παπάζογλου. Συμμετείχαν στην οργάνωση: Χριστίνα Οικονομοπούλου (πρόεδρος ΕΕΒ), Δήμητρα Βασιλείου (Αντιπρόεδρος ΕΕΒ).

ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ:

Πρόεδρος

της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκαρίων

Κατ' αρχήν, θέλω να ευχαριστήσω όλους εσάς, που δεχτήκατε την πρόσκληση της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκαρίων, να λάβετε μέρος στην σημερινή ημερίδα και να συζητήσουμε "τα ερεθίσματα και τους τρόπους προσέγγισης, για την δημιουργία αναγνωστών και τη συμβολή των βιβλιοθηκών".

Ακόμα, να ευχαριστήσω την Οργανωτική Επιτροπή κι όλους εσάς που βρίσκεστε σήμερα μαζί μας. Την κ. Fanhoe, από τη Δανία και την κ. Έλση Σακελλαρίου, από τη Γαλλία, που θα μας μεταφέρουν τις εμπειρίες τους από τις χώρες τους.

Η εβδομάδα που οργανώνει το Υπουργείο Πολιτισμού και η Γενική Γραμματεία Νέας Γενιάς "μ' ένα βιβλίο πετάω", ας είναι το ερέθισμα για να προβληματιστούμε. Γιατί η χώρα μας δίνει τόση χαμηλή προτεραιότητα στο θέμα των βιβλιοθηκών και στο ρόλο που διαδραματίζουν, που είναι πολιτιστικός, εκπαιδευτικός και κοινωνικός.

Ο βασικός ρόλος των βιβλιοθηκών είναι η διαφύλα-

ξη της έκφρασης και της δημιουργίας του ανθρώπου, όπου μπορούν οι πολίτες ν' ανατρέξουν σε όλες τις δυνατές πηγές της γνώσης, για να έχουν τη δυνατότητα της κριτικής σκέψης.

Οι λαϊκές βιβλιοθήκες είναι απαραίτητες σε μία χώρα, για την καταπολέμηση του αναλφαβητισμού, την αντιμετώπιση, της όχι πάντα θετικής έκφρασης της τηλεόρασης και για την πολιτιστική και οικονομική ανάπτυξή της.

Η άσκηση της ανάγνωσης ξεκινάει απ' την μικρή ηλικία, με το διάβασμα. Και μέσα από τη διαδικασία της έρευνας και της απομάκρυνσης από τη φιλοσοφία του σχολικού εγχειριδίου ως την μοναδική πηγή γνώσεων.

Τα εκπαιδευτικά συστήματα των ανεπτυγμένων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στηρίζουν το αναλυτικό σχολικό πρόγραμμα στην ύπαρξη της βιβλιοθήκης.

Μόνο μέσω της βιβλιοθήκης μπορεί κανείς να ξεφύγει από το παραδοσιακό και ξεπερασμένο τρόπο διδασκαλίας και να παρακινήσει, στην μάθηση κι έρευνα, μεγαλύτερο αριθμό μαθητών.

Το θέμα της ανάπτυξης και προώθησης των βιβλιοθηκών στη χώρα μας, ως αναφορά την πρόθεση της Πολιτείας, ξεκινάει με την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους. Ο νόμος 1362 του 1949, περί ίδρύσεως, ανασυγκροτήσεως κι ενιαίας οργανώσεως ανά του Κράτους βιβλιοθηκών, αναφέρει για την ίδρυση βιβλιοθήκης και λαϊκού αναγνωστηρίου.

Σε κάθε πρωτεύουσα νομού προβλέπει σύνταξη ελληνικής βιβλιογραφίας και την δημιουργία Ελληνικού Κέντρου ανταλλαγής του βιβλίου. Επίσης, κρίνει απαραίτητη την σύσταση σπουδών βιβλιοθηκονομίας.

Όπως μας συμβαίνει σε πολλές περιπτώσεις με τη νομοθεσία στην Ελλάδα, η πρόθεση του νόμου δεν έχει γίνει ακόμα πραγματικότητα.

Δεν υπάρχει ενιαία οργάνωση των βιβλιοθηκών. Δεν υπάρχει δίκτυο των βιβλιοθηκών, με μικρή εξαίρεση τις βιβλιοθήκες του Δήμου Θεσσαλονίκης και των βιβλιοθηκών του Κέντρου Παιδικού κι Εφηβικού Βιβλίου.

Σχολές βιβλιοθηκονομίας λειτούργησαν το 1962 - 1976, η ιδιωτική σχολή βιβλιοθηκονομίας στο ΧΕΝ.

Από το 1977 λειτουργεί στα ΤΕΙ, εκκρεμεί η αναβάθμισή τους και δεν υπάρχει σήμερα μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών, όπως έχει ζητήσει η Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων.

Βιβλιογραφία εθνική εκδίδεται το 1989, όσο για τις σχολικές βιβλιοθήκες, της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, αυτό που είχε πει ο Ευγένιος Βούλγαρης πριν 200 χρόνια "καλύτερα να μην ιδρύεται σχολείο, παρά να είναι χωρίς οργανοθήκη και βιβλιοθήκη", είναι και σήμερα ριζοσπαστικό, γιατί δεν υπάρχουνε σχολικές βιβλιοθήκες.

Νομοθεσία για τις σχολικές βιβλιοθήκες θεσμοθετήθηκε το 1985 με το νόμο 1566 άρθρο 43, χωρίς να είναι εφαρμόσιμος.

Πρέπει να υπάρξουν σημαντικές αλλαγές, όσον αφορά την οργάνωση, την λειτουργία τους και το προσωπικό τους.

Η Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων ζητάει τη σύνδεση της σχολικής βιβλιοθήκης με το αναλυτικό πρόγραμμα, την εξασφάλιση χώρου για την στέγαση βιβλιοθήκης στα νέα σχολικά κτίρια, την δημιουργία οργανικών θέσεων για σχολικό βιβλιοθηκάριο, ως τον μόνο αρμόδιο για την λειτουργία κι οργάνωση της σχολικής βιβλιοθήκης κι όχι την λειτουργία της από μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς, όπως προτείνει ο νόμος. Επίσης, προτείνει την λειτουργία πυλωτικών σχολικών βιβλιοθηκών σε μεγάλα αστικά κέντρα αλλά και σε κέντρα της επαρχίας, προκειμένου να λειτουργήσει ο θεσμός και ν' αναπτυχθεί η σχέση του εκπαιδευτικού προγράμματος με τη βιβλιοθήκη.

Και στις λαϊκές βιβλιοθήκες υπάρχει ανάγκη για την κατοχύρωση των οργανικών θέσεων των βιβλιοθηκονόμων, προκειμένου να υπάρξει καλύτερο επίπεδο υποστήριξης των λειτουργιών τους.

Είναι σχήμα οξύμωρο, η Πολιτεία η οποία παράγει βιβλιοθηκονόμους μέσα στα δικά της κέντρα εκπαίδευσης, να μην αναγνωρίζει τις σπουδές τους και την προσφορά τους.

Πρέπει, επίσης, να γίνει ενιαία νομοθεσία, που να διέπει όλες τις βιβλιοθήκες της χώρας, είτε αυτές είναι λαϊκές, σχολικές, ειδικές, των ερευνητικών κέντρων, Τραπεζών κι άλλων οργανισμών.

Θα πρέπει να δημιουργηθούν δίκτυα λαϊκών βιβλιοθηκών για την καλύτερη εξυπηρέτηση του κοινού και βέβαια, πρέπει να υπάρχει η απαραίτητη οργάνωση για τον εμπλουτισμό τους.

Αυτά είναι τα προβλήματα, τα οποία θα θιγούν στην σημερινή μας ημερίδα. Τα συμπεράσματα που

θα προκύψουν, θα κατατεθούν ως προτάσεις στα αρμόδια υπουργεία.

Η πληροφόρηση είναι απαραίτητη προϋπόθεση, επιβίωσης κι οικονομικής ανάπτυξης σε κάθε χώρα. Και πολύ περισσότερο για μία μικρή χώρα, όπως είναι η χώρα μας, η Ελλάδα.

Σε μία εποχή πληθυσμιακών μετακινήσεων κι αλλαγών, οι βιβλιοθήκες κι η ανάπτυξη του κριτικού πνεύματος θα παίξουν σημαντικό ρόλο στην αποφυγή του ρατσισμού και του φανατισμού και την διατήρηση των ισορροπιών.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ Γεν. Γραμματέας ΕΕΒ : Θα ήθελα εκ μέρους της Οργανωτικής Επιτροπής, να πω δυο λόγια, για το πως οργανώσαμε αυτή την ημερίδα. Δεν θελήσαμε να γίνουν οι συνήθεις εισηγήσεις, οι οποίες συνήθως παρουσιάζονται στα συνέδρια και στις ημερίδες, για το λόγο ότι θεωρούμε ότι αυτές οι εισηγήσεις έχουν γίνει. Το θεωρητικό σκέλος έχει κατατεθεί και τα έχουμε ακούσει όλοι όσοι ενδιαφερόμαστε για τα θέματα αυτά από τη θεωρητική μεριά. Εκείνο που μας ενδιαφέρει, είναι να γίνει ένα πρακτικό βήμα και γι' αυτό συμφωνήσαμε σ' αυτή την μορφή, όπου έχουμε εισηγήσεις σύντομες, αλλά περισσότερη συζήτηση και θα θέλαμε να εμπλέξουμε, κυρίως, και το κοινό.

Η πρώτη ώρα της ημερίδας είναι αφιερωμένη στην παρουσίαση και στην τοποθέτηση των εισηγητών, των συμμετεχόντων στην συζήτηση αυτή. Στην συνέχεια θα υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Και η επόμενη ώρα θα είναι αφιερωμένη στους παρευρισκόμενους, έτσι ώστε, να μπορούν να κάνουν τοποθετήσεις και να πάρουν απαντήσεις από τα μέλη του τραπεζιού.

Στην οργάνωση αυτής της ημερίδας φάνηκε ότι υπήρχε μια μικρή αδυναμία, στο γεγονός ότι δεν καταφέραμε να εμπλέξουμε στο βαθμό που θα θέλαμε, όλους τους φορείς. Θα θέλαμε μεγαλύτερη αντιπροσώπευση εκπαιδευτικών, μεγαλύτερη συμμετοχή από τους εκπροσώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πράγμα το οποίο δεν καταφέραμε, γιατί πραγματικά, δεν έχουμε ακόμα καταφέρει να συνεργαστούμε σα φορείς. Ίσως, είναι η πρώτη φορά που μας δίνεται αυτή η ευκαιρία, να έρθουμε, κατά κάποιον τρόπο, σ' επαφή και ν' ανταλλάξουμε τις απόψεις που αφορούν το αντικείμενο που ενδιαφέρει όλους εμάς.

Ας ελπίσουμε ότι αυτό θα είναι μία αρχή για καλύτερη συνεργασία, μια κι εντοπίστηκαν κάποιες αδυναμίες αυτή την στιγμή.

Θα ήθελα κι εγώ να ευχαριστήσω τους ομιλητές που συμμετέχουνε στην συζήτηση, την Οργανωτική Επιτροπή, η οποία πραγματικά, βοήθησε πάρα πολύ για την οργάνωση αυτής της ημερίδας κι επίσης, τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και όλους τους συναδέλφους, που συμμετείχαν και μας ενίσχυσαν.

1ο ΜΕΡΟΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ

Α' ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

*"Βιβλία και βιβλιοθήκες
ως μέσα πολιτιστικής ανάπτυξης"*

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Καλημέρα, λέγομαι Μερσίνη Κακούρη και είμαι βιβλιοθηκάριας και καθηγήτρια βιβλιοθηκονομίας στο ΤΕΙ Θεσσαλονίκης. Χαίρομαι που είμαι μαζί σας στην Αθήνα. Ευχαριστώ πολύ την Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων για την πρόσκληση να συμμετάσχω κι εγώ σ' αυτή την ημερίδα.

Θα ήθελα, ξεκινώντας, να παρουσιάσω τους σημερινούς ομιλητές. Αρχίζοντας από αριστερά είναι η κ. Ειρήνη Μάρρα, συγγραφέας παιδικών βιβλίων, η κ.

Vivi Fanhoe, σύμβουλος παιδικών βιβλιοθηκών, είναι από την Δανία και είναι πρόεδρος της Επιτροπής Παιδικών Βιβλιοθηκών της SIFLA, της Παγκόσμιας Ομοσπονδίας Βιβλιοθηκονομικών Ενώσεων και Ιδρυμάτων. Δίπλα μου είναι ο κ. Φώτης Αποστολόπουλος, βιβλιοθηκάριος και υπεύθυνος των παιδικών βιβλιοθηκών του Δήμου Θεσσαλονίκης. Η κ. Ελένη Σαραντίτη, δεξιά μου, συγγραφέας παιδικών βιβλίων και κριτικός παιδικού βιβλίου, ο κ. Μάρκος Κυνηγός, εκπαιδευτικός κι ο κ. Αλέξης Κυριτσόπουλος, ζωγράφος και συγγραφέας. Θα κρατήσω την σειρά που υπάρχει ως προς τα ονόματα και τη σειρά με την οποία θα μιλήσουν οι εισηγητές, αυτή που υπάρχει στο πρόγραμμα. Παρακαλώ, λοιπόν, τον κ. Μάρκο Κυνηγό να ξεκινήσει. Το θέμα μας, βέβαια, είναι: "βιβλία και βιβλιοθήκες ως μέσα πολιτιστικής ανάπτυξης"

ΚΥΝΗΓΟΣ: Ευχαριστώ πολύ για την πρόσκληση. Θέλω να πω ότι σαν καλός μαθητής, στην ηλικία μου, διάβασα πρώτα - πρώτα τον τίτλο του στρογγυλού τραπέζιού: "Βιβλία και βιβλιοθήκες ως μέσα πολιτιστικής ανάπτυξης".

Η φράση αυτή, πριν από 50 ή 60 χρόνια, ήτανε μια αυτονόητη αναφορά στην πραγματικότητα. Σήμερα, μοιάζει, λιγάκι, σαν ένα νοσταλγικό όνειρο.

Θέλω να δω το θέμα από την πλευρά των μικρών παιδιών, παρ' ό,τι κινδυνεύω να εμπλακώ, λίγο, με τους επόμενους συζητητές (θα προσπαθήσω να μην μπω πολύ στα χωράφια τους).

Πρέπει να σκεφτούμε ότι ένα παιδί, πριν φτάσει το κατώρθωμα της ανάγνωσης, έχει ζήσει, ήδη, 4 - 5 χρόνια της ζωής του κι είναι τα πιο καθοριστικά χρόνια.

Τα μηνύματα απ' την τηλεόραση που, μεταξύ των άλλων προκαλούν σύγχυση, το ραδιόφωνο, τις διαφημίσεις, ό,τι αυτά δεν επιδέχονται διάλογο, ούτε καν ερωτήσεις.

Τα πρόσωπα της οικογένειας είναι, συνήθως, βιαστικά κι ανυπόμονα, οι παρέες, έξω από την οικογένεια, είναι όλο και περισσότερο σπάνιες κι επομένως, πριν το παιδί φτάσει στο σχολείο και πριν διαβάσει, έχει εισαχθεί σε μία κοινωνία, σε μία φλύαρη κοινωνία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, της αγχωτικής βιασύνης, της κατανάλωσης, μια κοινωνία που αγνοεί τις απορίες κι αποθαρρύνει το ενδιαφέρον.

Αυτό δεν είναι ευχάριστο ξεκίνημα για την δημιουργία αναγνωστών.

Φτάνει το παιδί στο σχολείο και το πρώτο κατώρθωμα του σχολείου είναι να του προσφέρει την ικανότητα της ανάγνωσης. Αφού πετύχουμε το κατώρθωμα αυτό, ποιά είναι η στάση του εκπαιδευτικού μας συστήματος απέναντι στα βιβλία;

Τα μοιράζουμε δωρεάν, σε μια εποχή που οι αξίες μετριούνται με το χρήμα, απαιτούμε, περίπου, να τ' αποστηθίσουν, για να πάρουν μεγάλο βαθμό και, βέβαια, τα μεταχειριζόμαστε ως υποχρεωτικά εργαλεία για την μάθηση, που κι αυτή έχει την μορφή καταναγκασμού.

Τα ΜΜΕ αποθαρρύνουν το ενδιαφέρον, φοβούμαι ότι το εκπαιδευτικό σύστημα το σκοτώνει.

Η αγάπη για το διάβασμα απαιτεί ενδιαφέρον, προϋποθέτει απορίες, χρειάζεται χρόνο και ατομικό ρυθμό, ζητάει κάποιο κόπο και κάποιαν ατομική ζωή, κάποια περιθώρια. Αυτά μπορεί να τα προσφέρει σήμερα

η παιδική βιβλιοθήκη.

Κάποτε, οι πληροφορίες ήταν δυσεύρετες. Σήμερα, είναι υπερβολικά, πολλές, αλλά κι αναξιόπιστες. Κάποτε, η διασκέδαση ήταν πανάκριβη κι απαιτούσε κόπο, σήμερα, είναι μες τα σπύτια μας κι απαιτεί να γυρίσουμε ένα κουμπάκι. Κάποτε, τα ενδιαφέροντα ήταν πεινασμένα αλλά ενεργητικά, σήμερα, είναι παραχορτασμένα και παθητικά. Κάποτε, κυριαρχούσαμε στον χρόνο μας, σήμερα, τον κυνηγάμε και τον υπηρετούμε.

Ο,τι αυτά, βέβαια, θέτουν μια πολύ απαισιόδοξη προοπτική, στην υπόθεση του βιβλίου και για να μην αφήσω την εισήγησή μου με τόσο μαύρη απόχρωση, θέλω να πω ότι, παρ' όλα, αυτά τα μηνύματα είναι καλά.

Παρουσιάζεται κάποιος εκδοτικός πλούτος, κάποια άνθηση, καλύτερα βιβλία, αναγνωστικό κοινό, που μεγαλώνει. Ίσως, έχουμε χορτάσει τις κονσέρβες κι αναζητάμε λίγη, φρέσκια, ζωντανή τροφή.

Παρ' όλα αυτά, το θέμα για τα παιδιά παραμένει. Το διάβασμα είναι απάντηση σ' ενεργητικό ενδιαφέρον, είναι ανάπτυξη του λόγου. Το σχολείο θα έπρεπε να στρέφει τα παιδιά, από πολύ μικρή ηλικία, στην έρευνα.

Θα τελειώσω με δύο προτάσεις (αλλά δεν ξέρω ποιός μπορεί να τις εφαρμόσει). Η μία είναι: α) οι παιδικές βιβλιοθήκες να έχουν προσωπικό κατάλληλο και συνθήκες κατάλληλες, ώστε να μπορούν εκεί να βρίσκουν τα παιδιά έναν άνθρωπο που να τ' ακούει και να συζητάει μαζί τους. Αυτό λείπει πάρα πολύ στα σημερινά παιδιά. β) Η δεύτερη πρόταση είναι η εξής: Εκεί που η Πολιτεία, το Κράτος προσφέρει, σήμερα 10 - 12 διδακτικά βιβλία, δωρεάν, σ' όλα τα παιδιά, θα πρότεινα να προσφέρει κι ατομικά κουπόνια γι' αγορά απ' το εμπόριο 2 - 3 εξωσχολικών βιβλίων, κάθε χρονιά.

Αυτό, πιστεύω, ότι θα πρόσφερε κίνητρο για καλύτερα βιβλία, θα πρόσφερε κίνητρα για δημιουργία αναγνωστών, θα πρόσφερε κίνηση σε βιβλιοπωλεία και στις βιβλιοθήκες, που θα έχουν το έργο να συστήνουν τα βιβλία που αξίζουν τον κόπο, στο κοινό. Και θα ήταν μία έμπρακτη απόδειξη ότι η Πολιτεία ευνοεί το ελεύθερο ανάγνωσμα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Να περάσουμε στην κ. Ειρήνη Μάρρα. Παρακαλώ η κ. Μάρρα.

ΜΑΡΡΑ: Θα ήθελα να πω ότι σε μας τους Έλληνες αρέσει πολύ η γκρίνια. Είναι, λιγάκι, εθνικό σπορ. Εγώ νιώθω πολύ Ελληνίδα, παρ' όλα αυτά δεν θα γκρινιάσω. Κι αυτό γιατί, γυρίζοντας πίσω στα τελευταία 30 χρόνια, ή αν θέλετε και στα 25 ακόμα να το κάνουμε πιο κοντινό, βλέπουμε ότι, γενικότερα το βιβλίο αλλά και ειδικότερα το παιδικό βιβλίο έχει γνωρίσει μια άνθηση.

Κυκλοφορούν πολλά βιβλία και τα παιδιά, σήμερα, διαβάζουν πιο πολύ, απ' ό,τι διάβαζαν παιδιά άλλων γενιών (ίσως και γιατί δεν υπήρχαν τόσα πολλά βιβλία τότε), αλλά διαβάζουν, ακόμα και, τα παιδιά μας πολύ περισσότερο απ' ό,τι διαβάζουν οι μεγάλοι.

Αυτό είναι παρήγορο. Ετσι, λοιπόν, θα ξεκινήσω θετικά. Γιατί μ' αρέσει να ξεκινάω, πάντα, θετικά. Οχι ότι δεν υπάρχουν πράγματα που μπορούν να γίνουν. Μπορούν. Και πολύ - πολύ σύντομα θα σας αναφέρω μερικά που έχω σκεφτεί μέσα από την επαφή που έχω με παιδιά εδώ και 25 και 30 χρόνια. Περίπου απ' το '65 που έχει ξεκινήσει η ιστορία του παιδικού βιβλίου στην Ελλάδα.

Σε αντίθεση, λοιπόν, με τους μεγάλους, βλέπουμε ότι τα μικρά παιδιά διαβάζουν. Αλλά ποιά διαβάζουν, και πόσο διαβάζουν και πότε διαβάζουν;

Διαβάζουν τα παιδιά εκείνα των οποίων οι γονείς

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

διαβάζουν κι επομένως, το βιβλίο είναι ένα αντικείμενο καταναλωτικό, υπάρχει μέσα στο σπίτι σε αφθονία κι ελεύθερο. Όταν βγούνε ν' αγοράσουν παπούτσια, και ρούχα, και μακαρόνια, και πατάτες, όπως αγοράζουν, δηλαδή, όλα τ' άλλα καταναλωτικά αγαθά, οι οικογένειες αυτές αγοράζουν βιβλία και για τους ίδιους και για τα παιδιά τους. Σ' αυτές τις οικογένειες τα παιδιά διαβάζουν. Εκεί υπάρχει η βιβλιοθήκη, όχι σαν έπιπλο διακοσμητικό, αλλά σαν ένα λειτουργικό στοιχείο του σπιτιού.

Επομένως, μοιραία οδηγούμαστε στην βιβλιοθήκη, έτσι ή αλλιώς, ή σαν αντικείμενο ή σαν χώρο.

Στο σχολείο, πάλι, παλιότερα υπήρχανε κάποιες βιβλιοθήκες πολύ φτωχές. Μονίμως κλειδωμένες, ξεσκονισμένες πολύ ωραία, δεν τις χρησιμοποιούσε κανείς. Αυτό δεν έχει περάσει τελείως, σήμερα. Υπάρχουν, ακόμη, σχολεία στα οποία οι βιβλιοθήκες μένουν κλειδωμένες, δεν τις χρησιμοποιεί κανείς κι ουσιαστικά είναι ανύπαρκτες.

Αυτή είναι η μικρή μου γκρίνια: Ότι υπάρχουν οι βιβλιοθήκες και δε χρησιμοποιούνται. Ποιές είναι οι προτάσεις μου; Έτσι, για να περάσουμε στο "δια ταύτα" κατευθείαν και να μην σας τρώω το χρόνο.

Μια παρένθεση (είπαμε ότι τα ελληνάκια διαβάζουν πολύ μέχρι την Ε' Δημοτικού ή την ΣΤ'. Μετά οι γονείς αποφασίζουν ότι τα παιδιά πρέπει να σπουδάσουν, πρέπει να πάρουνε άλλα πράγματα. Αρχίζει σιγά - σιγά η λογοτεχνία και κόβεται, μετά θα κοπεί το μπαλλέτο, μετά θα κοπεί ο αθλητισμός ή δεν ξέρω τι άλλο, αλλά το πρώτο που κόβεται είναι η λογοτεχνία, για ν' αρχίσουν τα φροντιστήρια, για να γίνουνε οι σπουδές.

Σ' αυτό το σημείο, λοιπόν, σταματάει το παιδί να διαβάζει. Όσα έχουν αποκτήσει αυτή την συνήθεια από μικρά, την συνεχίζουν κι αργότερα. Διαβάζουν λιγότερο, αλλά, πάντως διαβάζουν. Αλλά, που διαβάζουν λίγο, σταματούν να διαβάζουν από το Γυμνάσιο και μετά).

Οι προτάσεις μου: α) Πρώτα να δημιουργηθούν κινητές βιβλιοθήκες, οι οποίες θα πηγαίνουν σε κάθε γειτονιά, σε κάθε χωριό, ώστε να μπορούν όλα τα παιδιά κι εκείνα που μπορούν, ν' αγοράσουν κι εκείνα που δεν μπορούν ν' αγοράσουν, να διαβάσουν. Κι οι γονείς που δεν ξέρουν την σημασία, ίσως, του βιβλίου, γιατί κυνηγούν κάθε μέρα το μεροκάματο (κι είναι πραγματικότητα αυτή και δεν μπορούν, δεν τους το έμαθε κανείς, δεν είχαν το χρόνο να προσεγγίσουν το λογοτεχνικό βιβλίο και να δουν την αξία του), να μπορέσουν μέσα από μία κινητή βιβλιοθήκη κι εκείνοι να δανειστούν κάποια βιβλία, να διαβάσουν και στη συνέχεια να περάσουν και στα παιδιά. Πρώτον, κινητές βιβλιοθήκες παντού και πάντα.

β) Οι βιβλιοθήκες στο σχολείο. Να γίνει κάθε σχολείο με βιβλιοθήκη, αλλά με βιβλιοθήκη ανοιχτή, σας παρακαλώ. Όχι βιβλιοθήκη μουσείο, όχι βιβλιοθήκη για να λέμε στους γονείς "κοιτάξτε τι ωραία βιβλιοθήκη έχουμε μεις" και να μην την χρησιμοποιούν τα παιδιά. Αυτό είναι απαράδεκτο. Ανοιχτές βιβλιοθήκες, να τις χρησιμοποιούν τα παιδιά κι ας καταστρέφουν τα βιβλία κι ας ζωγραφίζουν πεταλούδες κι αστεράκια και καρδούλες με τόξα, που συνήθως ζωγραφίζουν στα περιθώρια κι ας πέσει και καμιά λαδιά κι ας πέσει κι απ' την πορτοκαλάδα μια σταγόνα. Το βιβλίο δεν είναι διακοσμητικό αντικείμενο. Είναι χρηστικό αντικείμενο και πολύ σημαντικό.

γ) Όπωςδήποτε να υπάρχει κάποιος μέσα στις βιβλιοθήκες, που να μιλάει με τα παιδιά. Όχι μόνο να τα ενημερώνει για τις καινούργιες εκδόσεις, αλλά να τα βοηθάει να βρουν και το βιβλίο που τα ενδιαφέρει. Το καλύτερο βιβλίο για το παιδί είναι το βιβλίο που εν-

διαφέρει το ίδιο το παιδί. Αυτό που σ' ενδιαφέρει, αυτό διαβάζεις με κέφι κι αυτό σου μένει. Κι αυτό έχει σημασία.

Να μάθουμε τα παιδιά μας να διαλέγουν βιβλία που τους αρέσουν, που τα ενδιαφέρουν και να τα διαβάζουν. Είναι, ίσως, η πιο σοβαρή δουλειά που μπορεί να γίνει μέσα στο χώρο της βιβλιοθήκης.

δ) Δωρεάν παιδεία. Γιατί στην δωρεάν παιδεία, που τόσο αγωνιζόμαστε γι' αυτήν, συμπεριλαμβάνουμε μόνο τα σχολικά βιβλία;

Τα σχολικά βιβλία είναι μάθηση, είναι κάτι απαραίτητο, είναι σαν τον αέρα που αναπνέουμε. Πρέπει να τα μάθουμε. Είναι το μεγάλο ΠΡΕΠΕΙ.

Η πραγματική παιδεία δεν έρχεται από την μάθηση, έρχεται από την καλλιέργεια. Και καλλιέργεια δίνει ο πολιτισμός, οι τέχνες, η επαφή με τον κόσμο.

Παιδεία είναι η ομορφιά της ζωής και μέσα απ' την λογοτεχνία βρίσκουμε την ομορφιά της ζωής. Και μία τελευταία πρόταση.

Προτάσεις έχω πολλές που δεν είναι δικές μου. Από σχολείο σε σχολείο γυρίζοντας πάντα για παρόμοιες περιπτώσεις, ακούω γονείς και δασκάλους τι λένε και τα μεταφέρω από το ένα σχολείο στο άλλο. Λιγάκι ταχυδρόμος είμαι, δεν είναι δικά μου πράγματα αυτά. Εδώ μεταφέρω, αν θέλετε, εκείνα που πιο συχνά ακούω στα διάφορα σχολεία.

ε) Και μία ακόμη πρόταση που νομίζω ότι είναι η πιο εύκολη να γίνει είναι: Όπου υπάρχουν βιβλιοθήκες ή όπου δημιουργηθούν βιβλιοθήκες, αυτές οι βιβλιοθήκες να γίνουνε λιγάκι (εντός εισαγωγικών για να μη μου βάλετε καμιά φωνή) να γίνουνε "καφενεία" για τα παιδιά, να γίνουνε "στέκια".

Μέσα στις βιβλιοθήκες να γίνονται πράγματα, να μην έχουν ξεχωρίσει τα πράγματα σε κουτάκια. Στην βιβλιοθήκη πάμε να διαβάσουμε ένα βιβλίο, να πούμε στην κυρία μας ότι το διαβάσαμε, να μας πάρει κι από καλό μάτι, να μας βάλει και καλό βαθμό. Όχι, στην βιβλιοθήκη πρέπει να γίνονται πράγματα. Να μπαίνουμε μέσα να ζωγραφίζουμε, να μιλάμε, να έρχονται συγγραφείς, βιβλιοδέτες, τυπογράφοι, εικονογράφοι, να έρχονται άνθρωποι από το χώρο του βιβλίου γενικότερα. Να παίζουμε παιχνίδια μυθοπλασίας, παιχνίδια που θα είναι για τη γλώσσα μας, αυτή την πολύτιμη ελληνική γλώσσα, που δεν ξέρω προς τα πού πάει και για πόσο καιρό ακόμα θα την έχουμε έτσι όμορφη, όπως τη γνωρίσαμε εμείς τουλάχιστον.

Αυτές είναι οι προτάσεις μου. Σας είπα, υπάρχουνε πολλές ακόμα που κουβαλάω από διάφορα σχολεία. Πιστεύω ότι αυτές είναι

οι πιο συγκεκριμένες, εκείνες που αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο μέρος των γονιών και των δασκάλων.

Είμαι στη διάθεσή σας για οποιαδήποτε συζήτηση, ερώτηση, διευκρίνιση, στην πορεία της συνάντησης.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε την κ. Μάρρα. Ο λόγος στον κ. Κυριτσόπουλο τώρα. Κ. Κυριτσόπουλε.

ΚΥΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ: Ευχαριστώ που με καλέσατε. Θέλω να πω μόνο δύο σημεία, τίποτε άλλο.

α) Το ένα είναι ότι το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο με φώναξε πριν, περίπου, 12 χρόνια όταν άρχισε η σειρά των νέων αναγνωστικών, να εικονογραφήσω τ' αναγνωστικό της Β' Δημοτικού. Πράγμα το οποίο δεν δέχτηκα να κάνω, διότι δεν συμφωνούσα με τα κείμενα.

Μπορώ να σας δώσω δύο παραδειγματάκια απ'

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

αυτά. Το ένα ήταν ένα ποίημα του Ρώτα, όπου ρωτάει κάποιος, δεν θυμάμαι καλά, τέλος πάντων το παιδί "φεγγάρι, φεγγαράκι μου πού είναι πιο ωραία, στο βουνό ή στη θάλασσα; χελιδονάκι πού είναι πιο ωραία στη λίμνη ή (δεν θυμάμαι), συννεφάκι (δεν ξέρω ποιόν ρωτάει) πού είναι πιο καλά;" Και η απάντηση είναι "πιο καλά είναι όπου υπάρχει υγεία και χαρά". Το οποίο, όπως ρώτησα εγώ τους κυρίους αυτούς εκεί, δηλαδή, λέω αν το σχολείο είναι με σπασμένα τζάμια δεν είναι καλά, αν η μαμά του είναι άρρωστη, δεν είναι καλά κ.τ.λ.

Κι ένα άλλο πολύ ωραίο κειμενάκι. Γράφει και λέει το παιδί ότι "από το παράθυρό μου δε βλέπω ουρανό, απ' το παράθυρό μου βλέπω μόνο μία τρύπα". Όπως είπαν οι αρμόδιοι αυτό ήτανε για να συμπεριληφθούν οι υιοί θυρωρών ή όποιος μένει στα υπόγεια. Μια τρύπα η οποία άλλοτε είναι μαύρη, άλλοτε είναι γκρι κι άλλοτε είναι μπλε. "Ουρανό", λέει, "είδα μόνο στο χωριό της γιαγιάς, όπου φεύγοντας της λέω: γιαγιά εδώ έχετε μπόλικο ουρανό. Κι η γιαγιά κουνώντας το κεφάλι με νόημα λέει: ναι, απ' αυτό έχουμε μπόλικο".

ΚΥΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ: ...Κι επίσης, ένα άλλο σημείο που θέλω να πω, είναι ότι έβλεπα στην τηλεόραση να μιλάει ο κ. Χατζηνικολάου με τον κ. Πάγκαλο. Μετά, μια άλλη φορά με τον κ. Παναγιωτόπουλο, μετά την κ. Κανέλλη, οι οποίοι όλοι αυτοί οι κύριοι μιλάνε πάρα πολύ ωραία ελληνικά. Τους αρέσει να επιδεικνύουν τα ωραία τους ελληνικά. Καμαρώνουν που ξέρουν να πούνε και τον παρακείμενο και δεν ξέρω τι.

Και υπάρχει μία απόφαση την οποία δεν πολυκαταλαβαίνω, ότι τα παιδιά, σήμερα, δεν θα ξέρουν να μιλήσουν, όπως αυτοί οι κύριοι.

Δηλαδή, μιλάμε, τώρα, για βιβλιοθήκες, αλλά απ' την άλλη, εμένα (παρ' ότι για εικονογράφο με φέρατε, αλλά λέμε τώρα) το ότι μεταφράζουν τον Παπαρηγόπουλο είναι κάτι που με τρελαίνει.

Δηλαδή, όταν θέλω εγώ να ζωγραφίσω κάτι, εδώ πέρα, όπως έκανα το χάρτη, ας πούμε το Μοναστηράκι, εγώ το Μοναστηράκι έπρεπε να το μεταγλωττίσω, υπό μίαν έννοια. Δηλαδή, αν υπήρχε μία αναλογία στην εικόνα, θά 'πρεπε να το κάνω ένα μεταμοντέρνο κτίριο, που απλώς θα έχει μία ένδειξη Μοναστηράκι.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε τον κ. Κυριτσόπουλο. Η κ. Ελένη Σαραντίτη παρακαλώ.

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ: Σας ευχαριστώ που με καλέσατε, ευχαριστώ κι εσάς που θα με ανεκτείται λίγο παρά πάνω.

Ασφαλώς, αρμοδιότερα πρόσωπα από μένα θα μιλήσουν και μίλησαν για τις λαϊκές βιβλιοθήκες. Πρόσωπα τα οποία γνώρισαν από κοντά και μνήθηκαν με σοβαρότητα και προσήλωση στα όσα η ψυχή του ανθρώπου και ιδίως του παιδιού αποκομίζει από αυτούς τους ναούς, για μένα, της χαράς και της αφύπνισης, της τέρψης και τις ευαισθησίες, που είναι οι βιβλιοθήκες. Από αυτές τις εστίες φωτός και θερμότητας για κάθε περιοχή που λειτουργούν.

Αλησμόνητες όμως, τούτο μόνο θα σας πω, είναι οι εμπειρίες μου, από επισκέψεις σε λαϊκές βιβλιοθήκες ή και οικίες φιλαναγνωστών άλλων χωρών. Όπως στη Δανία, στην Σουηδία, στη Γερμανία, στη Φιλανδία και στην Αγγλία.

Αν η ζήλεια είναι μεσ' τις αδυναμίες ή και τις δυνά-

μεις του ανθρώπου, ομολογώ ότι το συναίσθημα αυτό, ανέκφραστο αλλά και ισχυρό κι απολύτως δικαιολογημένο, με είχε πλημμυρίσει άλλοτε καταβάλλοντάς με κι άλλοτε δημιουργώντας μου αισθήματα ευεξίας, ότι ασφαλώς, οι προσπάθειες έχουνε εδώ και καιρό αρχίσει. Κι υπάρχουν όλο και περισσότεροι άνθρωποι, όλο και περισσότεροι πολίτες, στον τόπο μας, με πίστη στο βιβλίο και τη δύναμή του.

Η πίστη μετακινεί και όρη, ποιός δεν το ξέρει; Πόσο μάλλον τις συνειδήσεις των κρατούντων.

Εν πάση περιπτώσει θα τη χρειαστούμε την πίστη.

Προς το παρόν, επιτρέψτε μου να σας διαβάσω ορισμένες σκέψεις από την σκοπιά μου, της συγγραφής αλλά και της κριτικής του παιδικού βιβλίου.

"Το να πλησιάσεις με διάθεση κριτικής ένα έργο τέχνης είναι κατά την γνώμη μου πράξη οδυνηρή, για να μην πω επικίνδυνη. Η κριτική, πολλές φορές, σου αφαιρεί τη χαρά του αυθόρμητου εναγκαλισμού, σου στερεί το σπαρτάρισμα της ταύτισης και της συμπίεσης, αποκρύπτει την σωτηρία της αυτοανακάλυψης, υφαρπάζει την λύτρωση της αποκάλυψης.

Είναι και πράξη επίφοβη η κριτική. Και μάλιστα η κριτική παιδικού βιβλίου, καθώς ο νέος αναγνώστης δεν είναι προετοιμασμένος ή εκπαιδευμένος να κρίνει το αλάθητο και το ανεπιρρέαστο του κριτικού κι επομένως, βρίσκεται, σχεδόν ανυπεράσπιστος εμπρός στις προσωπικές κλίσεις, στο είδος της παιδείας, στις αντιλήψεις, στις ευαισθησίες, στην υποκειμενικότητα ή μη του ασκούντος την κριτική.

Και φυσικά, για όλους αυτούς τους λόγους κι άλλους ακόμη, η κριτική, θά 'πρεπε, ν' ασκείται με προσοχή κι ευθύνη, με σοβαρότητα και σχεδόν, με δέος.

Είναι, ευτυχώς, γνωστό ότι η τέχνη και μάλιστα η λογοτεχνία, που αντιμετώπισε σθενερά και νικηφόρα τόσους αιώνες και τόσες κοσμογονικές αλλαγές, χαροποιεί, καλλιεργεί, ευφραίνει, αφυπνίζει, διαμορφώνει, προφητεύει, προπορεύεται.

Και είναι ευνόητο ότι η λογοτεχνία, που απευθύνεται στα παιδιά, διαδραματίζει ακόμα σπουδαιότερο ρόλο στην ανάπτυξη ενός τόπου και στην προετοιμασία και τις προσπάθειες τις σχετικές με την ευτυχία και την αντοχή του αυριανού πολίτη. Καθώς απευθύνεται σε υπερβολικά ευαίσθητο, τρυφερό, εύπιστο, καλοπροαίρετο και συγκινητικά αθώο κοινό.

Γι' αυτό και είναι αναγκαίο, τα έντυπα που θα φτάσουν στα χέρια των παιδιών να επιλέγονται προσεχτικά. Κι ο κριτικός παιδικού βιβλίου να σκέπτεται με μέγεθος της ευθύνης του.

Όταν καλείται να κρίνει ένα βιβλίο, ιδίως σήμερα που η προσφορά είναι τόσο μεγάλη και οι πιθανότητες διαστρέβλωσης της σωστής οπτικής ή μάλλον της αλήθειας είναι πολύ περισσότερες από χθες.

Διότι, προτείνοντας ορισμένα βιβλία κι απορρίπτοντας άλλα, φέρνεις ακέραια την ευθύνη, όχι της μετάδοσης της ποιότητας των γνώσεων που θ' αποκομίσει το παιδί, του βαθμού της ευαισθησίας του απέναντι στα γεγονότα, αλλά συμμετέχεις ενεργά στην ενσάρκωση των στόχων και των ονείρων, που θα καθορίσουν το μέγα γεγονός της ζωής του.

Είπα, λίγο, πριν πως συμβαίνει νά 'ναι άχαρη η κριτική και να δεσμεύει, να παγώνει, να γίνεται συνήθεια ή να διχάζει.

Προσωπικώς όμως, δεν τη ζω έτσι. Στα 7 περίπου, χρόνια που υπογράφω την στήλη κριτικής παιδικού βιβλίου στην εφημερίδα "Ελευθεροτυπία", δεν στερήθηκα, ευτυχώς, ούτε την ελάχιστη χαρά, μήτε την αγαλλίαση ή τον ενθουσιασμό που προσφέρει η ανάγνωση ενός καλού βιβλίου. Κι αυτό γιατί πίστεψα πως ο κριτικός πρέπει να πλησιάζει τα κείμενα πάντα με μεγάλη προσήλωση, με αφοσίωση, σχεδόν με

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

καρδιοχτύπι. σαν το παιδί κι εκείνος με λαχτάρα.

Ποιά νά 'ναι, τάχα, τα θαύματα που οι αδιάβαστες αυτές σελίδες κλείνουν; Τί λέξεις μαγεμένες θα συναντήσει; Τί πράγματα πρωτοφανέρωτα; Ποιές ιδέες; Ποιές αλήθειες αιώνιες; Ποιές υποσχέσεις μελλοντικές; Τί περιπέτειες πρωτάκουστες;

Αλλά σε τούτο το πλησίασμα πρέπει να είναι παρόν κι ο σεβασμός, διπλός σεβασμός, στον δημιουργό και στον αναγνώστη. Που και οι δυο πρέπει να ταυτίζονται, να συγγενεύουν, κατά την διάρκεια της ανάγνωσης και για όσο διαρκεί το έργο ν' ανταλλάσσουν μυστικά και υποσχέσεις κι όχι μόνο.

Ο θεωρητικός της εκπαίδευσης, **Γουίλιαμ Γκρέϊ**, έγραφε "ότι ένας επαρκής αναγνώστης", ό,τι ακριβώς επιθυμούμε να γίνουν οι νέοι μας, "μπορεί να διαβάζει ανάμεσα στις γραμμές και να διαβάζει και πέρα από τις γραμμές". Δηλαδή, επεκτείνει τις ιδέες του συγγραφέα χρησιμοποιώντας τις γνώσεις του, τις εμπειρίες, τη φαντασία του.

Η φαντασία. Ο Χένρι Τζέιμς είπε κάποτε "χάρη σ' αυτήν ο αναγνώστης κάνει την μισή δουλειά, την άλλη μισή ο συγγραφέας".

Στις περιπτώσεις όμως, που ο αναγνώστης παραμένει παθητικός απέναντι στο έργο, αυτό σημαίνει ότι ξεγελάστηκε, απογοητεύτηκε είτε το βρήκε κατώτερο από τις προσδοκίες του. Γι' αυτό κι αδιαφορεί.

Πώς όμως εκφράζεται ο σεβασμός που αναφέραμε προηγουμένως; Ο σεβασμός από μέρος του κριτικού προς τον συγγραφέα αλλά και τον αναγνώστη; Μα με το να μην κλείνει τα μάτια στα ωραία αλλά και στα ας τα πούμε, δυσάρεστα κι απογοητευτικά που συναντά στις τυπωμένες σελίδες. Με το να μην ντρέπεται, να μην διστάζει να εκφράσει τον ενθουσιασμό του εμπρός σ' ένα έργο, αριστοτεχνικά γραμμένο και διαποτισμένο από λαμπερό πνεύμα, πρωτοτυπία, ωραίες ιδέες ή μπροστά σ' ένα ανάγνωσμα που με τη χαρά και τη χάρη του θα διασκεδάσει και θα ενδυναμώσει το παιδί μας.

Διότι, για τον νέο αναγνώστη δεν αρκεί νά 'ναι απλώς καλογραμμένο το βιβλίο με τέχνη, τεχνική, δεξιότητα κι ευφράδεια. Πρέπει, προπαντός, το βιβλίο στο οποίο θα παραδοθεί ολοκληρωτικά το παιδί να έχει ψυχή, ζωντάνια, προσδοκία, εγρήγορση, διέγερση. Αρετές που δεν θα τις βρεις εύκολα στην αγορά και βεβαίως μήτε στην αγορά του βιβλίου. γιατί να το κρύψουμε.

Αλλά, ήδη, από το 1905 η νηπιαγωγός και παραμυθού Σάρα Κονμπράϊαν στο βιβλίο της, πολύτιμο ακόμα και σήμερα, "Πως να λέμε ιστορίες στα παιδιά", έγραφε: "Μια ιστορία, παραμύθι είναι ουσιαστικά και πρωταρχικά έργο τέχνης και η κύρια λειτουργία του πρέπει ν' αναζητηθεί στους σκοπούς της Τέχνης. Το μήνυμα του παραμυθιού είναι το μήνυμα της ομορφιάς, τόσο ουσιαστικό, όσο το μήνυμα στο μάρμαρο ή στο χρώμα. Ο ρόλος του στην οικονομία της ζωής είναι να δίνει χαρά κι ο στόχος καθώς κι η λειτουργία της χαράς, συνίσταται στην ενεργοποίηση του πνεύματος που ανταποκρίνεται σε κάθε αντίληψη του αληθινά ωραίου στις Τέχνες του ανθρώπου. Να δίνει χαρά και μέσω της χαράς να διεγείρει και να τροφοδοτεί τη ζωή του πνεύματος".

Αυτή δεν είναι η εύλογη αποστολή της ιστορίας ή του παραμυθιού.

Δυστυχώς όμως, όλοι μας έχουμε ξεφυλλίσει έντυπα που καταφανώς βλάπτουν την υπόσταση, μειώνουν το χαρακτήρα, προσβάλουν την προσωπικότητα των παιδιών μας, αλλοιώνουν την όψη των πραγμάτων, μεταθέτουν τ' αληθινά προβλήματα, δημιουργούν ψευδαισθήσεις ή και παραισθήσεις.

Αυτά τα βιβλία που συχνά γνωρίζουν κυκλοφορια-

κή επιτυχία, δεν επιτρέπεται η κριτική να τα παραμερίζει ή να τα αγνοεί, ούτε να τα ξεχνά. Βέβαια, θα μου πείτε ποιά κριτική; Σωστά. Στον ημερήσιο τύπο σ' όλη την Ελλάδα, μόνο μια τακτική στήλη κριτικής παιδικού βιβλίου υπάρχει. Ενώ κριτικοί λογοτεχνίας υπάρχουν πολλοί.

Σχεδόν, τα περισσότερα έντυπα διαθέτουν σελίδες ολόκληρες για την παρουσίαση και την αξιολόγηση των νέων εκδόσεων. Συστηματικώς όμως, αγνοούνται τα εφηβικά και τα νεανικά μυθιστορήματα και η ποίηση για τα παιδιά, όταν αραιά και που κυκλοφορεί. Τα παραμύθια ακόμα ή οι ιστορίες για μικρούς.

Ελάχιστοι συγγραφείς προκαλούν το ενδιαφέρον τους, για να μην πούμε δύο ή τρεις. Κι αυτό χάρη στην εμμονή και τις λοιπές δραστηριότητες των ίδιων των συγγραφέων. Και χάρη στις συνεχείς παρουσίες τους σε διάφορες πολιτιστικές, βεβαίως, εκδηλώσεις.

Κι όμως, αν ρίξουμε έστω και μια ματιά σε ορισμένα από τα περιφρονημένα και καταφανώς παραμερισμένα βιβλία, θα εκπλαγούμε.

Η φαντασία, η οποία λογαριαζόταν όχι μόνο άχρηστη αλλά κι επικίνδυνη στα πρώτα χρόνια της ανάπτυξης της παιδικής λογοτεχνίας, τώρα, φιλτράρει και λαμπικάρει και ζωογονεί κάθε σελίδα. Και μαζί το κέφι και η χαρά της ζωής. Αλλά και ο προβληματισμός.

Κι επιπλέον, αρκετά από τα έργα αυτά είναι ευκολοδιάβαστα. Δεν είναι στομφώδη, δεν είναι αυταρχικά. Προσφέρουν σιγουριά, δίνουν πρότυπα ρόλων και σωστών επιλογών.

Βέβαια, εκείνος ο θείος λόγος και η ψυχή του βιβλίου και το πνεύμα του και η εξάισια σιωπή που ανθίζει κι απλώνεται ευεργετικά κάτω από τις τυπωμένες σελίδες, όλα αυτά τα ωραία κι ακριβά, συναντώνται σπάνια ή μοιάζουν δυσδιάκριτα παρά την κυκλοφορία πολυάριθμων νέων τίτλων.

Όμως, η υπερπροσφορά είναι συχνά επικίνδυνη. Κι επικίνδυνα είναι και τα ελαστικά, πολλές φορές, κριτήρια επιλογής από μέρους των εκδοτών.

Διότι, το βιβλίο και μάλιστα το παιδικό απαιτεί κόπο, φροντίδα, γνώσεις, προσοχή, συγκίνηση κι εμπνευση και προσήλωση.

Πώς αλήθεια θα δοθούν και θα κερδηθούν όλ' αυτά χωρίς τη συνεχή πάλη, την αγωνία και το πάθος; Είναι απαραίτητα για να γεννηθεί ένα έργο τέχνης ή μήπως το παιδικό βιβλίο δεν είναι έργο τέχνης; Και μήπως δεν πρέπει να επιβιώσει στην αναμέτρησή του με το χρόνο και με τις ηλεκτρονικές εκδόσεις που το απειλούν;

Διότι τα παιδιά μας, σ' αυτούς μάλιστα τους φθαρμένους και δύσκολους καιρούς, μας χρειάζονται εμάς τους συγγραφείς, μας χρειάζονται επειγόντως κι ας μην το γνωρίζουν.

Το ξέρουμε όλοι πόσο συγχυσμένα είναι και πόσο απογοητευμένα και πως συχνά ντρέπονται. Και με τον πανικό των ενηλίκων που τον μεγενθύνει η τηλεόραση, ο δεύτερος γονιός κατά την ανθρωπολόγο **Μάργκαρετ Σμιθ**, πανικοβάλλονται κι αυτά.

Λοιπόν, σ' αυτά τα πολυαγαπημένα, αποθαρρημένα παιδιά να προσπαθήσουμε να προσφέρουμε όμορφα βιβλία, έργα αγάπης και τέχνης. Δίνοντάς τους έτσι την δυνατότητα ν' ανακαλύψουν και τα εύσημα και τα εύτολμα και τις πηγές φωτός του κό-

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

σμου μας, που ευτυχώς για όλους μας, εξακολουθούν ν' αναβλύζουν.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε πολύ την κ. Ελένη Σαραντίτη. Ο κ. Αποστολόπουλος παρακαλώ.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ: Ας ξεκινήσουμε με κάτι δεδομένο σήμερα. Δεδομένο όμως, που δεν ξέρω κατά πόσο ισχύει στην πράξη. Αυτό το δεδομένο λέει ότι: Το δικαίωμα του παιδιού στην αυτοέκφραση, αναγνωρίζεται σήμερα από την διεθνή κοινότητα.

Το ερώτημα είναι: Είναι εύκολο τα παιδιά ν' ασκήσουν αυτό τους το δικαίωμα; Ο Βρετανός κοινωνιολόγος Ρέϊμον Ισλι, υποστηρίζει ότι "το λεξιλόγιο των παιδιών από τα κατώτερα κοινωνικά στρώματα δεν ξεπερνά τις 300 λέ-

ξεις, πολλές δε απ' τις οποίες έχουν παραφθαρεί κι έχουν χάσει ένα μεγάλο μέρος της αρχικής τους έννοιας".

Εύκολα λοιπόν, μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι το δικαίωμα αυτό είναι λίγο ως πολύ κενό γράμμα.

Στο κάτω - κάτω της γραφής δεν έχει καμιά αξία να μιλά κανείς, αν κάποιος άλλος δεν είναι διατεθειμένος να τον ακούσει.

Δεν νομίζω ότι υπάρχει μεγάλη αντίρρηση για το αν είναι έτσι ή όχι τα πράγματα. Προσωπικά, πιστεύω ότι αυτό γίνεται και στις χώρες που θεωρητικά δεν αμφισβητούν το δικαίωμα του παιδιού στο λόγο.

"Ησυχία", "αργότερα", "όχι τώρα" είναι κάποιες εκφράσεις συνηθισμένες των ενηλίκων σε παρατηρήσεις ή ερωτήσεις των παιδιών.

Μπορούν, όμως άραγε, τα παιδιά να περιμένουν; Μάλλον όχι.

Το δικαίωμα, λοιπόν, στην αυτοέκφραση θα παραμείνει κενό γράμμα ώσπου η μόρφωση θα γίνει για όλους πραγματικότητα και μάλιστα από την νεαρή, πολύ νεαρή ηλικία.

Η ΟΥΝΕΣΚΟ έχει τονίσει ιδιαίτερα αυτό το σημείο στην παγκόσμια συνδιάσκεψη για την παιδεία, για όλους.

"Η μάθηση αρχίζει με τη γέννηση και η αρχική εκπαίδευση μπορεί να παρασχεθεί με κανονισμούς στους οποίους εμπλέκονται οι οικογένειες, κοινότητες ή θεσμικά προγράμματα ανάλογα με τις ανάγκες". Αυτές είναι μερικές μόνο από τις προτάσεις που αναφέρονται στην διακήρυξη της ΟΥΝΕΣΚΟ.

Πολλοί άνθρωποι πιστεύουν ότι τα πρώτα βήματα προς το διάβασμα γίνονται στο σχολείο. Κι ότι ο δάσκαλος έχει καθήκον να καθοδηγεί τα παιδιά προς αυτό. Αυτό, νομίζω ότι δεν είναι απόλυτα σωστό.

Τα σχολικά βιβλία που, ίσως για πάρα πολλά παιδιά, εξασφαλίζουν μια πρώτη επαφή με το διάβασμα, δεν είναι καθόλου σίγουρο ότι μπορούν να διασφαλίσουν και την αποστολή τους.

Οι δια βίου αναγνώστες δεν δημιουργούνται μόνο από το σχολείο αλλά και από την οικογένεια, τις βιβλιοθήκες, τα βιβλιοπωλεία και σίγουρα, τα ΜΜΕ.

Οι παιδικές βιβλιοθήκες, από τη δική τους πλευρά, έχουνε δημιουργήσει όλες εκείνες τις απαραίτητες προϋποθέσεις που και μπορούν να συμβάλλουν στην ανάγνωση - απόλαυση και που τελικά, μπορούν να δώσουν, πραγματικά, την όρεξη για διάβασμα στα παιδιά.

Ενδεικτικά, μπορούμε ν' αναφέρουμε την μεγάλη ποικιλία βιβλίων που υπάρχουν στις βιβλιοθήκες. Τα

παιδιά μπορούν να διαλέξουν με τη βοήθεια ή όχι του βιβλιοθηκάρου, όποιο βιβλίο αυτά θέλουν, χωρίς φυσικά, λογοκρισίες. Και γιατί να μην κάνουνε ελεύθερα την επιλογή τους; Ο βιβλιοθηκάριος αν κάτι νομίζει ότι δεν είναι το πλέον ενδεδειγμένο για τα παιδιά μπορεί, αργότερα, να τα κατευθύνει σε κάποιο, πιο σωστό. Να τα βοηθήσει ν' ανακαλύψουν κάτι το οποίο απευθύνεται στην ηλικία τους ή και στα ενδιαφέροντά τους.

Στις βιβλιοθήκες δεν υπάρχει κανένας καταναγκασμός στο διάβασμα. Προσπαθούμε να φέρουμε τα παιδιά κοντά στο βιβλίο με διάφορα δημιουργικά προγράμματα, τα οποία έχουν σαν σκοπό την ενεργοποίηση και την καλλιέργεια των ήδη, υπάρχοντων μικρών χρηστών. Και δεύτερο την ταυτόχρονη ανακάλυψη και προσέλκυση νέων χρηστών.

Τα παιδιά στις βιβλιοθήκες δεν είναι υποχρεωμένα να δώσουν αναφορά για το τί διάβασαν με σκοπό, φυσικά, να ελεγχεί αν πραγματικά διάβασαν κι επιπλέον, τί κατάλαβαν απ' αυτό που διάβασαν.

Αυτό γίνεται μόνο εάν το θέλουν τα ίδια και μάλιστα στα πλαίσια μιας επικοινωνίας ανάμεσα με τους όμοιούς τους.

Τέλος δεν επιβάλλεται σε κανένα παιδί ένας συγκεκριμένος αναγνωστικός ρυθμός, ο οποίος ως γνωστόν, επιρρεάζει μάλλον αρνητικά την εμπλοκή τους με το βιβλίο.

Ομως, νομίζω ότι είναι ευκαιρία να επεκταθούμε λίγο περισσότερο και στον κοινωνικό, πολιτιστικό κι εκπαιδευτικό ρόλο της βιβλιοθήκης, χωρίς φυσικά τώρα, να εξαντλήσω το θέμα.

Εάν το βιβλίο, απ' όσα μας είπαν μέχρι τώρα οι συνάδελφοι, οι ομιλητές, από μόνο του μπορεί να δώσει φτερά στην φαντασία, μπορεί να βοηθήσει το παιδί να συγκεκριμενοποιήσει τη γνώση ή να διευρύνει τις γνώσεις του ή να συμβάλλει στην αισθητική του καλλιέργεια, η ωφελιμότητα, αν θέλετε, του ίδιου του βιβλίου μέσα στην βιβλιοθήκη βρίσκει την δυναμική της μορφή. Κι αυτό γιατί η βιβλιοθήκη, σίγουρα, βοηθά στην κοινωνικοποίηση του παιδιού. Είτε με τα διάφορα δημιουργικά προγράμματα τα οποία φτιάχνει κι απευθύνονται στα παιδιά, είτε με την συλλογική δουλειά που προτρέπει τα παιδιά να κάνουν.

Τα βοηθά, επίσης, να νιώσουν αυτάρκη κι ενισχύει την αυτοπεποίθησή τους. Συμβάλλει στην εφηβική και κοινωνική διαπαιδαγώγηση, βοηθά στην μεθοδικότητα της έρευνας, αναπτύσσει το αίσθημα της συνεργασίας, συμβάλλει, επίσης, ασφαλώς και στην αύξηση των γνώσεων, επιτρέπει στα παιδιά να κινηθούν μέσα στο χώρο της με τους δικούς τους ρυθμούς. Σέβεται την προσωπικότητα του παιδιού και δημιουργεί όλες εκείνες τις προϋποθέσεις για να καλύψει τις ανάγκες τους για μάθηση. Δημιουργεί τις προϋποθέσεις για ν' αναδειχτούν τα όποια ταλέντα του παιδιού μέσω διάφορων εργαστηρίων που δημιουργεί και λειτουργεί. Συμβάλλει, τελικά, μέσω των βιβλίων της συλλογής στην ανάπτυξη, από μεριά των παιδιών, των κοινωνικών αξιών και ιδεών.

Οφείλω, όμως, νομίζω και μια, έστω μικρή αναφορά για την ώρα, στον πλέον απαραίτητο συντελεστή της επιτυχίας μιας παιδικής βιβλιοθήκης. Για τον βιβλιοθηκονόμο, είμαι σίγουρος ότι καταλάβατε ότι μιλάω.

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

Ο βιβλιοθηκονόμος μιας παιδικής βιβλιοθήκης είναι πάνω απ' όλα ένας ειδικός στα βιβλία για παιδιά. Κι αυτήν την γνώση οφείλει να την συνδυάζει με την γνώση της φυσικής ανάπτυξης των παιδιών συν μία κοινή λογική προσπάθεια προσέγγισης στο να φτάσουν όσο το δυνατό περισσότερα παιδιά στις βιβλιοθήκες.

Αυτές οι γνώσεις του πρέπει να είναι διαθέσιμες και σε άλλους ενήλικες που ασχολούνται με την αναγνωσιμότητα των παιδιών. Κι αυτοί μπορεί να είναι, οι άλλοι ενήλικες, οι γονείς και οι δάσκαλοι.

Γενικότερα, όμως, θα λέγαμε με όσους έχουν σχέση με την εκπαίδευση των δασκάλων, ακόμα αυτών που έχουν την φύλαξη των παιδιών, τους κοινωνικούς λειτουργούς.

Ποιές είναι οι αρμοδιότητες και οι υποχρεώσεις που μπορεί να έχει και πρέπει να έχει ο βιβλιοθηκονόμος, εκτός φυσικά, από την μόνιμη κι αυτονόητη υποχρέωσή του στο δανεισμό των βιβλίων;

Μερικές μόνο. Να επιλέξει τις δραστηριότητες της βιβλιοθήκης, βάση των ιδιαίτερων αναγκών της βιβλιοθήκης και της περιοχής, ασφαλώς. Να επισκέπτεται και να προσκαλεί σχολεία στις διάφορες δραστηριότητες που αναπτύσσει στη βιβλιοθήκη του. Να δίνει πληροφορίες στα παιδιά για την καλύτερη αξιοποίηση της συλλογής του, με σύντομο, απλό, αλλά και κατανοητό τρόπο. Πρέπει επίσης, να θυμάται πάντα ότι μερικές από τις δεξιότητες πάνω στις οποίες βασίζεται η αποτελεσματική χρήση της βιβλιοθήκης, μπορούν ν' αποκτηθούν ευχάριστα και χωρίς πίεση με τη βοήθεια, ίσως, ενός φιλικού ενήλικα.

Πόσες, όμως, άλλες αρμοδιότητες κι υποχρεώσεις του βιβλιοθηκονόμου έχετε την διάθεση ν' ακούσετε σ' έναν μονόλογο;

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε τον κ. Αποστολόπουλο. Έχουμε τη διάθεση, αλλά ίσως θα πρέπει ν' ακούσουμε αργότερα και σε μορφή διαλόγου τα περί βιβλιοθηκαρίων ή βιβλιοθηκονόμων. Παρακαλώ τώρα την κ. Vivi Fanhoe να μας μιλήσει. Έχουμε δοθεί, νομίζω ακουστικά. Η κ. Fanhoe θα μιλήσει στ' αγγλικά και θα υπάρχει αυτόματη μετάφραση στα ελληνικά.

FANHOE: Σας ευχαριστώ για την πρόσκληση να παρευρεθώ στην όμορφη αυτή πόλη. Είναι η πρώτη φορά που επισκέπτομαι την Αθήνα, είμαι σίγουρη όμως ότι δε θα είναι η τελευταία.

Είμαι σύμβουλος παιδιών στην Κοπεγχάγη και μέλος της Διεθνούς Ένωσης Βιβλιοθηκών - International Library Association - στον τομέα που ασχο-

λείται με το παιδί.

Η σύντομη ομιλία μου θα επικεντρωθεί στο μέτρο του νόμου που αφορά τις βιβλιοθήκες στη Δανία και το τι σημαίνει αυτό για τις παιδικές βιβλιοθήκες.

Η Δανία είναι μία μικρή χώρα, με πληθυσμό 5 εκατομμυρίων ανθρώπων. Η μητρική μας γλώσσα είναι τα Φλαμανδικά. Το δημοκρατικό μας σύνταγμα είναι 145 ετών και για το οποίο είμαστε πολύ περήφανοι.

Στη Δανία έχουμε μακρά παράδοση για ισότιμη και ελεύθερη πρόσβαση στις δημόσιες βιβλιοθήκες. Το πρώτο νομοθετικό μέτρο που αφορούσε τις βιβλιοθήκες μας, ψηφίστηκε το 1920 και από το 1964 το νομοθετικό αυτό μέτρο έχει εξασφαλίσει ότι όλες οι κοινότητες της Δανίας πρέπει να έχουν τη δική τους δημόσια βιβλιοθήκη, στην οποία πρέπει να υπάρχει

και ιδιαίτερο τμήμα για τα παιδιά. Η επίσημη αυτή αναγνώριση των παιδιών σαν μία ανεξάρτητη ομάδα που τους παρέχεται το δικαίωμα τόσο της πρόσβασης σε υλικό όσο και της παροχής ιδιαίτερης φροντίδας ανάλογα με τις ανάγκες τους, έχει συντελέσει σημαντικά στην ανάπτυξη των παιδικών βιβλιοθηκών, καθώς και στην ανάπτυξη του ίδιου του συστήματος και της κοινωνίας γενικότερα.

Συνοπτικά, οι βασικές αρχές του νέου νομοθετικού μέτρου που αφορά τις βιβλιοθήκες στη Δανία και το οποίο ψηφίστηκε το 1994, έχουν ως εξής:

- Στόχος των δημόσιων βιβλιοθηκών είναι να προωθήσουν την εξάπλωση της γνώσης, της μόρφωσης και του πολιτισμού, με την παροχή βιβλίων και οποιονδήποτε άλλων πηγών πληροφόρησης, εντελώς δωρεάν.

- Η βιβλιοθήκη θα πρέπει να έχει σαν στόχο τη διαθεσιμότητα δίσκων γραμμοφώνου, κασετών, compact disc, ηλεκτρονικών προγραμμάτων και άλλων ηλεκτρονικών υλικών και την εξασφάλιση τέτοιων ωρών λειτουργίας που να εξυπηρετούν τους χρήστες.

- Οι δημόσιες βιβλιοθήκες θα πρέπει επίσης να έχουν σαν στόχο την εξυπηρέτηση όλων των παιδιών και ενηλίκων που δεν είναι σε θέση να επισκεφτούν οι ίδιοι προσωπικά τη βιβλιοθήκη.

- Οι δημόσιες βιβλιοθήκες θα πρέπει να έχουν στενή συνεργασία με τις βιβλιοθήκες των σχολείων και θα πρέπει να χρησιμοποιούνται τα ίδια συστήματα ταξινόμησης.

- Οι δημόσιες βιβλιοθήκες θα πρέπει να έχουν σαν αντικειμενικό τους στόχο την επιλογή του υλικού με βάση την ποιοτική παρουσίασή του, και τη νοηματική τους κατανόηση. Η επιλογή πρέπει να βασίζεται σ' αυτά τα κριτήρια και όχι στη θρησκευτική, ηθική και πολιτική συγκατάβαση των θεμάτων που αφορούν.

Αυτά όσον αφορά το νομοθετικό μέτρο για τις βιβλιοθήκες.

Τι σημαίνουν όμως όλες αυτές οι βαρυσήμαντες λέξεις στο παιδί, στο γονιό και στον εκπαιδευτικό; Σημαίνουν ότι κάθε παιδί και κάθε ενήλικος στη Δανία μπορεί να μπει μέσα σε μία οποιαδήποτε βιβλιοθήκη, σε οποιαδήποτε γωνιά της χώρας κι αν βρίσκεται, να βγάλει μια δανειστική κάρτα και να βγει ξανά έξω κουβαλώντας μαζί του μία στοιβιά βιβλία.

Οι ειδικοί στη Δανία υποστηρίζουν ότι ένα παιδί έχει τη δυνατότητα να κυκλοφορήσει μόνο του μέσα σε μία ακτίνα ενός χιλιομέτρου μόνο. Στις καλές εποχές της δεκαετίας του '60 και του '70 προσπαθήσαμε να εγκαταστήσουμε από μία βιβλιοθήκη για όλα τα παιδιά μέσα στα όρια της ακτίνας αυτής. Για το σκοπό αυτό κατασκευάστηκαν πολλές καινούριες βασικές βιβλιοθήκες και παραρτήματα αυτών και κινητές βιβλιοθήκες περιόδευσαν σε ολόκληρη τη χώρα. Παρ' ότι στην οικονομικά κακή δεκαετία του '80 υπήρξε μία τάση κεντροποίησης, εν τούτοις εξακολουθούμε σήμερα να έχουμε περίπου 1000 βιβλιοθήκες για παιδιά και ενηλίκους. Στη Δανία ζουν περίπου 800.800 παιδιά ηλικίας από 0 - 14 ετών, που σημαίνει μία αναλογία περίπου μία βιβλιοθήκη για κάθε εννέα παιδιά. Παρ' όλα αυτά, αν η απόσταση που χωρίζει το παιδί από τη βιβλιοθήκη είναι μεγάλη, το παιδί μπορεί να βρει τα βιβλία που θέλει είτε στο νηπιαγωγείο, είτε στη βιβλιοθήκη που είναι απαραίτητο να υπάρχει σε κάθε σχολείο. Στη Δανία τα περισσότερα μικρά παιδιά πηγαίνουν στο νηπιαγωγείο διότι και οι δύο γονείς είναι εργαζόμενοι.

Συνήθως κάθε μήνα οι παιδαγωγοί μαζί με μία ομάδα παιδιών, επισκέπτονται την τοπική βιβλιοθήκη για

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

να δανειστούν βιβλία και καμιά φορά να παρακολουθήσουν κάποια ταινία ή κάποιο θεατρικό έργο. Η βιβλιοθήκη είναι, κατά κάποιο τρόπο, ένα τοπικό πολιτιστικό κέντρο. Το 1/5 του δανειζόμενου υλικού από τις παιδικές βιβλιοθήκες αφορά παιδιά προσχολικής ηλικίας. Τα παιδιά αποκτούν μία καλή συνήθεια όταν ακούν ιστορίες και ξεφυλλίζουν εικονογραφημένα βιβλία. Όταν κάποια συγκεκριμένη μέρα ή το απόγευμα, τα μικρά παιδιά επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη με τους γονείς τους, εκπλήσσουν τους γονείς τους διότι τα παιδιά, αν και δεν μπορούν να διαβάσουν, εντούτοις αναγνωρίζουν τα βιβλία από τον τίτλο τους.

Αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε στη Δανία είναι να εφαρμόσουμε όσο το δυνατόν καταλληλότερες ώρες λειτουργίας της βιβλιοθήκης, έτσι ώστε οι οικογένειες των μικρών παιδιών να μπορούν να επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη με περισσότερη άνεση. Η καθιέρωση κάποιων ωρών λειτουργίας τις Κυριακές, είναι μία καινούρια επιτυχημένη παροχή σε πολλές μεγάλες πόλεις μας. Οι καλές αναγνωστικές συνήθειες εξασφαλίζουν ότι το παιδί θα αποκτήσει καλή γνώση της γλώσσα μέσω της διήγησης ιστοριών, μέσω συζητήσεων με τους ενήλικες και μέσω βιβλίων που έχουν γραφτεί αποκλειστικά για παιδιά. Ο καλός αναγνωστικός συνήθειες απαιτούν καλά βιβλία, κατάλληλα για την ωριμότητα του παιδιού και οι έμπειροι βιβλιοθηκάριοι και εκπαιδευτές είναι τα πλέον κατάλληλα πρόσωπα που μπορούν να φέρουν σ' επαφή το παιδί με το κατάλληλο βιβλίο την κατάλληλη στιγμή. Από έρευνες που διεξήχθησαν στη Δανία, φάνηκε ότι τα παιδιά που ζούσαν στην επαρχία στις αρχές του αιώνα, δε διάβαζαν τόσο πολύ όσο τα παιδιά των πόλεων. Όταν όμως εμφανίστηκαν στα χωριά οι βιβλιοθήκες και οι βιβλιοθηκάριοι, τα παιδιά της επαρχίας άρχισαν να διαβάζουν όσο και τα άλλα παιδιά.

Απαραίτητες προϋποθέσεις για καλές αναγνωστικές συνήθειες είναι η ελεύθερη πρόσβαση σε καλά βιβλία και το δικαίωμα πρόσβασης σε άλλα υλικά. Παιδιά ηλικία 9 - 15 ετών διαβάζουν κατά μέσο όρο 80 βιβλία το χρόνο, τόσο από τις βιβλιοθήκες των σχολείων όσο και από τις παιδικές βιβλιοθήκες. Οι ενήλικοι στη Δανία διαβάζουν κατά μέσο όρο 80 βιβλία το χρόνο. Παρ' όλα αυτά όμως, οι βιβλιοθηκάριοι και οι εκπαιδευτές ανησυχούν διότι παρατηρούν μία όλο και αυξανόμενη τάση παιδιών και ενηλίκων που δεν μπορούν να διαβάσουν καλά. Στην Κοπεγχάγη έχουμε ετοιμάσει ένα σχέδιο αναγνωστικής καμπάνιας για παιδιά που κατοικούν σε περιοχές που θεωρούνται μη πολιτιστικές, που σκοπό έχει την αύξηση των αναγνωστικών τους συνηθειών, χρησιμοποιώντας το διάβασμα για ψυχαγωγία. Θεωρώ ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό τα παιδιά να διαβάζουν τα κατάλληλα βιβλία. Ίσως τα κατάλληλα βιβλία να είναι βιβλία φαντασίας ή ακόμη και περιοδικά ηλεκτρονικών υπολογιστών. Σκέφτομαι ότι υπάρχουν παιδιά στην Κοπεγχάγη που δεν μπορούν να διαβάσουν ένα κόμικς. Θα πρέπει να βρούμε έναν τρόπο να κάνουμε τα παιδιά να ενδιαφερθούν για το διάβασμα. Τα νεαρά αγόρια διαβάζουν λιγότερο από τα κορίτσια, ίσως γιατί δεν έχουν τα κατάλληλα βιβλία ή γιατί έχουν να ασχοληθούν με πολύ πιο ενδιαφέροντα πράγματα.

Εάν δεν μπορείς να διαβάσεις σωστά, δεν μπορείς να συμμετέχεις στις δημοκρατικές διαδικασίες της χώρας σου. Γι' αυτό λοιπόν, η βιβλιοθηκάριος έχει την ευθύνη να καταπολεμήσει την εικόνα αυτή. Μία καινούρια μέθοδος που δοκιμάσαμε στη Δανία προκειμένου να αποκτήσουμε τα κατάλληλα υλικά για τους νέους ανθρώπους που φεύγουν από τη βιβλιοθήκη γιατί η βιβλιοθηκάριος αγόρασε βιβλία που δεν ήταν κατάλληλα γι' αυτούς, είναι η χρησιμοποίηση ομά-

δων απλών ανθρώπων και ομάδων ειδικών για το σκοπό αυτό. Στη Δανία, οι περισσότεροι βιβλιοθηκάριοι είναι γυναίκες. Ίσως αυτός να είναι ο λόγος, δεν ξέρω. Ίσως ο λόγος να είναι ότι τους νέους ανθρώπους δεν τους έλκουν τα μη μυθιστορηματικά βιβλία. Αν όμως τους ακούσουμε προσεχτικά, πιθανόν να ανακαλύψουμε τι είδους υλικό χρειάζονται τα νέα άτομα.

Στη Δανία επικρατούν δύο διαφορετικές γνώμες σχετικά με το τι είδη βιβλίων θα πρέπει οι βιβλιοθηκάριοι να αγοράζουν. Οι βιβλιοθηκάριοι θέλουν ν' αγοράζουν βιβλία που είναι χρήσιμα για τους χρήστες, τους κριτικούς και του διανοούμενους. Πιστεύουν ότι οι δημόσιες βιβλιοθήκες θα πρέπει ν' αγοράζουν μόνο ποιοτικά βιβλία. Εγώ πιστεύω ότι θα πρέπει ν' αγοράζουμε βιβλία τα οποία θα διαβάσουν τα παιδιά για την ψυχαγωγία τους, για χάρη μιας καλύτερης ζωής και για χάρη της δημοκρατίας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε την κ. Fanhoe. Νομίζω ότι, κατ' αρχήν, αν υπάρχει κάποια ερώτηση σε συγκεκριμένο ομιλητή, να δώσουμε την ευκαιρία στις φίλες και φίλους, που είναι εδώ, να κάνουνε ερωτήσεις και να προχωρήσουμε έπειτα.

Υπάρχει κάποια ερώτηση, σχετικά με όσα αναφέρθηκαν από τους ομιλητές; Η κ. Αλεξάνδρα Παπάζογλου. **ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ:** Θα ήθελα να ρωτήσω την κ. Fanhoe, ποιά ήταν η διαδικασία για να γίνει το "library act", το οποίο ανέφερε, στην Δανία;

FANHOE: Το νομοθετικό μέτρο για τις βιβλιοθήκες, το οποίο όπως περιληπτικά σας ανέφερα είναι ένα πολύ καινούριο μέτρο που μπήκε σε ισχύ από φέτος τον Ιανουάριο, βασίζεται στο νομοθετικό μέτρο του 1964. Ήταν ένα πάρα πολύ καλό νομοθετικό μέτρο για μας και για την κοινωνία, αν και πολλά πράγματα στον καινούριο νόμο προέρχονται από τον παλιό. Κάτι καινούριο που έχει προστεθεί είναι οι αναφορές στα καινούρια ηλεκτρονικά υλικά, καθώς και οι ώρες λειτουργίας που θα πρέπει να προσαρμοστούν στις ανάγκες των χρηστών. Στο νόμο όμως, το νομοθετικό μέτρο του '64 που αφορά τις βιβλιοθήκες, όριζε ότι θα πρέπει να παρέχονται τα βιβλία και τα άλλα απαραίτητα υλικά. Με το μέτρο αυτό του '64, λοιπόν, τα βιβλία και τα άλλα υλικά θεωρούνταν ισότιμα, κάτι που δεν ίσχυε όμως στην πρακτική και που ακόμα δεν ισχύει.

Στη δεκαετία του '80 είχαμε μία μεγάλη επιτροπή - την Επιτροπή Βιβλιοθήκης - που θα ασχολούνταν με τη δημιουργία ενός καινούριου νομοθετικού μέτρου. Αποκτήσαμε όμως νέα κυβέρνηση, νέο πολιτικό κόμμα ανέβηκε στην εξουσία, και η επιτροπή αυτή δε χρησιμοποιήθηκε για την αναθεώρηση του νόμου. Από το νόμο της δεκαετίας του '80 προέκυψε μόνο ένα καινούριο πράγμα και, μάλιστα, ήταν αυτό που δε μας άρεσε, δηλαδή η δυνατότητα είσπραξης αμοιβής για ορισμένες υπηρεσίες που προσφέρουν οι βιβλιοθήκες και ειδικότερα, δε, για παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών, υπηρεσιών κατά παραγγελία και για τα μουσικά υλικά και βίντεο. Στην πραγματικότητα είναι πολύ δύσκολο να πάρουμε χρήματα για τα μουσικά υλικά, διότι το σωματείο μουσικών που έχουμε στη Δανία κατέφυγε στα δικαστήρια διότι τα υλικά που έδιναν στις βιβλιοθήκες τα παραχωρούσαν χωρίς καμία αμοιβή. Στην πραγματικότητα, λοιπόν, οι χρήστες δεν πληρώνουν για τα υλικά μουσικής.

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

Ο νέος νόμος εφαρμόστηκε μετά από πολλές συζητήσεις. Ανθρωποι από το Υπουργείο Πολιτισμού, μετά από συναντήσεις που είχαν με τις κεντρικές βιβλιοθήκες, με τους ηγέτες και με άλλους σημαντικούς παράγοντες του κυκλώματος βιβλιοθηκών, κατέληξαν σε μία πρόταση για το νέο νομοθετικό μέτρο των βιβλιοθηκών. Η πρόταση αυτή στάλθηκε σε σημαίνοντα άτομα της Δανίας που σχετίζονται με τις βιβλιοθήκες, οι οποίοι και έκαναν τις παρατηρήσεις τους. Ίσως απ' αυτές τις συζητήσεις να προκύψει κάποια αλλαγή, εξαρτάται όμως από την κυβέρνηση να αποφασίσει τι θα περιλαμβάνει ο καινούριος νόμος. Στη Δανία έχουμε μία πολύ καλή παράδοση, ότι άσχετα με τις πολιτικές πεποιθήσεις των εκάστοτε κυβερνήσεων κομμάτων, ο νόμος που αφορά τις βιβλιοθήκες τυγχάνει ευρείας αποδοχής, τόσο από την αριστερή όσο και από τη δεξιά πτέρυγα. Υπάρχει, λοιπόν, διάλογος μεταξύ των βιβλιοθηκών και του Υπουργείου Πολιτισμού.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Υπάρχει κάποια άλλη ερώτηση; Πηνελόπη Πολυχρόνη.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ: Λέγομαι Πηνελόπη Πολυχρόνη και είμαι βιβλιοθηκάριος στο "Στέκι Παιδιού" του Δήμου Βόλου.

Εγώ ήθελα να προτείνω κάτι στην επιτροπή. Φυσικά, όλ' αυτά τα πορίσματα θα πάνε στο Υπουργείο, όπως πολύ σωστά ειπώθηκε, αλλά ήθελα να προτείνω το εξής: Θά 'τανε πάρα πολύ καλό, αυτές οι προτάσεις να φτάσουνε πάρα πολύ σύντομα και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση, γιατί εμείς έχουμε άμεση επαφή με την Τοπική Αυτοδιοίκηση, με τον Δήμαρχο, φαντάζομαι ότι θα είναι κι άλλοι συνάδελφοι εδώ από άλλους Δήμους. Κι εκεί είναι το μεγάλο πρόβλημα πολλές φορές.

Αυτό είναι το ένα που θέλω να επισημάνω. Κι ένα δεύτερο, θέλω να ρωτήσω εδώ τους συγγραφείς μας και τον κ. Κυριτσόπουλο σαν εικονογράφο περισσότερο, ποιά είναι η άποψή τους για την ελληνική λογοτεχνία; Γιατί, εγώ παρατηρώ, είμαι από το 1986 σ' αυτή τη βιβλιοθήκη, και παρατηρώ ότι τα παιδιά προτιμούνε να διαβάζουνε περισσότερο ξένες μεταφράσεις, παρά των Ελλήνων συγγραφέων τα βιβλία. Και παρατηρώ, επίσης, ότι λείπει ο πρωτότυπος τρόπος γραφής. Ακόμα κι η εικονογράφηση, λίγοι είναι

αυτοί που πρωτοτυπούνε κι είναι πιο κοντά, αν θέλετε, σ' αυτό που ζητάει το παιδί. Θά 'θελα, έτσι, μια άποψη πάνω σ' αυτό, μια απάντηση κι απ' την κ. Σαραντίτη που είναι κριτικός βιβλίου.

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ: Είναι δύσκολη ερώτηση και

θέλει χρόνο πολύ. Δεν μπορώ να σας απαντήσω σύντομα. Το ξέρω ότι τα παιδιά προτιμούν βιβλία σε μεταφράσεις.

Βέβαια, έχουμε πολύ μικρό παρελθόν στην Παιδική Λογοτεχνία. Οι εθνικές συμφορές, πάντοτε, έχουνε αντίκτυπο στην παιδεία και στη γνώση ενός λαού.

Και μην ξεχνάμε ότι το πρώτο παιδικό βιβλιοπωλείο, ίσως το ξέρετε, στο Λονδίνο ιδρύθηκε το 1685. Καταλαβαίνετε τί διαφορές μεγάλες υπάρχουν. Παρ' όλα αυτά έχουν πολύ ενδιαφέρον τα βιβλία.

Και νομίζω ότι τα παιδιά επηρεάζονται από τους γονείς. Από εμάς τους γονείς που είμαστε προσκολλημένοι στο Βερν, είτε σε παιδικές εκδόσεις του Ουγκώ, του Ντίκενς, που δεν έγραψαν και για παιδιά

στο κάτω - κάτω.

Δεν ξέρω κατά πόσο τα βοηθάει. Βέβαια, τα τελευταία χρόνια μετά την μεταπολίτευση, η παιδική λογοτεχνία η δική μας, γνώρισε μια πολύ μεγάλη άνθηση. Ήτανε μια έκρηξη, θα μπορούσα να πω. Υστερα από δύσκολα χρόνια εθνικά παρατηρείται μία αναγέννηση στο πνεύμα.

Λοιπόν, μπορώ να σας πω ότι τα πρώτα χρόνια μετά τη δικτατορία, παρουσιάσαμε τολμηρά βιβλία, εάν αυτό θέλετε.

Επειτα, κι εγώ γράφω και μπορώ να πω, έξω από δύο βιβλία μου που έγιναν σίριαλ, τ' άλλα δεν κινούνται. Έχουμε συνηθίσει να μην λέμε τα πράγματα όπως πρέπει. Δηλαδή, έχω διαβάσει τρία ή τέσσερα βιβλία Ελληνίδων συγγραφέων γύρω απ' το διαζύγιο. Είναι όλα ωραία και καλά, είναι μέλι - γάλα. Ένας χωρισμένος πατέρας συναντάει μια χωρισμένη μητέρα παίρνουν τα παιδιά τους και περνάνε θαυμάσια. Δεν είναι αλήθεια αυτό. Κανείς δεν τόλμησε να γράψει τι πόνος και τι φρίκη υπάρχει πίσω από ένα διαζύγιο. Ίσως, συνηθίζουμε, για να μην πληγώσουμε τάχα μου τα παιδιά, να παρουσιάζουμε τα πράγματα πολύ πιο καθωσπρέπει, απ' ότι είναι. Δεν είναι σωστό. Και τα παιδιά που ζούμε μέσα σε πολλές οικογενειακές τραγωδίες, τα περισσότερα από τα παιδιά μας, το ξέρουν κι απωθούνται από τα βιβλία αυτά. Απάντησα στην ερώτησή σας ή όχι; Πέστε μου γιατί παρασύρομαι.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Η κ. Μάρρα θέλει να συμπληρώσει, να πει κάτι διαφορετικό.

ΜΑΡΡΑ: Θέλω να πω, να δώσω, ίσως, μια σκέψη που θα μπορούσε ν' αποτελέσει απάντηση.

Κατ' αρχήν, τα ελληνάκια διαβάζουν Έλληνες συγγραφείς, γιατί έτσι κι αλλιώς, υπάρχει στο βιβλίο "Η γλώσσα μου". Τους ξέρουν, ή τουλάχιστον, ξέρουν τους περισσότερους απ' αυτούς. Γιατί δεν ξέρω, αν ξέρετε, πόσοι πολλοί είμαστε. Πάρα πολλοί Έλληνες γράφουν για παιδιά.

Ωστόσο, οι εκδοτικοί οίκοι, πολλές φορές, καταφεύγουν στις εκδόσεις ξένων συγγραφέων, γιατί, ίσως, αυτό να έχει μια διαφορετική ευκολία. Έχει πρακτικούς λόγους να στηρίζεται έτσι. Μ' άλλα λόγια να πούμε τα πράγματα με τ' όνομά τους, τους είναι πολύ πιο φτηνό να πάρουνε ένα βιβλίο και να μεταφραστεί απ' τ' αγγλικά. Πληρώνουν πολύ λιγότερα δικαιώματα, ο Ουγκώ δεν έχει πια δικαιώματα να εισπράξει, ούτε ο Ντίκενς, οπότε πληρώνουν μόνο κάποια μεταφραστικά. Κι έτσι το κέρδος τους είναι, αν όχι μεγαλύτερο ή περισσότερο, τουλάχιστον, όπως λένε εκείνοι, μπορούν ν' ανταπεξέλθουν σ' έξοδα του βιβλίου, της έκδοσης.

Ενώ για τους Έλληνες συγγραφείς πρέπει να δώσουν το αστρονομικό ποσόν του 10%, ξέρετε είναι πάρα πολλά χρήματα, είναι πάρα πολλά. Κι 7 και 5 έχω ακούσει, δηλαδή, κάποιοι παλιοί συγγραφείς έχουμε ένα 15% και το λέμε και καμαρώνουμε. Είναι στεφάνι δάφνινο αυτό, νά 'χεις 15% Ένα βιβλίο που πουλιέται 1.000 δρχ. εμείς θα πάρουμε 150 δρχ. Το πώς τα παίρνουμε είναι μια άλλη ιστορία, αλλά ανήκει και σ' έναν άλλο χώρο, στο Υπουργείο Οικονομικών, ίσως.

Οπότε, λέει ένας εκδότης: γιατί να βγάλω την Ειρήνη την Μάρρα και να μου πάρει 150 δρχ. το βιβλίο, θα βγάλω το Ντίκενς, (που για τ' όνομα του Θεού είναι συγγραφέας με τα όλα του, δεν βάζουμε θέμα κριτικής, δεν κάνουμε αυτή τη στιγμή σύγκριση), αλλά θα βγάλω ένα κλασσικό βιβλίο, για να το πούμε έτσι, και θα βγάλω 500 δρχ. το βιβλίο.

Επομένως, είναι λιγάκι και τεχνικό το θέμα, γιατί δεν κυκλοφορεί, τόσο πολύ, ελληνικό βιβλίο, δεν α-

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

γοράζετε μάλλον. Αλλά ν' αναρωτηθείτε κάτι άλλο: Για να υπάρχουν τόσοι πολλοί Έλληνες συγγραφείς και τόσες πολλές ελληνικές εκδόσεις, δεν μπορεί παρά να υπάρχουν αντίστοιχα και τόσοι πολλοί αναγνώστες. Αυτά, λιγάκι, πάνε ζευγαρωτά.

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ: Όσο για τους Έλληνες εικονογράφους, είναι χρόνια τώρα, που παρουσιάζουν μια ποιτική δουλειά εξαιρετική. Και μάλιστα εφέτος είχαμε το ευχάριστο ότι στην Περσία, τα δύο πρώτα βραβεία τα πήρανε Έλληνες εικονογράφοι, στην Διεθνή Εκθεση Εικονογράφησης Παιδικού Βιβλίου.

Επίσης, στην Πρατισλάβα της Τσεχοσλοβακίας, πού 'χω πάει λίγες φορές, έχουνε μία καλή παρουσία οι δικοί μας εικονογράφοι.

ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ: Κατ' αρχάς, να τοποθετηθώ με την κ. Μάρρα. Έκανα αυτή την ερώτηση για να θίξουμε λίγο και τους εκδότες, γιατί δεν βοηθάνε. Ηθελα να βγει αυτό απ' την κουβέντα.

Ο τρόπος γραφής, το ύφος γραφής, κατά πόσο τα βιβλία μας έχουνε το χιούμορ, ακόμα κι ένα δύσκολο πρόβλημα, όπως είπαμε για το διαζύγιο, να δίνεται έξυπνα, μ' έναν τρόπο ακριβώς όπως λειτουργεί το παιδί. Λειτουργεί πολύ διαφορετικά ένα παιδί απ' ότι ένας μεγάλος. Και ο τρόπος που το λέμε στο παιδί, ο τρόπος που το γράφουμε, ο τρόπος που το παρουσιάζουμε, αυτό λέω τολμηρό γραψιμό, μ' αυτή την έννοια. Κάποιες φορές να παίζουμε με το παράλογο ή με το λογικό, οξύμωρα πράγματα, που οι ξένοι συγγραφείς, νομίζω, τα έχουνε καταφέρει εκεί, καλύτερα από εμάς τους Έλληνες. Όχι ότι δεν έχουμε εμείς δείγματα γραφής πάρα πολύ ωραία.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ν' απαντήσει ο κ. Κυριτσόπουλος;

ΚΥΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ: Επειδή είπαμε τα κακά των εκδοτών, εγώ θέλω να πω και τα κακά των συγγραφέων και των εικονογράφων. Θα έλεγα ότι δεν υπάρχουν και τρομαχτικά πάρα πολλά, πολύ καλά ελληνικά βιβλία, είτε ως συγγραφείς, είτε ως εικονογράφοι. Εντάξει, είναι κολακευτικό αυτό που λέτε αλλά γενικά, εγώ δεν περηφανεύομαι για τον χώρο μου εν γένει. Οι προσπάθειες είναι άλλη ιστορία. Είναι θέμα ταλέντου και παιδείας, δεν είναι να το ψάχνουμε σε κάτι άλλο.

Και για μένα υπάρχει ένα σημείο μόνο που αξίζει να το σκεφτεί κανείς, είναι ότι όπως οι βιβλιογραφίες που παρουσιάσανε όλοι εδώ πέρα όσοι μιλήσανε, και οι αναφορές μας και τ' οτιδήποτε, δηλαδή, ένας Έλληνας, πριν από το 1950, δεν έχει αναφερθεί. Μιλήσαμε για επιστήμονες Αγγλους, βιβλιοθηκάρχους, η κυρία που ίδρυσε την αγγλική βιβλιοθήκη κ.τ.λ.

Εδώ πέρα, υπάρχει μια άλλου είδους παράδοση, την οποία δεν την συζητάμε, δηλαδή, έχουμε τους λόγιους παιδοπαραμυθάδες στην Ευρώπη κι εδώ είχαμε τα παραμύθια της Χαλιμάς ή τα διάφορα λαϊκά παραμύθια τα οποία κάτι έχουμε να τα κάνουμε.

Λοιπόν, υπάρχει ένα μπέρδεμα, επίσης, για το ότι δεν αναπτύσσεται κάτι, διότι δεν πατάει ακριβώς εκεί που πρέπει να πατήσει, δεν ξέρει που να πατήσει. μεταξύ Αγγλίας, Σελανδίας, δεν ξέρω με τι, που υπάρχει ένα μπέρδεμα.

Έχει φοβερή πλάκα να δει κανείς εικονογραφήσεις ξένων, που τις ξέρω αρκετά, πόσο μπορεί να 'χουνε αντλήσει από λαϊκά στοιχεία δικά τους ή παραμύθια που έχουνε στοιχεία δικά τους.

Εδώ πέρα υπάρχει μία σχιζοφρένεια, δηλαδή, δεν θέλουμε τα δικά μας, θέλουμε τ' άλλα. Η καλλιέργεια είναι μια κουβέντα, η καλλιέργεια πρέπει να ξέρεις τι θα βάλεις κάτω για να πιάσει. Γιατί βάζεις πράγματα και δεν πιάνουν μετά.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Η κ. Σαραντίτη θέλει να προσθέ-

σει κάτι.

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ: Χρειάζεται μία πολύ μεγάλη άσκηση, έξω από το πάθος, που είπα προηγουμένως και από την έμπνευση. Γνωρίζω συγγραφείς, που μου έρχονται τα βιβλία τους στην εφημερίδα, που μέσα σε 4 χρόνια έχει εκδόσει ο καθένας 25, 30 βιβλία. Αν είναι δυνατόν να είναι βιβλία αφοσίωσης, έργα αφοσίωσης. Είναι κι αυτό υπολογίσιμο. Κι επιτέλους, κι εμείς, αυτό το μπέρδεμα που λέτε ότι υπάρχει, για 320 χρόνια τους βίους των Αγίων, είχαμε ή τη φυλλάδα του Μεγαλέξανδρου. Παίζει πολύ μεγάλο ρόλο αυτό. Και τα δημοτικά τραγούδια.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Να μην κάνουμε διάλογο, αν είναι δυνατό, μεταξύ μας. Η κ. Παπάζογλου θέλει κάτι να προσθέσει.

ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ: Από την άλλη μεριά, θά 'θελα να πω και κάτι θετικό, ότι ο **Ευγένιος Τριβιζάς** κέρδισε ένα διεθνές βραβείο φέτος, για το τελευταίο του βιβλίο. Κι αν σκεφτεί κανείς τον ανταγωνισμό, είναι κάτι πολύ σημαντικό.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Να προσθέσω, όμως, κι εγώ η Μεσρίση Κακούρη, ότι χρησιμοποίησε Αγγλίδα εικονογράφο, επειδή, ίσως, το εξέδωσε στο εξωτερικό;

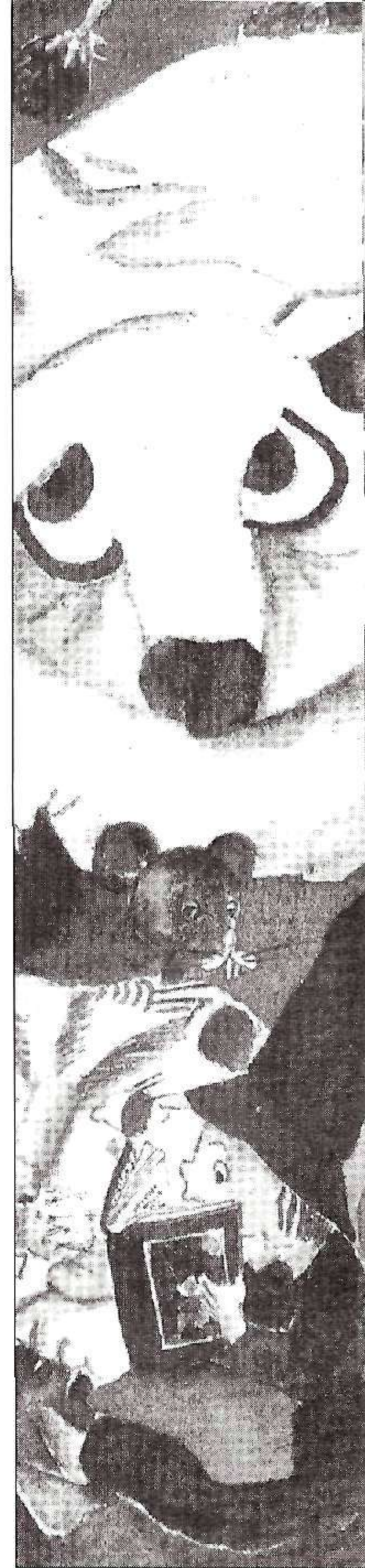
Υπάρχει κάποια άλλη ερώτηση; Τ' όνομά σας παρακαλώ.

ΘΕΑΚΟΥ: Λέγομαι Ζανέτα Θιακού και δουλεύω σε Δημοτική βιβλιοθήκη. Θα ήθελα να ρωτήσω την κ., απ' τη Δανία, α) εάν οι παιδικές βιβλιοθήκες σας εντάσσονται μέσα στις βιβλιοθήκες των ενηλίκων, είναι ένα τμήμα δηλαδή, που σημαίνει ότι ο γονιός πηγαίνει το παιδί και δίπλα μπορεί κι αυτός να γίνει αναγνώστης ή το παιδί να μεταπηδήσει, πολύ άνετα, από την μία βιβλιοθήκη στην άλλη, ή τις έχετε τελείως ξεχωριστά κτίρια, σε τελείως ξεχωριστές περιφέρειες. Μία ερώτηση είναι αυτή, ποιά είναι η δική σας πρακτική;

Η δεύτερη ερώτηση που ήθελα να κάνω είναι: Στην Ελλάδα υπάρχει η εξής πρακτική στους πολλούς Δήμους, : Ο βιβλιοθηκάρχος δεν ασχολείται μόνο με βιβλιοθηκονομικές εργασίες, ασχολείται με διοικητικές, με οικονομικά, πολλές φορές εντάσσεται η βιβλιοθήκη σε πνευματικά κέντρα κι ασχολείται, είναι οργανωτής όλων των δραστηριοτήτων ενός πνευματικού κέντρου.

Εσείς τί πρόταση έχετε; Πώς είδατε το ζήτημα αυτό; Είναι η βιβλιοθήκη τελείως ανεξάρτητος οργανισμός ή εντάσσεται σ' ένα γενικότερο πολιτιστικό κέντρο;

FANHOE: Η πρώτη σας ερώτηση αφορούσε το αν οι παιδικές βιβλιοθήκες στεγάζονται μαζί με τις βιβλιοθήκες των ενηλίκων. Ναι, στη Δανία αναφέρεται στο νομοθετικό μέτρο ότι σε κάθε κοινότητα θα πρέπει να υπάρχει ένα ανεξάρτητο σύστημα βιβλιοθήκης. Όσον αφορά την οικονομική ανεξαρτησία, η τοπική κυβέρνηση μας δίνει χρήματα και κάποια χρήματα δίνει και το κράτος, που όμως αυτά δεν έρχονται απευθείας στη βιβλιοθήκη. Σε κάθε κοινότητα, λοιπόν, πρέπει να υπάρχει μία βιβλιοθήκη - και υπάρχει - με τμήματα για παιδιά και για μεγάλους, όπου οι γονείς πηγαίνουν με τα παιδιά τους και είτε τα αφήνουν στο τμήμα της παιδικής βιβλιοθήκης, είτε κάθονται μαζί τους και τους διαβάζουν, είτε πηγαίνουν οι ίδιοι στο τμήμα των ενηλίκων για να διαβάσουν κάποια εφημερίδα ή να βρουν τα βιβλία που θέλουν. Είμαστε πολύ υπερή-

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

φανοι για ο σύστημα αυτό. Το ονομάζουμε οικογενειακή βιβλιοθήκη.

Εχω ξεκινήσει ένα καινούριο είδος βιβλιοθήκης, ένα έργο θα μπορούσε να πει κανείς, σε μία καθόλου πολιτιστική περιοχή της Κοπεγχάγης, όπου υπάρχει ρατσισμός και καθόλου πολιτισμός. Το έργο αφορά τη δημιουργία ενός τύπου βιβλιοθήκης γραφείου, για παιδιά και νέους, εξοπλισμένη όχι με βιβλία αλλά με άλλα υλικά που θα μπορούσαν να προσελκύσουν τα παιδιά. Δημιουργήσαμε, λοιπόν, μία παραδοσιακή βιβλιοθήκη σ' ένα συνηθισμένο διαμέρισμα μιας πολυκατοικίας, όμοιας μ' αυτή που ζουν κι αυτοί οι άνθρωποι, όπου έχουμε κόμικς, μουσική, βίντεο, περιοδικά και μερικά βιβλία. Όταν όμως ανακαλύψαμε ότι τα παιδιά αυτά ήταν πολύ κακοί αναγνώστες - δεν μπορούσαν να διαβάσουν ούτε τα κόμικς - αποφασίσαμε ότι έπρεπε να τους μάθουμε να διαβάζουν για την ψυχαγωγία τους. Προσλάβαμε, λοιπόν, μία πολύ καλά εκπαιδευμένη βιβλιοθηκάρια για παιδιά και αγοράσαμε βιβλία για τη βιβλιοθήκη. Τώρα η βιβλιοθήκη αυτή έχει βιβλία και για τους ενήλικες. Νομίζω ότι είναι πολύ σημαντικό το να μπορούν και οι γονείς να έχουν πρόσβαση σε βιβλία, διότι δεν πιστεύω ότι τα παιδιά μπορούν να ευχαριστηθούν το διάβασμα αν και οι γονείς τους δεν έχουν πρόσβαση σε βιβλία.

Την επόμενη ερώτησή σας την απάντησα εν μέρει. Το κράτος μας εγγυάται το νομοθετικό μέτρο που αφορά τις βιβλιοθήκες. Από κει και πέρα, την ευθύνη για τη βιβλιοθήκη την έχει η τοπική κυβέρνηση. Πριν από είκοσι χρόνια, το κράτος δεν παραχωρούσε την ευθύνη της ειδικής αυτής παροχής στην τοπική κυβέρνηση. Τώρα όμως, όπως η κοινωνική πρόνοια και τόσες άλλες παροχές είναι κάτω από την ευθύνη της τοπικής διαχείρισης, έτσι και οι βιβλιοθήκες είναι ευθύνη των τοπικών κυβερνήσεων. Το νομοθετικό μέτρο όμως είναι ευθύνη του κράτους, πράγμα που σημαίνει ότι στις μικρές κοινότητες υπάρχουν δύο βιβλιοθηκάριοι που είναι επιφορτισμένοι με όλες τις εργασίες, δηλαδή από τα οικονομικά θέματα μέχρι την οργάνωση αγοράς βιβλίων, πολιτισμικών διευθετήσεων κ.λ.π.

Χωρίς να θέλω να φανώ υπεραισιόδοξη, πρέπει να πω όμως ότι εμείς στη Δανία έχουμε μία ολοκληρωτικά αναπτυγμένη βιβλιοθήκη, που ξεκινάει από την

παλαιολιθική εποχή και φτάνει μέχρι το μέλλον. Έχουμε όλων των ειδών τις βιβλιοθήκες στη Δανία, έχουμε όμως και το ανάλογο δίκτυο, κάτι που είναι πολύ σημαντικό. Κάποιοι προηγούμενοι ομιλητές αναφέρθηκαν στο δίκτυο. Αυτό είναι κάτι

πάρα πολύ, μα πάρα πολύ σημαντικό για όλες τις δημόσιες βιβλιοθήκες, καθώς και για όλες τις σχολικές και ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες. Αυτό είναι κάτι, λοιπόν, που εγγυάται ότι μπορείς να δανειστείς οποιοδήποτε βιβλίο θέλεις, σε οποιοδήποτε σημείο της χώρας κι αν βρίσκεσαι.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Άλλη ερώτηση; Να δώσουμε την ευκαιρία, γιατί δεν έχουμε πολύ χρόνο, να τελειώσουμε;

ΘΕΙΑΚΟΥ: Μόνο μία ερώτηση. Είπατε ότι ανακαλύψατε ότι κάποια παιδιά δεν μπορούν να διαβάσουν και παίρνετε κάποια μέτρα στις βιβλιοθήκες. Το εκπαιδευτικό σύστημα δεν παίζει ρόλο στην διαμόρφωση αναγνωστικότητας; Γιατί το ίδιο έχουμε και στην Ελλάδα. Δηλαδή, το σχολικό πρόγραμμα δεν διαπαι-

δαγωγεί τα παιδιά, δεν τα ωθεί, ιδιαίτερα, δημιουργεί μι' αντιπάθεια προς το βιβλίο με την αναγκαιότητα της μάθησης. Δεν θα πρέπει να δούμε εκεί ριζικά μέτρα και στο εκπαιδευτικό σύστημα;

FANHOE: Δε γνωρίζω την απάντηση στο γιατί όλο και περισσότερα παιδιά δεν μπορούν καθόλου να διαβάσουν. Εμείς υποστηρίζουμε ότι περίπου 10%-15% δεν μπορούν να διαβάσουν. Είμαι σίγουρη όμως ότι οι δάσκαλοι κάνουν ό,τι μπορούν. Όπως όμως είπα νομίζω και κάποιος άλλος ομιλητής, δεν μπορούμε να εξαναγκάσουμε τα παιδιά να διαβάσουν. Νομίζω ότι πιθανόν να απεχθάνονται τα παιδιά το διάβασμα. Στη βιβλιοθήκη τη δική μου έχουν έρθει παιδιά που πρέπει να ήταν περίπου 10 - 11 χρονών πριν αρχίσουν να μαθαίνουν να διαβάζουν και τα οποία όταν πια ξεκίνησαν να διαβάζουν, άρχισαν μ' ένα πολύ δύσκολο βιβλίο. Είχαν όμως τη διάθεση να διαβάσουν το συγκεκριμένο αυτό βιβλίο διότι το διάβαζαν οι φίλοι τους. Δε νομίζω, λοιπόν, ότι κάτι δεν πάει καλά με τη φυσική υγεία του παιδιού ή με τον εγκέφαλό τους. Πιστεύω ότι ο λόγος που τα περισσότερα παιδιά δεν μπορούν να διαβάσουν οφείλεται στο ότι δε θέλουν να διαβάσουν, κι αυτό είναι ένα μεγάλο πρόβλημα. Γι' αυτό, λοιπόν, πιστεύω ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό να βρεθούν τα βιβλία εκείνα που θα κινήσουν το ενδιαφέρον των παιδιών. Μπορεί αυτό να μην είναι το πλέον πολιτισμικό βιβλίο, μπορεί να είναι όμως ένα βιβλίο που θα έλξει το παιδί διότι το θέμα του το ενδιαφέρει. Το κάθε παιδί κουβαλάει τις δικές του εμπειρίες, τις δικές του ικανότητες, τη δική του ωριμότητα και τη δική του φαντασίωση, και μ' αυτή την έννοια ένα βιβλίο το οποίο εμείς θεωρούμε κακό, να είναι ένα καλό βιβλίο που θα κάνει το παιδί να ενδιαφερθεί να διαβάσει.

Εκπονήσαμε ένα έργο - εκπονούμε πολλά έργα στην Κοπεγχάγη - όπου αφήσαμε τα ίδια τα παιδιά να διαλέξουν τα βιβλία για την παιδική βιβλιοθήκη. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήσαμε τα παιδιά από τέσσερις τάξεις του σχολείου που βρίσκεται στη γειτονιά όπου είναι η βιβλιοθήκη. Χρησιμοποιώντας τις τάξεις αυτές, πετύχαμε και κάτι άλλο ακόμα. Πετύχαμε τη συμμετοχή στο έργο των παιδιών εκείνων που συνήθως δε χρησιμοποιούν τη βιβλιοθήκη, καθώς και όλων των άλλων παιδιών της περιοχής που ανήκουν στη συγκεκριμένη αυτή ομάδα ηλικίας. Τα παιδιά αυτά, λοιπόν, παίρνανε όλα τα καινούρια βιβλία που παραλαμβάναμε κάθε βδομάδα, γράφανε μία κριτική πάνω σ' αυτά και κατόπιν επιλέγανε τα βιβλία που θα χρησιμοποιούνταν από τη βιβλιοθήκη και όχι μόνο από τους ίδιους. Μπορώ να πω ότι ήταν μία ενδιαφέρουσα διαδικασία. Μερικά παιδιά που δεν είχαν ασχοληθεί πολύ στο παρελθόν με το διάβασμα, ανακάλυψαν ότι ήταν πολύ ενδιαφέρον να διαβάζει κανείς. Είχαν εκπλαγεί με τα τόσα μη ποιοτικά βιβλία που κυκλοφορούσαν, καθ' ότι δεν ήταν συνηθισμένα να βλέπουν μη ποιοτικά βιβλία. Για παράδειγμα, έδειξαν την έκπληξή τους με τα τόσα μη ποιοτικά βιβλία, ιδιαίτερα, δε, με τα μυθιστορήματα που εκδίδουν οι εκδοτικοί οίκοι. Τι επέλεξαν; Επέλεξαν ποιοτικά βιβλία και βιβλία που εμείς αποκαλούμε ασήμαντα βιβλία. Όχι όμως κάτι ενδιάμεσο, που εμείς αποκαλούμε βιβλία των δασκάλων, γραμμένα από βιβλιοθηκάρους ή δασκάλους ή παιδαγωγούς, οι οποίοι θέλουν να φτιάξουν τα κατάλληλα βιβλία για τα παιδιά, που όμως είναι πολύ βαρετά και που τα παιδιά δεν ήθελαν ν' αγοράσουν και που κι εμείς, οι βιβλιοθηκάριοι, αγοράζουμε ολοένα και λιγότερο. Έτσι λοιπόν, στην πραγματικότητα η μόνη διαφοροποίηση στο τι επέλεξαν τα παιδιά και στο τι επιλέξαμε εμείς, είναι ότι τα παιδιά επέλεξαν ρομάντζα αγάπης και βιβλία που

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

είχαν σαν θέμα τα άλογα.

Νομίζω ότι ίσως εμείς, σαν γυναίκες και σαν βιβλιοθηκάριοι, έχουμε έντονη Δανέζικη γνώμη για τα παιδικά βιβλία, για χάρη της απελευθέρωσης ίσως. Με το έργο αυτό, λοιπόν, κάνω μία καμπάνα για να βρεθούν καλύτεροι αναγνώστες. Αυτό θα το κάνω σε συνεργασία με τα σχολεία και με τις σχολικές βιβλιοθήκες. Θα πρέπει μαζί να βρούμε τον τρόπο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Τ' όνομά σας παρακαλώ;

ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΥ: Λέγομαι Μάρω Βελοπούλου κι είμαι εκπαιδευτικός. Ήθελα να κάνω μια ερώτηση που ενέχει και κάποια άποψη. Ήθελα να ρωτήσω τους βιβλιοθηκονόμους, τους βιβλιοθηκάρους που εργάζονται στις παιδικές βιβλιοθήκες: Κατά πόσο προβλέπεται κάποια ώρα ανάγνωσης βιβλίων στα παιδιά και δεν εννοώ μόνο τα πολύ μικρά παιδιά του νηπιαγωγείου αλλά ακόμα και τα παιδιά που ξέρουν να διαβάζουν καλύτερα, που έχουν κατακτήσει τον μηχανισμό της ανάγνωσης; Και το ρωτάω αυτό, γιατί κι εμείς οι εκπαιδευτικοί αλλά και οι γονείς θεωρούμε ότι από τη στιγμή που το παιδί πάει Α', Β' Δημοτικού και κατακτά τον μηχανισμό της ανάγνωσης, μπορεί να γίνει κι αναγνώστης.

Και μια και το θέμα της ημερίδας είναι "με τί τρόπους θα βοηθήσουμε τα παιδιά να γίνουν αναγνώστες, θα δημιουργήσουμε αναγνώστες", ήθελα να πω ότι πολλές φορές κι εμείς οι εκπαιδευτικοί και δεν θα ήθελα να γίνεται, ίσως, κάτι τέτοιο και στις βιβλιοθήκες, θεωρούμε ότι από την στιγμή που το παιδί μπορεί ν' αποκωδικοποιεί το γραπτό λόγο, μπορεί και να διαβάζει.

Μ' αυτό φοβάμαι, το έχω κάνει το λάθος και σαν μητέρα, έχω ένα γιό στην Α' Δημοτικού και είμαι πολύ χαρούμενη που ξέρει να διαβάζει, του λέω, λοιπόν, πάρε ένα βιβλίο, για το επίπεδό του, όλ' αυτά ωραία και καλά και διάβασέ το και βλέπω ότι υπάρχει ένας κίνδυνος, το παιδί ν' αναπτύξει μια κακή σχέση με το βιβλίο, απ' τη στιγμή που είναι σε μια ηλικία που το κουράζει το διάβασμα, που αποκωδικοποιεί και δεν κατανοεί και δεν παίρνει την ευχαρίστηση που θα πάρω εγώ ή το παιδί της ΣΤ' Δημοτικού απ' την ανάγνωση. Πόσο, λοιπόν, σπρώχνοντας τα παιδιά "άντε τώρα που διαβάζεις είσαι μεγάλο παιδί δεν χρειάζεται η μαμά να σου διαβάζει" απ' την μια, απ' την άλλη στο σχολείο κυνηγώντας την ύλη και το αναλυτικό πρόγραμμα και, κάνουμε μαθηματικά, φυσική, γεωγραφία, ιστορία και δεν καθόμαστε οκλαδόν με τα παιδιά μας να διαβάσουμε παραμύθι, γιατί αυτό είναι δουλειά του Νηπιαγωγείου, άντε και της Α' Δημοτικού. Πόσο, λοιπόν, δημιουργούμε αναγνώστες, πόσο εισάγουμε τα παιδιά σ' αυτή την μαγευτική, έτσι, σ' αυτή τη γοητεία της λογοτεχνίας, αν εμείς δεν τα βοηθήσουμε. Αν εμείς δεν τα πάρουμε απ' το χέρι να τα βάλουμε μέσα εκεί. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Αν ήθελε ο κ. Αποστολόπουλος ή κι άλλος συνάδελφος από το ακροατήριο, που δουλεύει σε παιδική βιβλιοθήκη κι έχουνε κάποια σχετικά προγράμματα. Ο κ. Αποστολόπουλος.

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ: Ναι, υπάρχουν τέτοια προγράμματα, τουλάχιστον, στις βιβλιοθήκες του Δήμου Θεσσαλονίκης μπορώ να πω με σιγουριά.

Μια φορά το μήνα κάνουμε βιβλιοπαρουσιάσεις είτε καινούργια βιβλία, είτε το έργο κάποιου συγγραφέα. Κι εκεί δίνετε η ευκαιρία για να γίνει κι ανάγνωση αποσπασμάτων, ασφαλώς.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Η κ. Πολυχρόνη από το Βόλο;

ΠΟΛΥΧΡΟΝΗ: Ναι, ήθελα κι εγώ να πω πάνω σ' αυτό. Στην δική μας βιβλιοθήκη κάθε βδομάδα, έχουμε ανάγνωση παραμυθιού και μάλιστα έχουμε δύο τμήματα ηλικίας 4, 5 κι 6 ετών. Τριάντα παιδάκια,

περίπου, στο καθένα. Δηλαδή, κάνουμε ανάγνωση παραμυθιού δυο φορές την εβδομάδα, αλλά η ανάγνωση παραμυθιού δεν γίνεται μόνο από μένα πάντα. Φροντίζουμε κάθε φορά να υπάρξει κι άλλος τρόπος.

Κι ένας πολύ ωραίος τρόπος, φαντάζομαι θα τον ξέρετε εδώ αρκετοί, είναι το θεατρικό παιχνίδι, το οποίο βοηθάει πάρα πολύ στο να παρουσιάσουμε μια ιστορία και να την δραματοποιήσουν μετά τα παιδιά ή να την ζωγραφίσουν, στις μικρές ηλικίες.

Για τις μεγάλες ηλικίες, πάλι, έχουμε την ώρα λογοτεχνίας, όπου εκεί πέρα όχι απλά διαβάζουμε κάποια κείμενα, που φυσικά επιλέγουν τα παιδιά, αλλά υπάρχουν και παιχνίδια διάφορα. Τους δημιουργούμε έτσι ένα κλίμα μυστηρίου, κάπως. Υπάρχουνε διάφοροι τρόποι. Πάντως γίνεται προσπάθεια σε πολλές βιβλιοθήκες.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε. Θέλετε να ρωτήσετε κάτι; Τ' όνομά σας παρακαλώ.

ΤΖΑΡΕΛΑΣ: Λέγομαι Τζαρέλας Σταύρος και δουλεύω στο παιδικό τμήμα της Δημοτικής βιβλιοθήκης Κερατσινίου.

Ανάλογη εμπειρία έχουμε κι εμείς απ' αυτό το χώρο και θά 'θελα, σ' αυτό που ρώτησε η κυρία που είναι εκπαιδευτικός.

Είχα μια ανάλογη συνεργασία με τη **Ζωή τη Κανάβα**. Κάθε Σάββατο, έρχονταν κι έκανε μια αφήγηση στα παιδιά διάφορης ηλικίας, δηλαδή και παιδιά Δημοτικού και Γυμνασίου. Και μάλιστα εμείς είχαμε και το πρόβλημα, επειδή υπάρχουνε και μειονότητες στο Κερατσίνι, έχουμε παιδάκια που είναι Τσιγγανάκια, Ρωσοπόντιοι κ.τ.λ., έγινε μια καλή και συστηματική προσπάθεια. Βέβαια, είναι πάρα πολύ δύσκολο να προσαρμόσεις τα παιδιά αυτά, γιατί έχουνε και μεγάλο πρόβλημα γλώσσας.

Βέβαια, τώρα αυτό το θέμα συνεχίζεται, κάπως σταδιακά, με την κ. Κανάβα και υπήρξε κάποιο ενδιαφέρον. Το μόνο αρνητικό, θα μπορούσα να πω, είναι ότι δεν υπάρχει κι ανάλογη συνδρομή και συμμετοχή των γονέων προς τα παιδιά και δυστυχώς, κάπου τα έχουνε απομονωμένα. Δηλαδή, οι γονείς πιστεύουν περισσότερο, αν μπορώ να το πω μ' αυτό τον όρο ότι "προσπαθούν να τα ξεφορτωθούν", με την έννοια να έρθουνε στη βιβλιοθήκη ν' απασχοληθούνε και δεν τους ενδιαφέρει από κει και πέρα το παιδί. Αν έχει κάποια ιδιαίτερα προβλήματα με το διάβασμα, με την μόρφωσή του κ.τ.λ. Υπάρχει, δηλαδή, αυτή η δυσκολία στην περιοχή του Δήμου Κερατσινίου. Αυτό ήθελα να πω. Ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Κάποια άλλη ερώτηση; Ολα πολύ ξεκάθαρα, επομένως. Πολύ κατανοητά. Η κ. Παπάζογλου;

ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ: Θα ήθελα να ρωτήσω τον Φώτη Αποστολόπουλο, τι απήχηση έχει η βιβλιοθήκη στους κατοίκους του Δήμου Θεσσαλονίκης; Έχουν αισθανθεί, οι γονείς, τα παιδιά τη διαφορά; Έχει γίνει, πιθανόν, καμιά μελέτη που δείχνει την επίδραση της βιβλιοθήκης; Στο σχολείο, οι δάσκαλοι κι οι καθηγητές έχουν αισθανθεί την προσφορά της βιβλιοθήκης;

ΑΠΟΣΤΟΛΟΠΟΥΛΟΣ: Κάποια έρευνα δεν έχει γίνει. Ό,τι, όμως, έχει να κάνει με το κατά πόσο είναι αντιληπτή, η ανάγκη της βιβλιοθήκης, απ' τους εκπαιδευτικούς, ναι.

Έχουμε φροντίσει, με προγράμματα συνεργασίας που έχουμε με τα σχολεία, στην αρχή παιδευτήκαμε

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

αρκετά, αλλά αυτή τη στιγμή, σ' αφιερώματα που κά-
νουμε κάθε μήνα για τη φύση, για το περιβάλλον, τε-
χνολογικά επιτεύγματα του ανθρώπου κ.τ.λ., ό,τι
μπορείτε να φανταστείτε, που φροντίζουμε να γίνον-
ται παράλληλα με ανάλογα μαθήματα που γίνονται
στο σχολείο, την συγκεκριμένη εποχή, να έχουμε πά-
ρα πολύ συμμετοχή απ' τα σχολεία. Τόση, που μερι-
κά σχολεία, επειδή δεν μπορούμε φυσικά να κάνουμε
το ίδιο αφιέρωμα σε κάθε βιβλιοθήκη, μια κι ο Δήμος
Θεσσαλονίκης, ξέχασα να πω έχει 7 παιδικές βιβλιο-
θήκες, να υπάρχει αρκετός συναγωνισμός ποιός θα
πρωτοπαρακολουθήσει το πρόγραμμα. Γιατί πάνω
από 30, 40 παιδάκια, μία τάξη, μάλλον, είναι δύσκολο
να έχει απόδοση το κάθε αφιέρωμα.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ: Λέγομαι Έρση Σακελλαρίου και
δουλεύω στο Γαλλικό Κολλέγιο, συγγνώμη για τα ελ-
ληνικά μου, αλλά ήθελα να προσθέσω κάτι.

Μιλάμε για τις βιβλιοθήκες, αλλά η πείρα μας στη
Γαλλία, ήτανε που το σύστημα της ανάγνωσης δεν ή-
τανε μόνο από τη βιβλιοθήκη. Και
προσπαθήσαμε, αυτά τα χρόνια, που έχουμε κι εμείς
φοβερό πρόβλημα στη Γαλλία, με τους μετανάστες
που δεν μιλάνε γαλλικά κι έχουμε φοβερό πρόβλημα
γλώσσας στη Γαλλία.

Έχουμε προσπαθήσει να δώσουμε το βιβλίο, να ζει
το βιβλίο, όχι μόνο στις βιβλιοθήκες αλλά στις τάξεις.
Δηλαδή, το βιβλίο πια πρέπει να είναι καθημερινό κι
όχι καθημερινό αλλά κάθε ώρα.

Σε κάθε τάξη στα σχολεία έχουμε μια γωνία για την
βιβλιοθήκη, οπότε το παιδί που τελειώνει γρήγορα τη
δουλειά του, μπορεί να πάει στη βιβλιοθήκη της τά-
ξης. Και μετά έχουμε δουλειά στη βιβλιοθήκη της τά-
ξης και στη βιβλιοθήκη του σχολείου. Και μετά πάμε
στις δημοτικές βιβλιοθήκες. Οπότε υπάρχει ένας κύ-
κλος βιβλίου, γιατί αλλιώς το βιβλίο όταν είναι μόνο
στη βιβλιοθήκη του Δήμου, και δεν φτάνει.

Δηλαδή, γίνεται κάτι μια φορά στις 15 μέρες, μια
φορά κάθε μήνα.

Το βιβλίο πρέπει να είναι κάθε ώρα. Πιστεύω πως η
βιβλιοθήκη στην τάξη είναι πάρα πολύ εύκολο πράγ-
μα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Νομίζω ότι αυτό θ' αντιμετωπι-
στεί πιο ολοκληρωμένα στην επόμενη συζήτηση που
έχει θέμα ειδικά "το ρόλο της σχολικής βιβλιοθήκης
και το αναλυτικό πρό-
γραμμα". Η κ. Παπαζο-
γλου έχε ακόμα μία ε-
ρώτηση.

ΠΑΠΑΖΟΓΛΟΥ: Ένα
πράγμα το οποίο δε θί-
ξαμε και νομίζω ότι έ-
τσι, ίσως, το αποφύγα-
με κιόλας, είναι το πώς
μπορεί τα ΜΜΕ και ιδι-
αίτερα η τηλεόραση,

που έχει και μεγάλη απήχηση στα παιδιά, θα μπο-
ρούσε να χρησιμοποιηθεί θετικά, τελικά, για την προ-
βολή του βιβλίου; Τα παιδιά ανταποκρίνονται πολύ
εύκολα σε διαφήμιση. Το ξέρουμε πολύ καλά. Ίσως ο
Μάρκος Κυνηγός να μπορούσε να μου απαντήσει.

ΚΥΝΗΓΟΣ: Φοβάμαι ότι δεν μπορώ ν' απαντήσω
με κάποια θέση σοβαρή. Προσωπικά, είμαι πάρα πο-
λύ προβληματισμένος με το θέμα. Δηλαδή, η τηλεό-
ραση, σήμερα από τα πράγματα, πιστεύω ότι είναι ε-
χθρός του βιβλίου στα μάτια των παιδιών.

Υπάρχει σχέση ανταγωνιστική και βέβαια, αναγνω-
ρίζω ότι δεν μπορούμε να πάμε πίσω, ούτε να πούμε
κλείνουμε την τηλεόραση, ούτε να πούμε καταργού-
με, και ούτε απαγορεύουμε στα παιδιά να βλέπουν.
Πρέπει να βρεθεί τρόπος, συμφωνώ μ' αυτό, να βοη-

θήσει η τηλεόραση στην πνευματική ανάπτυξη. Αλλά
ποιός είναι ο τρόπος αυτός;

Κάποιες ιδέες που έχω, δε νομίζω ότι είναι σχετι-
κές με τα βιβλία και τις βιβλιοθήκες. Χοντρικά η σκέ-
ψη μου θα ήταν ότι θά 'πρεπε να υπάρχει στα scho-
λεία μάθημα "πώς να βλέπουμε τηλεόραση"; Αλλά
αυτό πάει μακριά.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Τελειώνοντας, αν δεν υπάρχει κά-
ποια ερώτηση θα ήθελα, αν μου επιτρέπετε, να συνο-
ψίσω. Να πω, όπως εγώ τουλάχιστον κατάλαβα από
τους ομιλητές, όλοι συμφωνούν κι όλοι συμφωνούμε
ότι τα βιβλία είναι κάτι θετικό, ότι το διάβασμα είναι
κάτι θετικό κι ότι θα πρέπει όλοι να προσπαθήσουμε
βιβλιοθηκάριοι, εκπαιδευτικοί, γονείς, να δουλέ-
ψουμε προς αυτήν την κατεύθυνση.

Να φέρουμε, δηλαδή, τα παιδιά κοντά στα βιβλία
και τα βιβλία κοντά στα παιδιά.

Οι βιβλιοθήκες έχουν να παίξουν ένα πολύ σημα-
ντικό ρόλο στην κίνηση αυτή, στο να φέρουμε τα παι-
διά κοντά στο βιβλίο.

Εκείνο που μου έμεινε εμένα κι από του κ. Αποστο-
λόπουλου κι από της κ. Μάρρα τις τοποθετήσεις κι
απ' ολονών, είναι ότι η βιβλιοθήκη έχει να παίξει ένα
ρόλο εξισορρόπησης των ανισοτήτων που υπάρ-
χουν, είτε λόγω οικονομικών δυσκολιών στο σπίτι, εί-
τε λόγω γονέων που δεν έχουν την απαραίτητη γνώ-
ση και τον τρόπο να φέρουν τα παιδιά κοντά στα βι-
βλία, που δεν έχουν το χρόνο.

Επομένως, οι βιβλιοθήκες είναι ένας από τους
πρωταρχικούς παράγοντες που θα φέρουν το βιβλίο
κοντά στα παιδιά.

Το παράδειγμα της Δανίας, νομίζω, θα μπορούσε
να μας χρησιμεύσει ως ένα πολύ καλό και χειροπια-
στό μοντέλο. Το ότι πρέπει να υπάρξει νομική επιτα-
γή, να υπάρχει νόμος για την ίδρυση βιβλιοθηκών, θα
πρέπει πιθανώς, να δούμε αυτό το θέμα της διάσπα-
σης των βιβλιοθηκών ως προς τον τρόπο διοίκησής
τους. Δηλαδή, ότι εμπλέκονται διάφορα υπουργεία
και δημιουργούν, έτσι, προβλήματα που έχουμε ως
αποτέλεσμα την μη συνεργασία μεταξύ των βιβλιο-
θηκών, κάτι που επίσης, πρέπει να επιδιώξουμε και
το τόνισε και η κ. Fanhoe, φάνηκε κι από τις εισηγή-
σεις, συνεργασία μεταξύ των βιβλιοθηκών, δικτύωση
των βιβλιοθηκών.

Και η Τοπική Αυτοδιοίκηση να παίξει το ρόλο αυτό.
Το θέμα των κουπονιών, που προτάθηκε από τον κ.
Κυνηγό, πιστεύω ότι θα μπορούσε να ήταν μία χρησι-
μη συμβολή προς την κατεύθυνση αυτή, αλλά εγώ,
προσωπικά, θα το έβλεπα ως κίνητρο και μόνο. Και
νομίζω, άλλωστε, ότι μ' αυτήν την έννοια ειπώθηκε.
Τα δύο - τρία βιβλία το χρόνο που θα κινήσουν την
περιέργεια των παιδιών και θα τα ωθήσουν πάλι
προς τις βιβλιοθήκες, όπου θα μπορέσουν να βρουν
ένα, ασύγκριτα, πολύ μεγαλύτερο φάσμα βιβλίων κι
άλλου υλικού. Κι αυτό πρέπει να το έχουμε στο μυα-
λό μας, παρ' όλο που μιλάμε σήμερα για βιβλίο και
βιβλιοθήκες.

Πάλι από τη Δανία τονίστηκε ότι πρέπει οι βιβλιο-
θήκες να παρέχουν όλες τις φόρμες. Η μορφή, δηλα-
δή, του τεκμηρίου δεν πρέπει να περιορίζεται σε μία
βιβλιοθήκη. Νομίζω ότι αυτά ειπώθηκαν. Αν ήθελε
κάποιος να προσθέσει κάτι που μου διέφυγε. Ο κ.
Κυριτσόπουλος στο μικρόφωνο παρακαλώ.

ΚΥΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΣ: Λοιπόν, θυμήθηκα μία πολύ α-
ποτελεσματική μέθοδο προώθησης προϊόντος, η ο-
ποία είχε εφαρμοστεί πολύ αποτελεσματικά απ' τον
Καποδίστρια, με τις πατάτες, αν ξέρετε. Τις είχαν α-
παγορεύσει.

Νομίζω αν βγείτε στην παρανομία κι απαγορευτεί
το βιβλίο, θα έχετε πολύ μεγάλη επιτυχία.

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ειπώθηκαν και κάποια πράγματα για το ρόλο του βιβλιοθηκάρου και για το προφίλ του βιβλιοθηκάρου, που θα πρέπει να έχει σε μια λαϊκή βιβλιοθήκη. Νομίζω ότι η παρουσίαση ήταν ολοκληρωμένη.

Εκείνο που πρέπει να μας μείνει είναι ότι η βιβλιοθήκη, πια, δεν είναι ένα μουσείο, ένας χώρος στέγασης, φύλαξης βιβλίων αλλά είναι ένα πολιτιστικό κέντρο, ένας χώρος στον οποίο γίνονται πολλές, ποικίλες δραστηριότητες, που μόνο η φαντασία μας μπορεί να τις περιορίσει. Είναι απεριόριστες νομίζω. Σας ευχαριστώ.

2ο ΜΕΡΟΣ ΗΜΕΡΙΔΑΣ Β' ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ:

“Ο ρόλος της σχολικής βιβλιοθήκης και το αναλυτικό πρόγραμμα”

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Αλεξάνδρα Παπάζογλου Γεν. Γραμματέας της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων.

Το δεύτερο μέρος της ημερίδας θ' ασχοληθεί με το ρόλο της σχολικής βιβλιοθήκης και το αναλυτικό πρόγραμμα.

Εχουμε εδώ εκπροσώπους από την Μέση Εκπαίδευση, έχουμε βιβλιοθηκάρη, γονέα, εκδότη και θά 'θέλαμε ν' ασχοληθούμε με κάποια θέματα, όπως είναι τελικά, ο ρόλος της σχολικής βιβλιοθήκης, σε τι χρησιμεύει η σχολική βιβλιοθήκη; Είναι κάποια πράγματα που δεν είναι ξεκαθαρισμένα, αν και νομίζω, η προηγούμενη, σημερινή συζήτηση έδωσε κάποια στοιχεία για το ρόλο της σχολικής βιβλιοθήκης. Πώς συνδέεται αυτό μέσα στον κρίκο όλων των βιβλιοθηκών;

Το αναλυτικό πρόγραμμα και πώς αυτό εμπλέκεται μέσα στη διαδικασία; Προϋπόθεση για λειτουργία της σχολικής βιβλιοθήκης, είναι η σύνδεση της βιβλιοθήκης με το αναλυτικό πρόγραμμα, είναι κάτι το οποίο πραγματικά, καθορίζει και την λειτουργία. Και θά 'έχουμε ένα παράδειγμα σχολικής βιβλιοθήκης έξω από την Ελλάδα, που θα μας αναπτύξει η κ. Σακελλαρίου. Η χώρα είναι η Γαλλία, η οποία έχει ιδιαίτερα καλά ανεπτυγμένο τέτοιο σύστημα. Και που μπορεί να μας χρησιμεύσει σαν παράδειγμα και σαν οδηγός, μελλοντικά για την Ελλάδα.

Θα ήθελα να κάνω μια σύντομη παρουσίαση των ομιλητών προτού ξεκινήσουμε. Η κ. Βάσω Σίνα, η οποία είναι βιβλιοθηκονόμος κι εργάζεται σε σχολείο, σε σχολική βιβλιοθήκη κι ασχολείται και με την Πρωτοβάθμια και τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Η κ. Βελλοπούλου, η οποία είναι δασκάλα σε Δημοτικό. Η κ. Μαγδαληνή Δημοπούλου, η οποία είναι εκπαιδευτικός στην Μέση Εκπαίδευση, καθηγήτρια καλλιτεχνικών. Ο κ. Τσούλιας, ο οποίος είναι Γενικός Γραμματέας της ΟΛΜΕ. Η Τζέλα Σκούρα που είναι καθηγήτρια Σχολικής Παιδαγωγικής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο της Θεσσαλονίκης. Η Ελση Σακελλαρίου, την οποία, ήδη, παρουσίασα, είναι ντοκιμενταλίστρια κι ορίζει εκείνη το τι σημαίνει αυτό στα ελληνικά, σε γαλλικό σχολείο. Ο κ. Δαρδανός, εκδότης. Και η κ. Διατσέγκου, δεν έχουμε την κ. Φωτοπούλου μαζί μας, γιατί δεν μπορούσε για λόγους υγείας να είναι εδώ μαζί μας σήμερα. Η κ. Διατσέγκου, η οποία είναι γονέας τριών παιδιών, είναι πρώην αντιδήμαρχος Γλυφάδας, έχει πάρα πολλές ιδιότητες, είναι πρόεδρος την ένωσης Γονέων και Κηδεμόνων της Γλυφάδας και μέλος του διοικητικού συμβουλίου της Ομοσπονδίας Γονέων για το νομό Πειραιά.

Ας ξεκινήσουμε, λοιπόν, όπως και στην προηγούμενη συζήτηση θα έχουμε μικρές τοποθετήσεις και στην συνέχεια θα θελήσουμε να κάνουμε συζήτηση.

Λοιπόν, δίνω τον λόγο στην κ. Σίνα.

ΣΙΝΑ: Θα ήθελα εισαγωγικά να πω, για να βοηθήσω τη συζήτηση, τί είναι σχολική βιβλιοθήκη; Σχολική βιβλιοθήκη είναι ένα κέντρο μελέτης, πληροφόρησης και ψυχαγωγίας για τον μαθητή. Και είναι ένα εποπτικό μέσο στο σύνολό του, με την συλλογή του, με όλο το έντυπο και μη έντυπο υλικό που περιλαμβάνει. Είναι ένα εποπτικό μέσο στα χέρια του καθηγητή, του διδασκάλου, του διδάσκοντα για να μπορέσει να κάνει το μάθημά του πιο παραστατικό. Να βοηθήσει στην εμπέδωση αυτών των πραγμάτων που λέει.

Τώρα, ποιος είναι ο στόχος στο να υπάρχει μια σχολική βιβλιοθήκη σε μια σχολική κοινότητα;

Είναι ο ίδιος ο στόχος που έχει και το σχολείο. Να βοηθήσει τον μαθητή να γίνει ένα υπεύθυνο άτομο, ικανό να πάρει αποφάσεις που βασίζονται σε πληροφόρηση.

Τώρα, για να πετύχει αυτό το ρόλο και το στόχο η σχολική βιβλιοθήκη, υπάρχουν πράγματα που μπορεί να κάνει από μόνη της, δηλαδή, ερεθίσματα που μπορεί να δημιουργηθούν μέσα στην σχολική βιβλιοθήκη και, πιθανόν, να τα ξέρετε όλοι. Αλλά επιγραμματικά κι εν συντομία ας πω ότι είναι οι εκθέσεις, επίκαιρο ενδιαφέρον, παρακολουθεί την επικαιρότητα, να φωνάζει να γίνονται συζητήσεις και διάφορα άλλα. Δεν θα μακρυγορήσω πάνω σ' αυτό, γιατί ό,τι κι αν κάνει η σχολική βιβλιοθήκη από μόνη της, δηλαδή, εγώ η βιβλιοθηκάρη που είμαι υπεύθυνη γι' αυτό το χώρο, δεν θα καταφέρω να τραβήξω το ενδιαφέρον των μαθητών και να δημιουργήσω αναγνώστες, γιατί ο μαθητής είναι παθητικός θεατής αυτών των πραγμάτων που εγώ δημιουργώ.

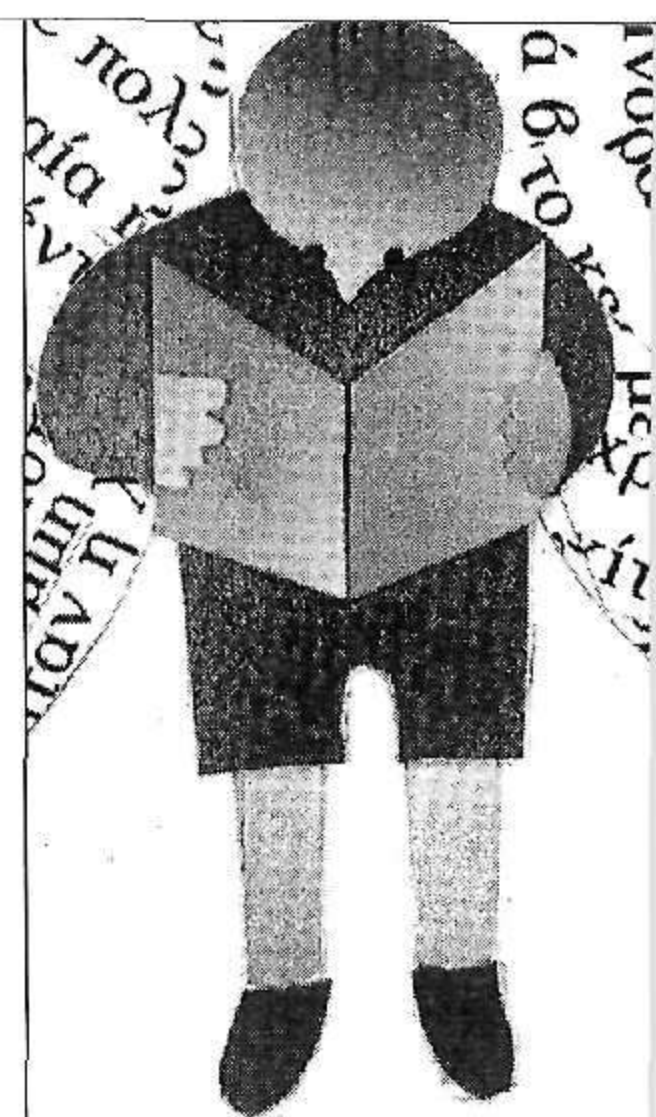
Μαθαίνει ο μαθητής πολύ περισσότερο όταν εμπλακεί αυτός ο ίδιος στην διαδικασία του να κάνει. Λένε ότι, όλοι μας μαθαίνουμε 10% αυτών που διαβάζουμε, 20% αυτών που ακούμε, 30% αυτών που βλέπουμε και τα ποσοστά μεγαλώνουν όταν συνδυάζουμε το “βλέπω, ακούω, διαβάζω” και φτάνει μέχρι 90% μαθαίνουμε απ' αυτό που κάνουμε.

Λοιπόν, η βιβλιοθήκη, ιδανικά, για να βοηθήσει τον μαθητή να μάθει, πρέπει να τον κάνει να κάνει πράγματα. Δηλαδή, τί να κάνει; Να ψάξει, να βρει, ν' αξιολογήσει και να παρουσιάσει.

Αυτό το πράγμα μόνη της δεν μπορεί να το κάνει. Το ερέθισμα πρέπει να 'ρθει μέσα απ' την διδακτική πράξη. Το ερέθισμα, δηλαδή, πρέπει να 'ρθει από το δάσκαλο.

Ψάξε να βρεις, να κάνεις για να παρουσιάσεις κάτι. Κι εκεί ο ενθουσιασμός, στα 8 χρόνια που ασχολούμαι με το μαθητικό περιβάλλον, το σχολικό περιβάλλον, έχω ακούσει κι έχετε ακούσει κι όλοι σας, παιδιά να παζαρεύουν το μήκος του μαθήματος. Να λένε “αυτό το κεφάλαιο είναι μεγάλο”, αφαιρέσε μας τρεις σελίδες, δέκα, ανάλογα.

Ομως, δεν είναι διατεθειμένα να παζαρέψουν, αντίθετα ζητούν όλο και περισσότερα, όταν πρόκειται να κάνουν αυτά κάτι για να παρουσιάσουν. Αυτός λοιπόν, είναι για μένα ο κύριος και βασικός ρόλος της βιβλιοθήκης, να βοηθήσει δηλαδή, τα παιδιά να εντοπίσουν την πληροφορία, να την αξιολογήσουν για να την παρουσιάσουν. Κι αυτό το ρόλο δεν μπορεί να τον παίξει μόνη της. Χρειάζεται ένα σχεδιασμένο πρόγραμμα, που συνδέει τη διδακτική πράξη με τα μέσα της βιβλιοθήκης.

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνώσιων και συμβολή των βιβλιοθηκών

Και χωρίς αυτό το πρόγραμμα, ήθελα να πω, ότι είναι καλύτερα να μην υπάρχει σχολική βιβλιοθήκη. Γιατί καταγράφεται στην συνείδηση του μαθητή ότι, εντάξει τα βιβλία είναι καλά για να υπάρχουν σ' ένα μέρος, για να διακοσμήσουν αυτό το μέρος.

Δεν έχουν καμία χρηστική ιδιότητα. Δεν έχουν το "γιατί".

Και σταματώ εδώ κι είμαι στη διάθεσή σας για να μιλήσουμε λίγο περισσότερο αργότερα για το γιατί δεν υπάρχουν σχολικές βιβλιοθήκες, υπάρχουν πολύ λίγες, τί είναι αυτό που δεν τις κάνει να λειτουργούν με τη ζωντάνια που θά 'πρεπε να λειτουργούν κ.τ.λ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε πολύ. Το λόγο θα δώσω στην κ. Βελλοπούλου, η οποία θα μας μιλήσει για την εμπλοκή της με την σχολική βιβλιοθήκη απ' την μεριά του Δημοτικού. **ΒΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ:** Κατ' αρχήν, να ευχαριστήσω πολύ που με καλέσατε. Και να σας πω μια κουβέντα ότι θα ενισχύσω αυτά που είπε κ. Σίνα απ' την πλευρά του εκπαιδευτικού όταν εμείς όλοι ήμασταν μαθητές ακούγοντας τις λέξεις: βιβλιοθήκη κι αναλυτικό πρόγραμμα δίπλα - δίπλα, σ' όλους μας, φαντάζομαι, έρχονται στο νου κάποιες ώρες της μαθητικής μας ζωής, που τις είχαμε περάσει σκυμμένοι πάνω από εγκυκλοπαίδειες ή βιογραφίες συγγραφέων, προσπαθώντας να συνθέσουμε στην καλύτερη περίπτωση, ή ν' αντιγράψουμε, στην χειρότερη, κάποιες πληροφορίες που θά 'πρεπε την άλλη μέρα να διαβάσουμε στην τάξη για να πλησιάσουμε τον πολυπόθητο καλό βαθμό ή να διατηρήσουμε ή ν' αποκτήσουμε την εικόνα του καλού κι επιμελούς μαθητή.

Για σχολική βιβλιοθήκη, βέβαια, εκείνα τα χρόνια ούτε λόγος. Τα βιβλία, οι εγκυκλοπαίδειες, κατά κύριο λόγο, υπήρχαν στα σπίτια τα δικά μας, των συγγενών, των γειτόνων, μιλάω κυρίως για τ' αστικά κέντρα ή τα έφερναν κάποιοι "μερακλήδες δάσκαλοι" απ' το δικό τους το σπίτι.

Αυτό δεν ξέρω κατά πόσο μας βοήθαγε να δούμε με θετικό μάτι όλη αυτή την ιστορία του βιβλίου ή της απόκτησης γνώσεων μέσω των βιβλίων. Και θα μου επιτρέψτε μια σύντομη αναφορά στην μακαρίτισσα τη γιαγιά μου, η οποία όποτε μ' έβλεπε παιδάκι του Δημοτικού να παίζω, μού έλεγε: "μα, γιατί παίζεις και δε διαβάζεις", της απαντούσα θεωρώντας αποπλι-

στικά ότι "έχω τελειώσει τα μαθήματά μου γιαγιά", μου έλεγε "γιατί δεν παίρνεις κάποιο βιβλίο;". Εγώ της έλεγα ότι "έχω διαβάσει τα παραμύθια μου" και μου έλεγε "όχι παραμύθια, εγκυκλοπαίδεια". Λέω "πώς να διαβάσω βρε γιαγιά εγκυκλοπαί-

δεια", μ'όλο τον σεβασμό που της είχα, "γιατί" μού 'λεγε "θ' ανοίξεις την εγκυκλοπαίδεια και θα διαβάσεις να μαθαίνεις πράγματα".

Μπορείτε εύκολα να καταλάβετε, μέχρι μια ηλικία τη σχέση μου με τις εγκυκλοπαίδειες έτσι που θα με βοήθαγαν να μαθαίνω πράγματα.

Τέλος πάντων, για να μην μακρυγορήσουμε σε αναμνήσεις που είναι κοινές λίγο - πολύ σε όλους μας, ας δούμε τί γίνεται τώρα στα σχολεία.

Από τότε, βέβαια, έχει κυλήσει πολύ νερό στ' αυλάκι, η ύπαρξη σχολικής βιβλιοθήκης κρίνεται πια αναγκαία από τους αρμόδιους. Πληθώρα εκπαιδευτικών βιβλίων εκδίδονται, προσιτά σε όλες τις ηλικίες, δεν ξέρω κατά πόσο, σε όλα τα βαλάντια. Και βέβαια, όλο και περισσότεροι εκπαιδευτικοί δεν περιορί-

ζουμε το μάθημά μας στο σχολικό εγχειρίδιο μόνο, αλλά προτρέπουμε τα παιδιά ν' ανατρέξουν στα βιβλία, τα σχετικά με το θέμα το οποίο επεξεργαζόμαστε κάθε φορά.

Σ' αυτό το σημείο τώρα, αν θέλουμε να μιλήσουμε για συστηματική κι αποτελεσματική σύνδεση της σχολικής βιβλιοθήκης με το αναλυτικό πρόγραμμα, θα πρέπει, επιγραμματικά, ώστε να δοθεί η ευκαιρία στη συζήτηση, πιθανόν, να το αναλύσουμε, να θέσουμε, κατά τη γνώμη μου, κάποιες προϋποθέσεις.

Κατ' αρχήν, βέβαια, η ύπαρξη βιβλιοθήκης στα σχολεία μας. Κι όταν λέω βιβλιοθήκης, θα συμφωνήσω απόλυτα με την κ. Σίνα. Κι εγώ στο μυαλό μου το έχω, όπως το ανέπτυξε πριν πάρα πολύ ωραία και η φίλη μας απ' τη Δανία, πιο πολύ σαν πολιτιστικό κέντρο, σαν ένα χώρο που γίνονται πράγματα κι όχι σαν βιβλιο -θήκη.

Ετσι, λοιπόν, τα παιδιά θα πρέπει απ' αυτό το χώρο της βιβλιοθήκης να παίρνουν ερεθίσματα, απ' τα υλικά τ' αναρτημένα στις πινακίδες, ταμπλώ, εκθεσιακοί χώροι κ.τ.λ., θα ειπωθούν φαντάζομαι κι απ' τους άλλους ομιλητές.

Δεύτερη προϋπόθεση που αφορά εμάς τους δασκάλους είναι η εκπαιδευτική πράξη να στηρίζεται στην αρχή του "να βοηθήσουμε τα παιδιά να μάθουν πώς να μαθαίνουν" κι όχι σε συλ απομνημόνευση του ενός και μόνο σχολικού εγχειριδίου.

Για να γίνουν αυτά, η τρίτη προϋπόθεση είναι η στενή συνεργασία βιβλιοθηκάρων κι εκπαιδευτικών. Και στενή και ουσιαστική ώστε να δημιουργηθεί η βιβλιοθήκη, αν δεν υπάρχει, και να εμπλουτιστεί με τέτοια βιβλία που να διασφαλίζεται η ύπαρξη βιβλίων, αφενός σχετικών με τις ενότητες του αναλυτικού προγράμματος, κατά γνωστικό τομέα, αφετέρου ανάλογα με τα διαφορετικά μαθησιακά κι αναγνωστικά επίπεδα των μαθητών. Κι αυτό μπορούμε στη συζήτηση να το συζητήσουμε παρα πέρα.

Μία τέταρτη προϋπόθεση θα είναι η εκπαιδευτική διαδικασία να προτρέπει τα παιδιά στην έρευνα και στο ψάξιμο των βιβλίων για συλλογή πληροφοριών και να ζητιέται απ' αυτά, όχι απλώς ν' ανακοινώσουν κάποιες γραπτές πληροφορίες, αλλά να είναι δημιουργικά στην παρουσίαση των πληροφοριών, να έχουν αποτυπώσει ζωγραφικά τις πληροφορίες αυτές, μιλάω πάντα για το Δημοτικό και μάλιστα, επειδή προέρχομαι κι από μικρές τάξεις του Δημοτικού, βλέπω ότι κι εκεί μπορεί να χρησιμοποιηθεί βιβλιοθήκη. Παρουσίαση με ομαδικές εργασίες ή ομαδικές, με πίνακες, με δραματοποιήσεις, μ' οποιαδήποτε μορφή έκφρασης που είναι πιο προσιτή στα παιδιά.

Μία πέμπτη προϋπόθεση. Η βιβλιοθήκη θα πρέπει να παρέχει τη δυνατότητα εμπλουτισμού της εκπαιδευτικής πράξης με υλικό, είτε διαφάνειες, ίσως να φαίνεται προωθημένο αλλά εκεί θα πρέπει να τείνουμε. Δεν σημαίνει ότι για να δημιουργηθεί βιβλιοθήκη και στο πιο απομακρυσμένο χωριό, θα πρέπει να υπάρχουν όλ' αυτά. Λέμε, ίσως, το ιδανικό πάντα ζητάμε, για να πάρουμε ό,τι παίρνουμε.

Να υπάρχει, λοιπόν, η δυνατότητα εμπλουτισμού της εκπαιδευτικής πράξης με διαφάνειες, βιντεοταινίες, ακροάσεις ηχητικών ντοκουμέντων κι όλ' αυτά θα τα έβλεπα εγώ σ' έναν εξοπλισμό της βιβλιοθήκης

Και τέλος, πολύ σημαντική κατά τη γνώμη μου προϋπόθεση είναι η αλλαγή του τρόπου αξιολόγησης των μαθητών. Ωστε, να χωρέσουν σ' αυτήν την αξιολόγηση όλες αυτές οι τόσο σημαντικές δραστηριότητες, που θα στηρίζει κατά κύριο λόγο, η σχολική βιβλιοθήκη.

Είναι παρατηρημένο ότι στο ελληνικό σχολικό σύ-

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

στημα, θέλουμε να χωρέσουμε όλες τις ανανεωτικές τάσεις, όλα τα ωραία μοντέλα που μας έρχονται απ' έξω στο δικό μας συγκεκριμένο, παραδοσιακό εκπαιδευτικό σύστημα. Με αποτέλεσμα μια πλήρης σύγχυση, τόσο των εκπαιδευτικών όσο και των γονέων, μα πάνω απ' όλα όμως, των παιδιών.

Οχι βαθμολογία, ζητάμε όμως και δίνουμε τα ίδια. Ναι βιβλιοθήκη, αξιολογούμε, όμως, την μάχη του Μαραθώνα, ως απομνημόνευση. Ναι άλλες μορφές διδασκαλίας, με το δοσμένο όμως, εγχειρίδιο. Δηλαδή, κάποια στιγμή, θα πρέπει οι αλλαγές που ζητάμε, στην συγκεκριμένη περίπτωση η σύνδεση της βιβλιοθήκης με το αναλυτικό πρόγραμμα, να προϋποθέτουν και κάποιες άλλες αλλαγές, π.χ. αυτή του τρόπου αξιολόγησης.

Θα τελειώσω αμέσως, λέγοντας ότι πέρυσι είχα την ευκαιρία, στο σχολείο που δουλεύω, με την συνεργασία άλλων δύο συναδέλφων, να διδάξουμε την ιστορία της Γ' Δημοτικού μ' αυτό τον τρόπο. Εμπλέκοντας την σχολική βιβλιοθήκη και συνεργαζόμενοι εμείς οι εκπαιδευτικοί με την βιβλιοθηκάρια του σχολείου μας, όπου βέβαια ήταν η πρώτη μας φορά, φοβάμαι ότι την ταλαιπωρήσαμε λίγο. Όμως ήταν μια αρχή. Και ίσως, θα πρέπει να ξεκινήσουμε πράγματα χωρίς να περιμένουμε ιδανικές μορφές. Ευχαριστώ πολύ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστώ πολύ την κ.Βελλοπούλου, η οποία ανέφερε κάποια πολύ σημαντικά στοιχεία, στα οποία θα επανέλθουμε σύντομα, ένα από τα οποία συγκράτησα εγώ είναι και το θέμα της "ομαδικής εργασίας". Τον λόγο θα δώσω τώρα στην κ. Δημοπούλου, η οποία απ' ό,τι ξέρω έχει δουλέψει ένα πολύ ενδιαφέρον σχέδιο, μαζί με τους μαθητές της σε συνεργασία με την βιβλιοθήκη.

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ: Ευχαριστώ πολύ. Θα σταθώ στο βασικό θέμα της ημερίδας, στα ερεθίσματα και στους τρόπους προσέγγισης, γιατί αυτό βίωσα κι εγώ κι οι μαθητές μου.

Είμαι ζωγράφος - εκπαιδευτικός. Αυτό το τονίζω γιατί εμείς οι καλλιτέχνες - εκπαιδευτικοί διδάσκουμε μέσα απ' τη φαντασία μας κι από έναν πλούσιο αυτοσχεδιασμό.

Γι' αυτό και το αναλυτικό πρόγραμμα, θα σας αναφέρω παρακάτω ότι προσωπικά το θεωρώ στείο.

Και το αντικείμενο είναι τέτοιο, γι' αυτό χρειάζεται αυτοσχεδιασμός, όπως καταλαβαίνετε, σαν εικαστική αγωγή, αισθητική αγωγή.

Πριν σας περιγράψω τον τρόπο δημιουργίας 140 αναγνωστών ηλικίας 15 ετών, που δημιούργησα με τη βοήθεια της βιβλιοθήκης, στην ποίηση του Οδυσσέα Ελύτη, συγκεκριμένα, θα ήθελα να σας εξομολογηθώ κάτι: Το ότι βρίσκομαι στην εκπαίδευση σαν ζωγράφος κι όχι στο εργαστήριό μου, είναι γιατί μπαίνοντας στις τάξεις πιστεύω στον εν δυνάμει δημιουργό που βρίσκεται μέσα στα παιδιά. Και σ' αυτόν στέκομαι και δίνω τα ερεθίσματά μου, γιατί στην ουσία αυτόν παίρνω κι εγώ σαν ερέθισμα.

Το αναλυτικό πρόγραμμα στα καλλιτεχνικά αναφέρει, στην Α' Λυκείου που έγινε αυτή η συγκεκριμένη δουλειά, αναφέρει το γραμμικό σχέδιο, δηλαδή, η προοπτική, αξονομετρικές αναλύσεις του κύβου, που όπως καταλαβαίνετε ο χαρακτηρισμός μου ως στείου, έχει να κάνει με την έκφραση των παιδιών ή και με την φαντασία τους. Κανένα εκφραστικό στοιχείο δεν έχει η αξονομετρική ανάλυση του κύβου, γι' αυτό δεν θα σταθώ σ' αυτό. Κι εδώ επεμβαίνει ο αυτοσχεδιασμός που προανέφερα.

Στα παιδιά δείχνω το βιβλίο του Οδυσσέα Ελύτη με τα κολάζ, "το δωμάτιο με τις εικόνες", όπως σας είναι γνωστό. Πριν ξεκινήσω να το φέρω από τη βι-

βλιοθήκη τη δική μου, με πολύ συγκίνηση πηγαίνοντας στη βιβλιοθήκη του σχολείου το είδα να υπάρχει.

Το δείχνω στα παιδιά όπου γίνεται μια εικαστική ανάλυση, αν θέλετε, του κολάζ. Να σας δώσω να καταλάβετε, το κολάζ είναι εικόνα της φαντασίας φτιαγμένη μέσα από εικόνες, όμως.

Λοιπόν, μιλάμε για την σύνθεση της εικόνας, πώς λειτουργεί. Και ζητώ απ' τα παιδιά το υλικό, τώρα, για ν' αρχίσει αυτή η δημιουργία. Το υλικό είναι φωτογραφίες που τους κάνουν εντύπωση απ' τα περιοδικά. Εκεί πέρα βρίσκουμε όλα τα στοιχεία για τα κολάζ.

Στόχος δικός μου, όπως ίσως να καταλαβαίνετε, είναι η διαφορετική προσέγγιση στα περιοδικά που μας βομβαρδίζουν και πήραμε από διαφημίσεις ή απ' ο,τιδήποτε πέφτει το μάτι στα παιδιά. Ένα ωραίο πρόσωπο από κάποια διαφήμιση, κάποιο χαλί ή ο,τιδήποτε μπορείτε να φανταστείτε από ένα περιοδικό, όπου βεβαίως γίνεται, αν θέλετε, μία ανασύνθεση του παιδιού πια στην εικόνα που αποκτά απ' το περιοδικό. Την ανασυνθέτει σε σχέση μ' αυτό που το ίδιο θέλει να παρουσιάσει σαν φανταστική εικόνα.

Τελειώνοντας, σας έχω λίγα παραδείγματα για να καταλάβετε, αυτό ακριβώς που θέλω να πω, αλλά θέλω να ολοκληρώσω λίγο και το πέταγμα στο βιβλίο, όπως αναφέρει κι η όλη αυτή προσπάθεια

"Το πέταγμα στο βιβλίο" κι όπως πιστεύω το οποιοδήποτε πέταγμα του ανθρώπου χρειάζεται ενθάρρυνση. Η ενθάρρυνση έχει να κάνει με την πίστη στο αποτέλεσμα του έργου. Κι αυτό εδώ καλείται ο εκπαιδευτικός να το κάνει.

Ήδη, τα παιδιά κι ο εσωτερικός τους κόσμος αγγίζουν τον Ελύτη μέσα απ' τα κολάζ τους, ίσως, χωρίς να το ξέρουν. Δηλαδή, τα τοπία είναι πολύ κοντά στο Αξιον Εστί, οι γυναικείες τους μορφές δίπλα στην Μαρία Νεφέλη, οι συμβολικές τους εικόνες μέσα στους προσανατολισμούς του Ελύτη. Κι αυτό το σημείο, για μένα, είναι πάρα πολύ λεπτό σαν καλλιτέχνη - εκπαιδευτικό, γιατί έχει να κάνει με τα εσωτερικά στοιχεία της προσωπικότητας του παιδιού, που αν θέλετε, είναι κι η ουσία της Τέχνης. Και θέλω να πιστεύω πως οφείλουμε να είναι κι η ουσία της εκπαίδευσης.

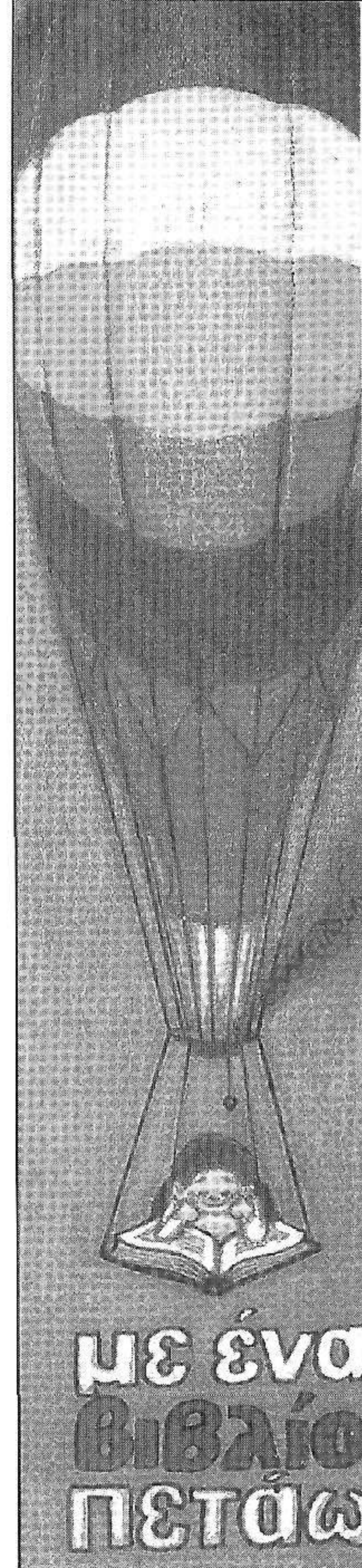
Τα εσωτερικά στοιχεία της προσωπικότητας του παιδιού, το τονίζω. Η ενθάρρυνση κι η συναισθηματική προσέγγιση η δική μου, τώρα, είναι απλά να δείξω στον Δημήτρη ή στη Φωτεινή, ότι "να η εικόνα σου, εσύ ο ίδιος κι ο δημιουργός που έχεις

μέσα σου, είναι, ήδη, μέσα στο Αξιον Εστί. Πήγαινε βρες πού είσαι; Εβγαλες την εικόνα, έπαιξες με τα χαρτιά σου, βγήκε ένα υπέροχο αποτέλεσμα, τώρα, θέλω να μου βρεις έναν στίχο που της ταιριάζει, γιατί είσαι εσύ, όμως, μέσα απ' αυτό".

Θα σας δείξω ένα παράδειγμα και θα έρθω στο ρόλο της βιβλιοθήκης, στο πως λειτούργησε, τώρα, η βιβλιοθήκη σ' αυτό.

Λοιπόν, ένα κολάζ, ηλικία 15 ετών, βλέπετε ότι είναι χαρτάκια κολλημένα στην εικόνα της φαντασίας του παιδιού πιά. Έχει πάρει τις εικόνες του από διάφορα περιοδικά. Διαβάζω τον στίχο που βρήκε ο Δημήτρης ότι είναι μέσα σ' αυτόν "μακριά στο σώμα και μακριά στο χώμα που πατώ, πήγα να βρω ποιός είμαι".

Εδώ πέρα υπάρχουν πάρα πολλά χαρτάκια, αυτό

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

είναι πολύ γνωστό, το μωβ το σιλκ κατ, που όλοι ξέρουμε, έχει πάρα πολλά χαρτάκια. Δημιούργησε την εικόνα του ο Γιάννης, ο στίχος που βρήκε ο Γιάννης είναι "όταν η μέρα τεντωθεί απ' το κοτσάνι της κι ανοίξει όλα τα χρώματα πάνω στη γη, θα δούμε να ξαναγεννιέται ο κόσμος". Ο Γιάννης βρήκε τον εαυτό του σ' αυτό. Βλέπετε την ανασύνθεση που σας είπα προηγουμένως, το πως το παιδί μεταπλάθει τις εικόνες που έχει πάρει απ' τα περιοδικά. Κόβει εδώ, βλέπετε την προσωπική του σύνθεση, την επέμβαση στις εικόνες που βλέπει απ' τα περιοδικά. Αυτά είναι τα κομματάκια που βάζει "στις εξοχές της ανοιχτής καρδιάς θα δούμε να ξαναγεννιέται ο κόσμος".

Δεν θέλω να σας κουράσω άλλο, έχω πάρει ένα μικρό δείγμα.

Έρχεται εδώ τώρα, ο ρόλος της βιβλιοθήκης που σας έδειξα, περιείχε όλο αυτό το πέταγμα κι έτσι λειτούργησε τη βιβλιοθήκη.

Τα παιδιά βγαίνοντας στο διάλειμμά τους, στον κάτω όροφο του σχολείου τους, τους περίμενε το διαβατήριο για οποιοδήποτε ταξίδι στον εαυτό τους θέλανε. Υπήρχανε όλα τα βιβλία του Ελύτη εις τριπλούν μερικά για δανεισμό.

Αλλά ήθελα να πω και κάτι άλλο. Σιγά - σιγά μέσα από τη βιβλιοθήκη του σχολείου, που ήταν πιο κοντά τους άρχισε να δημιουργείται κι η προσωπική βιβλιοθήκη των παιδιών. Δηλαδή, παίρνοντας την Μαρία Νεφέλη που τους υπέδειξα εγώ, πάνω στην εικόνα τους, "να αυτή η εικόνα είναι πολύ κοντά στην Μαρία Νεφέλη, πήγαινε βρες τί σε καλύπτει απ' τους στίχους της".

Οι γονείς οι ίδιοι μου το λέγανε αυτό, δεν είναι δικό μου, ότι πήραν απ' τη βιβλιοθήκη τη Μαρία Νεφέλη, εντυπωσιάστηκαν κι άρχισαν να ζητούν και τα υπόλοιπα βιβλία, μήπως βρούν τον εαυτό τους σε κάποιο στίχο από τα υπόλοιπα βιβλία του Ελύτη.

Κι ερχόντουσαν γονείς και μου έλεγαν ποτέ δεν ξέραν τί σημαίνει διάβασμα για τον Δημητράκη και τώρα ο Δημητράκης θέλει όλα τα βιβλία του Ελύτη και τακτοποιεί πια, τη δική του προσωπική βιβλιοθήκη.

Ένα δεύτερο ερέθισμα κι αυτό μπορώ να το μεταφέρω και πέρα από το μάθημα των καλλιτεχνικών και σε άλλα μαθήματα. Αν θελήσετε με ρωτάτε, το δεύτερο ερέθισμα κι ο τρόπος προσέγγισης ήταν ο ε-

ξής: μέσα απ' τις ζωγραφιές των παιδιών, που αυτό μπορεί να γίνει και στο Δημοτικό, φαντάζομαι, ξεχωρίζουμε ζωγραφικά στοιχεία παρόμοια με τους μεγάλους ζωγράφους.

Εγώ έχω πάρα πολλούς Πικάσο κοντά μου και Σαγκάλ και

Μπρακ και όλ' αυτά. Όταν λέω ζωγραφικά στοιχεία εννοώ έναν παρόμοιο τρόπο γραφής ή χρώματος, αν θέλετε. Το παιδί τώρα καλείται να ψάξει τη ζωή του ζωγράφου και ν' ανακαλύψει αυτά τα παρόμοια εκφραστικά στοιχεία που έχει μαζί του.

Ο στόχος, βεβαίως, πάλι είναι η προσέγγιση στο βιβλίο, αλλά κι ο ζωγράφος να μην είναι αυτός ο γίγαντας ο οποίος είναι στα μουσεία, να τον θεωρήσει σαν έναν συνάνθρωπό του, όπου κάποια στιγμή έχουν έναν ίδιο κώδικα ή παρόμοιο έκφρασης.

Κι εδώ θέλω να τονίσω κάτι. Αυτή η δουλειά όπως και η προηγούμενη, αλλά κυρίως αυτή, δεν λειτουργεί σαν καταγραφική εργασία. Όσο μέσα από το βιβλίο που ψάχνω να βρω το ζωγράφο, ανακαλύπτω, πάλι, στοιχεία που με καθορίζουν και μ' εξελίσ-

σουν σαν προσωπικότητα.

Και στην μια περίπτωση που σας ανέφερα και στη δεύτερη αυτή με τα παιδιά, όπου στο τέλος ο στόχος είναι να κάνουν ομιλίες, διαλέξεις, τα παιδιά στο σχολείο και στους μαθητές και στους γονείς. Παρουσιάζοντας τις ομοιότητες της δικής τους έκφρασης με μεγάλους ζωγράφους.

Αυτό θέλω να πω ότι και στην μία περίπτωση και στην άλλη ο ρόλος της βιβλιοθήκης δεν λειτούργησε καταγραφικά.

Βιώνονται στην ουσία τους και τα δύο γιατί σε μια περίπτωση ψάχνεται το παιδί και η προσωπικότητά του για να καλλιεργηθεί και να εξελιχθεί μέσα απ' το βιβλίο, μέσα από τη γνώση, στην ουσία, αλλά βιωμένη κι αυτή.

Αυτό το τονίζω βιωμένη η γνώση, όχι απλά καταγραφική.

Τελειώνω αυτά που ήθελα να πω με κάποια αποσπάσματα από τα παιδιά. Τα παιδιά της Α' Λυκείου τους εξήτησα να μου γράψουν την εμπειρία τους όταν τέλειωσε η δουλειά μας κι έγινε μια έκθεση στο σχολείο. Να μου γράψουν για να προλογίσουν την έκθεσή τους τα ίδια, την εμπειρία που ζήσανε και μέσα από το παιχνίδι με τις εικόνες αλλά και μέσα από την ποίηση του Ελύτη.

Κι έτσι θέλω να τελειώσω με το τι λένε τα παιδιά, τελικά, μέσα απ' αυτό που έζησαν. "Μέσα σ' αυτόν τον κόσμο που μας κλείνει το στόμα και μας σφουγγίζει το αίμα της καρδιάς όλοι μας, μέσα στο σκότος που μας τυλίγει ψάχνουμε το κομμάτι τ' ουρανού, το φως στο τέρμα του διαδρόμου, στο τέρμα της ζωής. Εμείς σταθήκαμε τυχεροί που βρήκαμε, έστω κι ένα παράθυρο απ' όπου ρίξαμε μια ματιά στην ανθρώπινη ψυχή που είχε κρυφτεί βαθιά μέσα μας." Καλέ Φωτεινή.

"Αυτές οι εργασίες είναι αυτό που βγήκε από την ψυχή μου, η οποία μπόρεσε να πει αυτά που ήθελε μέσω της τέχνης της εικαστικής και των στίχων σ' ένα μόνο φύλλο. Σας ευχαριστώ που μου δώσατε αυτή την σπάνια ευκαιρία να πω έμμεσα αυτό που είχα μέσα μου στην ψυχή μου. Ταξίδεψα μέσα στο Αιγαίο, στις θάλασσες, στην Αρχαία Ελλάδα. Έφτασα στ' όνειρο και στο ιδανικό. Ρίγησα στη θέα του στοχασμού του Ελύτη που με άγγιζε, με συγκίνησε, με προβλημάτησε. Ένωσα πιο ώριμη, πιο ολοκληρωμένη, πιο όμορφη".

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Καταλαβαίνω γιατί η κ. Σίνα είχε τόσο γοητευτεί όταν μας μίλησε για την εμπειρία αυτή, για το μοντέλο αυτό το οποίο είχε χρησιμοποιηθεί για να λειτουργήσει μέσα από δύο μαθήματα ουσιαστικά, πιθανόν, της λογοτεχνίας και των εικαστικών και η συμμετοχή της βιβλιοθήκης.

Πραγματικά, είναι κάτι για το οποίο πολλοί προβληματίζονται πως μπορεί να χρησιμοποιηθεί η βιβλιοθήκη μέσα σ' ένα στενό αναλυτικό πρόγραμμα. Κι αυτό είναι ένα καλό παράδειγμα ότι το θέμα είναι να παίρνει κανείς λίγο ρίσκο και να δοκιμάζει και να έχει τη δυνατότητα να δοκιμάσει κάποια πράγματα.

Στην συνέχεια θα μας μιλήσει ο κ. Τσουλίνας, είναι ο Ειδικός Γραμματέας της ΟΛΜΕ. Είναι ιδιαίτερη ευχαρίστηση που τον έχουμε εδώ πέρα γιατί, πραγματικά, όπως είπαμε και το πρωί δεν έχουμε ακόμα αναπτύξει στενές σχέσεις οι βιβλιοθηκάριοι με τους εκπαιδευτικούς. Είναι κάτι το οποίο πρέπει να το αναπτύξουμε και ίσως, είναι ένα καλό ξεκίνημα για μία συνεργασία στο μέλλον.

ΤΣΟΥΛΙΑΣ: Ευχαριστούμε για την πρόσκληση. Φίλες και φίλοι, θα μου επιτρέψετε να ξεκινήσω με κάποιες γενικές παρατηρήσεις που τις θεωρώ απαραίτητες για το θέμα μας.

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

Να πω προκαταβολικά ότι μέσα σ' αυτά τα πλαίσια "Μ' ένα βιβλίο πετάω", υπάρχει μια ειδική εκδήλωση της ΟΛΜΕ την Τρίτη στις 7.30 μ.μ. στο Πάρκο Ελευθερίας πίσω από το Μέγαρο Μουσικής, όπου θα παρουσιαστεί πιο συγκεκριμένα, επειδή θά 'μαι κάπως γενικός, το θέμα της σχολικής βιβλιοθήκης μέσα από το Πολυκλαδικό Λύκειο των Αμπελοκήπων. Δηλαδή, θα είναι μαθητές, θα είναι κι οι καθηγητές της Επιτροπής Βιβλιοθήκης. Θα γίνει, πιστεύουμε μια καλή καταγραφή αυτού του θεσμού.

Εκτιμούμε ότι υπάρχει, ως αναφορά τα γενικά χαρακτηριστικά, ως αφορά το πλέγμα, "βιβλίο, φιλιανγνωσία, εκπαίδευση, μόρφωση", ότι υπάρχουν κάποια αρνητικά στοιχεία, γενικά, τα οποία μπορεί κάποιος να τα πει επιγραμματικά ως εξής: Γνωστά πράγματα δεν θα πω κάτι καινούργιο, αλλά πιστεύω ότι πρέπει να καταγραφούν για να μπορούμε να δούμε πως μπορεί ν' αναπτυχθεί μια πολιτική βιβλίου. Είμαστε σε πολύ αρνητικό στοιχείο και το μόνο το γεγονός ότι αυτή τη στιγμή, διάφοροι φορείς, χώροι, παρουσιάζονται μαζί με τόση καθυστέρηση, αν θέλετε, δεκαετιών φανερώνει και την στάθμη του όλου ζητήματος.

Υπάρχει κατ' αρχήν μια κρίση, μιαν αντιστοιχία, μάλλον, αξιών του εκπαιδευτικού ζητήματος και των κοινωνικών δρώμενων, δηλαδή, οι αξίες που προσπαθεί να περάσει το σχολείο, είναι σ' αναντιστοιχία με αυτό που έχει περάσει έξω και στους νόμους της αγοράς. Πρώτη παρατήρηση είναι αυτή.

Ένα δεύτερο στοιχείο που πρέπει να δούμε, είναι ότι υπάρχει μια κρίση νομιμοποίησης του σχολείου. Τι ζητάει το σχολείο, έχει καταρρεύσει. Ας πάμε στην λυκειακή βαθμίδα, δεν σημαίνει τίποτα πλέον το να τελειώσεις το Λύκειο. Κι αυτή η κρίση νομιμοποίησης του σχολείου έχει παρασύρει και το διάβασμα στο βαθμό που ήτανε αυτόνομη διαδικασία.

Ένα άλλο στοιχείο που χαρακτηρίζει την λεγόμενη "μεταμοντέρνα περίοδο" πρέπει να ειπωθεί το εξής: ότι παρ' όλο που υπάρχει μια αλλαγή καταστατική στη θέση της γνώσης στον σύγχρονο κόσμο, γίνεται δηλαδή, όλο και πιο προνομιακή η γνώση, εν τούτοις η εκπαίδευση κι η μόρφωση όλο και υποχωρούν.

Να πούμε ακόμα ότι η διαπαιδαγώγηση, η ανάπτυξη προσωπικότητας του παιδιού και η καλλιέργεια του συναισθηματικού κόσμου δεν είναι στα ζητούμενα, είτε του σχολείου, είτε της κοινωνίας, δεν το ζητάει κανένας.

Η μόνη επαφή που έχουμε, αν θέλετε, με το σχολείο είναι μέσα απ' τους βαθμούς. Όλοι βλέπουμε τα πράγματα μέσα απ' τους βαθμούς κι αυτή είναι μια πραγματικότητα.

Επιγραμματικά, μπορεί να πει κάποιος ότι, παρ' όλη την γνωστική ένταση των σύγχρονων εποχών το βιβλίο δεν έχει πέραση στο ιστορικό περιβάλλον.

Η καλλιέργεια φιλιανγνωσίας, κατ' αρχήν, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως μία καθαρά σχολική υπόθεση. Πιστεύω ότι αν κάνουμε αυτό το λάθος, έχει αποτύχει κάθε προσπάθεια.

Εμείς εκτιμάμε ότι η φιλιανγνωσία ή θα καλλιεργηθεί στις πολύ μικρές ηλικίες ή δεν θα υπάρξει καθόλου. Κι εκείνο που είναι ο πυρήνας ή αν θέλετε το έναυσμα είναι αν τελικά το παιδί μπορεί και μετουσιώσει την αυθεντική έκφραση του στενού πολιτισμικού περιβάλλοντος, υπονοώ την οικογένεια, να της δώσει συνέχεια μέσα από το σχολείο της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας. Δηλαδή, ένα παιδί που δεν βλέπει τον πατέρα του ή την μητέρα του στο σπίτι να διαβάζει, δεν πρόκειται ν' αγαπήσει ποτέ το βιβλίο.

Απλώς, στο σχολείο θα έρθει θετικά ή αρνητικά α-

νάλογα με τις στάσεις που ήδη θα έχουν διαμορφωθεί.

Η θέση, βέβαια, του βιβλίου, σήμερα, στην ελληνική οικογένεια είναι, μάλλον, με τα έπιπλα πάνε πακέτο και νά 'ναι και καλαίσθητα, ως αφορά το ιλουστρασιόν χαρτί. Αυτή είναι μια εικόνα που είναι αρκετά αρνητική, είναι αντιδημοκρατική, δηλαδή εντελώς, η εικόνα που υπάρχει.

Να πάμε στα δικά μας, να πούμε ότι αυτή την στιγμή το εκπαιδευτικό σύστημα είναι αρκετά συγκεκριμένο κι αδυνατεί να ενσωματώσει καινούργιες αντιλήψεις. Θα γίνω πιο συγκεκριμένος μέσα από κάποια παραδείγματα.

Ο συγκεκριτισμός οφείλεται σ' όλο το φάσμα της σχολικής παρουσίας, της μορφωτικής αγωγής. Το Υπουργείο Παιδείας, μπορώ να πω συμβολικά βέβαια, κανονίζει ακόμα και τι ώρα θα χτυπήσει το κουδούνι ακόμα και στο τελευταίο σχολείο της ελληνικής επικράτειας.

Ταυτόχρονα, τα προγράμματα είναι εντελώς άκαμπτα, σ' όλη την Ελλάδα ενιαία, χωρίς τη δυνατότητα οι σύλλογοι να μπορούν να παίξουν ένα ρόλο, ακόμα και σε θέματα π.χ. περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, που είναι διαφορετικός ο χαρακτήρας στην Ελευσίνα, διαφορετικός μπορεί να είναι στο Καρπενήσι.

Να πω ακόμα, μιας κι είπα για την περιβαλλοντική εκπαίδευση, ότι έχει συμβεί ετούτο: Η περιβαλλοντική εκπαίδευση έχει 11 χρόνια παρουσία στο σχολείο, επίσημα, ότι ενώ τυπικά δεν μπόρεσε να ενσωματωθεί στο εκπαιδευτικό σύστημα, δεν αποτελεί, σήμερα, τίποτα συγκεκριμένο, εν τούτοις έχουν αναπτυχθεί πρωτοβουλίες, κυρίως, μ' ευθύνη μαθητών και λιγότερο καθηγητών, οι οποίες έχουν αναθεωρήσει εντελώς το χαρακτήρα του σχολείου, με τον παραδοσιακό ρόλο που ξέραμε παλιά. Δηλαδή, αναθεωρούν, κάτι πολύ σημαντικό για μας, την "μετωπική διδασκαλία", δηλαδή, ο διδάσκων από πάνω κι οι διδασκόμενοι από κάτω. Αυτό που έχει τελειώσει, εξαντλήσει το ρόλο του και τελικά, δεν προσφέρει, πλέον, τίποτα.

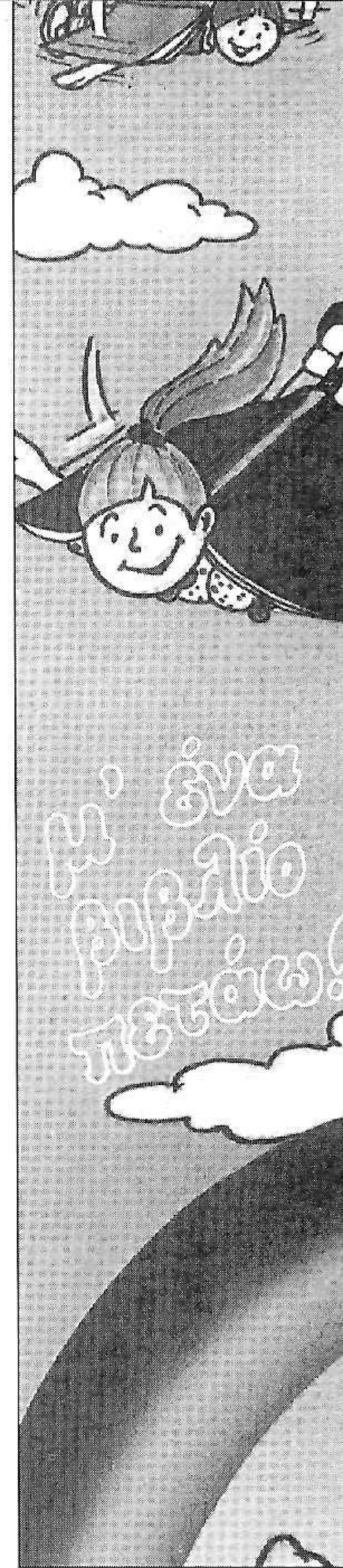
Άρα, χωρίς ελαστικότητα στα προγράμματα δεν μπορείς να κάνεις παρέμβαση σ' ένα εκπαιδευτικό σύστημα, να ενσωματώσεις, δηλαδή, άλλες όψεις, να διευρύνεις, ν' αναθεωρήσεις το μαθησιακό πεδίο. Όλα τα μαθήματα που, περίπου, κάναμε πριν δύο, τρεις δεκαετίες είναι τα ίδια περίπου.

Δεν ενσωματώθηκε, δηλαδή, η Τέχνη, και ο Πολιτισμός. Είναι περιπτώσεις αυτές που αναφέρθηκαν εξαιρετικές, σπάνια δηλαδή, να μην έχουμε αυτή την εικόνα. Δεν θα μπω στα σχολεία την βάρδια, αυτά είναι γνωστά.

Να πω ότι μετά το σχολικό βιβλίο, ποιά είναι τα συνοδευτικά στοιχεία, δηλαδή, αν θεωρήσουμε ότι στην εκπαιδευτική πράξη το πρώτο στοιχείο είναι ο άψυχος λόγος, το δεύτερο είναι το βιβλίο, το κύριο εργαλείο μόρφωσης. Ποιά είναι τα συμπληρωματικά του στοιχεία; Μπορεί να πει κανένας ότι, μάλλον, είναι το φροντιστηριακό.

Δεν είναι ενσωματωμένο, δηλαδή, το άλλο βιβλίο μέσα στο σχολικό πρόγραμμα και δεν μπορεί.

Ο τρόπος που είναι διαρθρωμένο, ας πάμε στην λυκειακή βαθμίδα, που είναι πιο ενδεικτικό, το παιδί, πλέον, είναι προσανατολισμένο να πρέπει ν' ανταποκριθεί στο να λύνει ασκήσεις φυσικής. Δεν έχει περι-

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

θώρια γι' άλλα πράγματα. Κι αυτά, βέβαια, είναι μια ευθύνη, συνολικά και θέλει μια κουβέντα πολύ ευρύτερη.

Η φιλιαναγνωσία είναι ένα μεγάλο ζήτημα στο να δοθεί από τον εκπαιδευτικό. Δεν μπορεί, δηλαδή, να πει κανείς ότι κρινόμαστε εμείς ικανοί να πιάσουμε όλες τις όψεις της. Δηλαδή, ζητούμε, αν θέλετε, μια επιμορφωτική διαδικασία ως αναφορά αυτό το σημείο.

Και φυσικά, η μία όψη αφορά τις κατηγορίες των βιβλιοθηκάρων, των βιβλιοθηκονόμων ως αφορά την ένταξη, τη δομική ένταξη μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα κι όχι την ευκαιριακή.

Η σχολική μονάδα δεν έχει τις πολλαπλές λειτουργίες ενός μορφωτικού θεσμού, δηλαδή, ουσιαστικά είναι: "πάω, κάνω μάθημα, φεύγω". Δεν έχει άλλες λειτουργίες, υπάρχει μια απαξίωση και της ίδιας της σχολικής ζωής, δηλαδή, δεν ζητάμε το παιδί, παρ' όλο που θα κάτσει τόσα χρόνια στο θρανίο, να γευτεί τη χαρά αυτών των χρόνων. Όλοι τα ωθούμε, τα σπρώχνουμε για το αύριο. Ένα αύριο άγνωστο αμφίβολο και σκοτεινό η απαξίωση της παιδείας ουσιαστικά, έχει θίξει το βιβλίο. Δεν περνάει, δηλαδή, το σχολείο μια εικόνα ότι, τελικά, και μετά το Λύκειο για έναν που δεν συνεχίζει ότι θα γίνει ένας εργάτης, οτιδήποτε, οποιαδήποτε μορφής εργασίας και σχέση αναπτύξει, ότι τελικά θά 'χει μια επαφή με το βιβλίο, θα τελειώσει μαζί με το Λύκειο.

Κι εμείς λέμε τελικά, ότι δεν ξέρουμε πότε επιτυγχάνει το Λύκειο, αλλά ξέρουμε πότε αποτυγχάνει. Αποτυγχάνει σ' αυτή την περίπτωση, όταν το παιδί, πλέον, δεν έχει καμία επαφή με το βιβλίο ή έχει επαφές με αθλητικές εφημερίδες κι αυτά τα περιοδικά. Αυτά που είναι διαβαστερά.

Όσον αφορά κάποιες προτάσεις μας, δεν έχουμε χρόνο να παρουσιαστεί όλη η πολιτική της ΟΛΜΕ.

Να πω κάποιες ενδεικτικές προτάσεις. Θα βλέπαμε τις εκθέσεις βιβλίου, θεσμοθετημένες σ' όλα τα σχολεία της χώρας. Ν' αποτελέσει, δηλαδή, ένα πολιτιστικό γεγονός, που θα έδινε μια ώθηση κι ένα χαρακτήρα ευρύτερο. Αυτή τη στιγμή, υπάρχουν σχολεία, δεν θα κάνω μια καταγραφή, τα οποία μόνα τους, πρωτοβουλιακά, έχουν αναπτύξει εντυπωσιακά αποτελέσματα. Αλλά, βέβαια, δεν φτάνει μόνο αυτό.

Να πω μόνο, ενδεικτικά, στο δικό μου σχολείο ότι τις βιβλιοθήκες, πλέον, τις έχουν στους διαδρόμους, τώρα κι ότι τα παιδιά κάθε χρόνο, κάνουν δύο εκδηλώσεις, αυτές που συνήθως δεν τις θεωρούμε καλές κι όλα τα χρήματα πάνε στα βιβλία.

12ο Λύκειο Περιστερίου για να 'μαι έτσι και πιο συγκεκριμένος.

Ένα άλλο που θα είχε μια αξία και ν' αποκτήσει μια σχολική σχέση με το σχολικό "γίνεσθαι", θα μπορούσε να εισχωρήσει θεσμικά και η έννοια της κριτικής βιβλίου μέσα στα παιδιά.

Ήδη, σχεδιάζεται μια έκδοση ειδική της ΟΛΜΕ, που να έχει σε πρώτη φάση, μιας και δεν έχουν οι μαθητές μια ενιαία έκφραση μέσα από τις κοινότητες, σ' όλη την Ελλάδα. Να υπάρξουν κριτικές βιβλίων από τους μαθητές, που θα τροφοδοτήσει μια αλλαγή, αν θέλετε, στο σημερινό στάτους. Κι αυτό θα σημαίνει μια έρευνα, θα σημαίνει μια μελέτη, θα σημαίνει ότι το παιδί παίρνει πρωτοβουλία, ότι δεν είναι κάτω απ' το δάσκαλο, ότι δεν υλοποιεί αποφάσεις άλλων.

Έχω τελειώσει στα γενικά. Κάποια σημεία πιστεύω ότι θα υπάρξουν στην συνέχεια, στη συζήτηση.

Επειδή, μπορεί να παρουσιάσα μια γκρίζα εικόνα, εν τούτοις θα έλεγα και το υπερασπίζομαι με πάθος, δηλαδή συγκεκριμένα, αν κάτι καλό σήμερα γίνεται στην ελληνική κοινωνία, γίνεται στο σχολείο. Κι αυτό, όχι γιατί κάποιοι είναι καλοί εκεί, απλώς, γιατί απορρέει από τον ίδιο το χαρακτήρα της μόρφωσης στο βαθμό που αυτή επιτυγχάνεται.

Αν κάποιες αξίες ανθρώπινες, αλληλεγγύης, ανεκτικότητας, πλουραλισμού κ.τ.λ., αυτή τη στιγμή, περνάνε στην κοινωνία ή γίνονται συζητήσεις, έστω κι ακροθιγώς, είναι μέσα στο σχολείο.

Κατά τη γνώμη μου, υπάρχει κρίσιμη μάζα και για τον κόσμο του βιβλίου κι αφορά έναν ολόκληρο κόσμο, εκδότες, εκπαιδευτικούς, γονείς που ενδιαφέρονται, φοιτητές, είναι μια κρίσιμη μάζα, που μπορεί ν' αλλάξει, πραγματικά και να δώσει ένα πολιτιστικό στίγμα. Δηλαδή, ουσιαστικά πλέον, τα κινήματα μόνο μέσα από μορφωτική έκφραση μπορούν να δώσουν μία άλλη όψη στην ανθρωπότητα. Κι αυτά και για τη χώρα μας.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστώ πολύ τον κ. Τσούλια. Τον λόγο, θά 'θελα να δώσω τώρα στην κ. Σκούρα, η οποία θα μας μιλήσει από την παιδαγωγική άποψη της σύνδεση της βιβλιοθήκης με το αναλυτικό πρόγραμμα.

ΣΚΟΥΡΑ: Έχοντας την πεποίθηση ότι οι σχολικές βιβλιοθήκες, οργανωμένες με τρόπο που ν' ανταποκρίνονται στις ανάγκες του παιδιού, θα μπορούσαν να δώσουν νέες διεξόδους στ' αδιέξοδα του σημερινού σχολείου, δέχτηκα με μεγάλη χαρά την πρόσκληση για την σημερινή συνάντηση.

Πριν να σας εκφράσω, όμως, τις σκέψεις και τους οραματισμούς μου για την λειτουργία της σχολικής βιβλιοθήκης, επιτρέψτε μου να σας απασχολήσω για λίγο με κάτι που, εκ πρώτης όψεως, ίσως, φανεί ότι δεν συνδέεται άμεσα με το θέμα. Ωστόσο, δίνει εναύσματα για σκέψεις άμεσα συνδεόμενες με το διάβασμα και το βιβλίο.

Πρόκειται για τις απαντήσεις παιδιών σ' ερωτηματολόγιο που τους απευθύναμε στο πλαίσιο μιας έρευνας, που πραγματοποιήσαμε με τους φοιτητές του τμήματος Νηπιαγωγών του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Η έρευνα, που βρίσκεται σ' εξέλιξη, στόχο είχε να διερευνήσει τη σχέση των παιδιών με το διάβασμα και τη γραφή, σ' όλες τις τάξεις του Δημοτικού σχολείου.

Ανέφερα, ήδη, ότι η έρευνα βρίσκεται σ' εξέλιξη, δεν έχω, λοιπόν, κάποια συμπεράσματα να σας κοινοποιήσω. Ίσως, μου δοθεί αυτή η ευκαιρία στο μέλλον.

Θεώρησα, όμως, ότι θα ήταν ενδιαφέρον να σας διαβάσω κάποιες απαντήσεις δύο - τριών παιδιών στα ερωτηματολόγια. Διάλεξα παιδιά της Α' Δημοτικού που στην ερώτηση: "αν τους διάβαζαν οι δικοί τους, πριν μάθουν να διαβάζουν;" απάντησαν καταφατικά.

Σε μία ερώτηση, λοιπόν, που ήταν η εξής: "τώρα που έμαθες να διαβάζεις και να γράφεις, τί νομίζεις πως θα μπορούσες να κάνεις που δεν μπορούσες πριν;" μας είπε ένα παιδί: "τώρα μπορώ να γράψω μόνη μου, ό,τι θέλω και να διαβάζω την εφημερίδα του μπαμπά".

Στην ερώτηση: "τί είναι το διάβασμα, τί είναι το γράψιμο;" μας είπε: "το διάβασμα είναι για να μαθαίνεις, το γράψιμο είναι τρόπος επικοινωνίας".

Ένα άλλο παιδάκι στην πρώτη ερώτηση: "τώρα που ξέρω να γράφω και να διαβάζω, μπορώ να στέλ-

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

νω γράμματα στις φίλες μου στο χωριό, μπορώ ακόμα να διαβάσω όσα βιβλία θέλω”.

Στην ερώτηση: “όταν ήταν μικρή και δεν ήξερε να διαβάζει, αν τους διάβαζαν οι γονείς τους και τί θυμούνται ότι τους διάβαζαν”, μας λέει: “εκείνο που μου άρεσε πολύ, ήταν τα Τρία γουρουνάκια, η Χιονούλα και η Ροδούλα, που μας διάβαζε η χρυσή μαμά”.

Στην ερώτηση: “αν υπάρχει κάτι που θα ήθελε να διαβάσει και δεν έχει μπορέσει μέχρι τώρα και τί είναι αυτό;” μας είπε: “ένα βιβλίο του Παπαδιαμάντη”.

Στην ερώτηση: “τί είναι το διάβασμα, τί είναι το γράψιμο”, μας είπε: “είναι ό,τι καλύτερο για τον άνθρωπο για να επικοινωνεί με τους άλλους ανθρώπους”.

Είναι παιδιά από δημόσια σχολεία της Θεσσαλονίκης. Στην πρώτη ερώτηση ακούμε ένα παιδί: “τώρα που έμαθα να γράφω και να διαβάσω, νιώθω μορφωμένος”. “Τί είναι το διάβασμα και το γράψιμο;” απάντησε: “Το διάβασμα είναι ο καλύτερος φίλος του ανθρώπου, το γράψιμο είναι η σκέψη του ανθρώπου”.

Δεν επέλεξα τυχαία παιδιά που οι γονείς τους τους διάβαζαν πριν πάνε στο σχολείο.

Τα τελευταία 20 χρόνια με την εξέλιξη της έρευνας γύρω από θέματα ανάγνωσης και γραφής, διευρύνθηκαν πολύ οι γνώσεις μας για το πως τα παιδιά οικοδομούν τις αντιλήψεις τους για το γραπτό λόγο και τελικά, τον κατακτούν.

Είναι, λοιπόν, πια γνωστό ότι η επαφή των παιδιών με το βιβλίο, στην προσχολική ηλικία, βοηθάει σημαντικά στην κατεύθυνση της κατάκτησης του γραπτού λόγου.

Το διάβασμα παραμυθιών, ιστοριών, πληροφοριών από τους δικούς τους ή όποιον άλλο, τα μυεί στη λογική του γραπτού λόγου και της διαφοράς του με τον προφορικό.

Τα παιδιά, που σας διάβασα τις απαντήσεις τους, όχι μόνο κατάφεραν να διατυπώσουν μ’ επιτυχία αυτό που θέλουν να πουν, ύστερα από λίγους μόνο μήνες φοίτησης στο σχολείο, αλλά κι έχουν διαμορφώσει ιδέες για την κοινωνική διάσταση αυτής της γνώσης και για τις πολλαπλές ικανοποιήσεις, που μπορεί αυτή να προσφέρει.

Όλα τα παιδιά, δυστυχώς, δεν έχουν τη δυνατότητα να έχουν καταλήξει σε τέτοιους συλλογισμούς, πριν καλά - καλά πάνε στο σχολείο. Το σχολείο το ίδιο, όμως, έχει χρέος να βοηθήσει το κάθε παιδί ν’ αποκαταστήσει μια σχέση με το βιβλίο, που να διευρύνει τους ορίζοντές του και να του ανοίγει νέες διεξόδους.

Ζούμε στην εποχή της εικόνας. Τα παιδιά βλέπουν πολύ τηλεόραση. Η τηλεόραση αποτελεί, στα περισσότερα σπίτια, βασικό στοιχείο της οικογενειακής ζωής.

Τα παιδιά αντλούν χιλιάδες πληροφορίες απ’ την τηλεόραση, τα βιντεοπαιχνίδια, τα κόμικς.

Είναι μια πραγματικότητα, που δεν μπορούμε να την αρνηθούμε. Για να τα προσελκύνουμε στην ανάγνωση, θα πρέπει να δουν ότι τα όσα αντλούν απ’ την εικόνα, δεν είναι αρκετά. Ότι ο γραπτός λόγος έχει τις δικές του πλούσιες δυνατότητες, ότι το βιβλίο τους ανοίγει νέους δρόμους, τους προσφέρει νέες ικανοποιήσεις.

Εδώ, ο ρόλος της σχολικής βιβλιοθήκης γίνεται, κατά τη γνώμη μου, καθοριστικός. Πόσο, μάλλον, αν αναλογιστούμε ότι πολλά παιδιά δεν έχουν καν βιβλιοθήκες στο σπίτι τους.

Τα προβλήματα για την οργάνωση των σχολικών βιβλιοθηκών είναι πολλά και σύνθετα. Όλοι γνωρίζουμε ότι δεν αρκεί μια υπουργική απόφαση και κά-

ποια κονδύλια, για να στηθεί και να λειτουργήσει μ’ επιτυχία μια σχολική βιβλιοθήκη.

Δεν θ’ αναφερθώ, όμως, στα προβλήματα. Θα επικεντρωθώ σε σχεδιασμό, ίσως ευφάνταστο, αλλά, θέλω να πιστεύω, ρεαλιστικό.

Βλέπω τη σχολική βιβλιοθήκη ν’ αναπτύσσεται σε δύο επίπεδα. Μια μεγάλη, όσο πλήρης είναι δυνατόν, σχολική βιβλιοθήκη η οποία μπορεί να λειτουργεί σ’ επίπεδο σχολείου ή γειτονιάς, που θα έχουν πρόσβαση σ’ αυτή δύο ή τρία σχολεία, που ως προς τη βιβλιοθήκη θ’ αποτελούν κάποιο δίκτυο.

Η βιβλιοθήκη αυτή θα έχει ειδικευμένο προσωπικό, βιβλιοθηκάρους εμπυχωτές και θα λειτουργεί από το πρωί έως το βράδυ σε δύο ή τρεις βάρδιες.

Έτσι, θα μπορούν να έχουν πρόσβαση σ’ αυτήν τα παιδιά συστεγαζόμενων σχολείων ή σχολείων της γειτονιάς, εντός κι εκτός ωρών διδασκαλίας.

Η βιβλιοθήκη αυτή πρέπει να έχει σειρές βιβλίων που θα μπορούσαν να υποστηρίξουν το αναλυτικό πρόγραμμα των σχολικών βαθμίδων, στις οποίες απευθύνεται, αλλά και βιβλία προς τέρψη και ικανοποίηση κι άλλων αναγκών κι ενδιαφερόντων των μαθητών.

Απαραίτητα πρέπει να διαθέτει χώρο αναγνωστηρίου και να μην λειτουργεί μόνο ως δανειστική.

Δεύτερο επίπεδο: Βιβλιοθήκη σε κάθε σχολική τάξη. Εδώ αποκλειστικός λειτουργός είναι ο δάσκαλος, η δασκάλα ή οι καθηγητές. Η βιβλιοθήκη αυτή συνδέεται με την μεγάλη βιβλιοθήκη και μπορεί να δανείζεται απ’ αυτήν και να κρατάει όσο χρόνο χρειάζεται για κάποια εργασία, βιβλία που υποστηρίζουν το αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων της τάξης.

Έτσι, αποφεύγεται η λογική της αποστήθισης. Η γνώση γίνεται πιο ελκυστική και οι μαθητές μυσούνται σ’ έρευνα, αφού μόνοι τους μπορούν ν’ αναζητούν στοιχεία που θα τους έμοιαζαν ενδιαφέροντα.

Για να λειτουργήσει, βέβαια, μια τέτοια βιβλιοθήκη μ’ επιτυχία, προϋποθέτει, ίσως, πιο ευέλικτη οργάνωση του σχολικού χρόνου αλλά και του σχολικού χώρου.

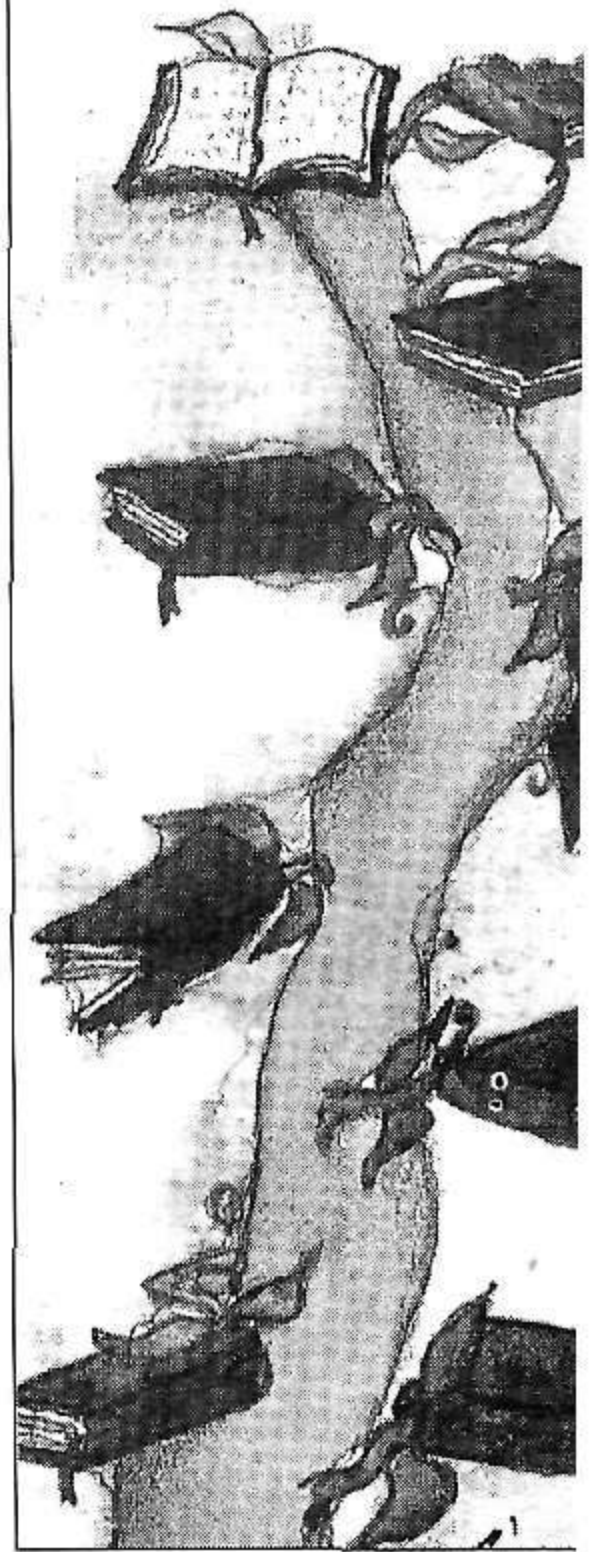
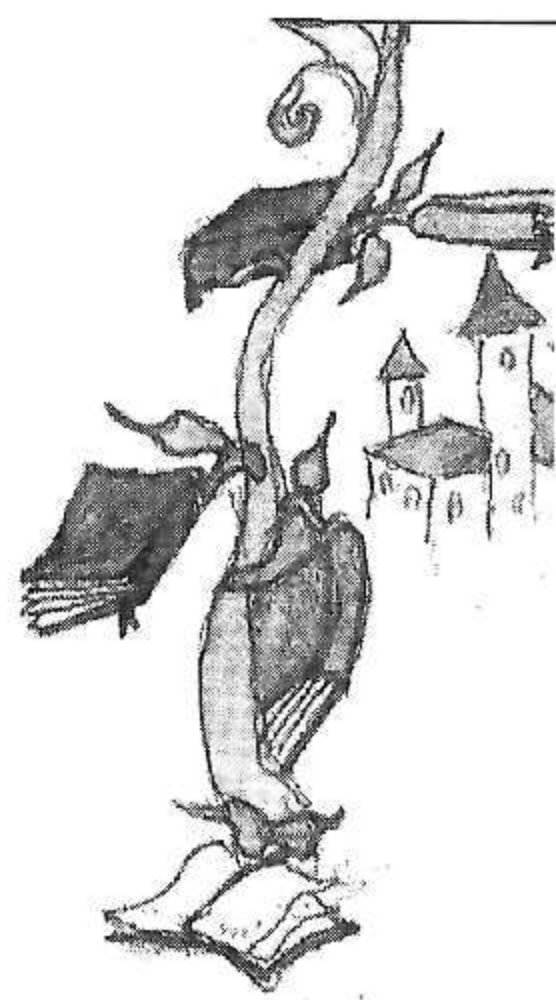
Σε μια σαρανταπεντάλεπτη ώρα με θρανία κατά παράταξη είναι, αλήθεια, δύσκολο να φανταστεί κανείς πως τα παιδιά θα ψάξουν στη βιβλιοθήκη, θα βρουν βιβλία, θα καταπιαστούν για ν’ αναπτύξουν κάποια εργασία.

Όσο και με την υπάρχουσα κατάσταση και μόνο η δυνατότητα που θα έχει ο εκπαιδευτικός ν’ ανοίξει επιτόπου ένα λεξικό, να διαβάσει κάτι σχετικό μ’ αυτό που λέει το σχολικό βιβλίο, που κάπου αλλού είναι γραμμένο αλλιώς, δίνει, πιστεύω, άλλη διάσταση στην λειτουργία του μαθήματος.

Ο σχεδιασμός είναι, όντως, ευφάνταστος. Η ιδέα της βιβλιοθήκης με το βιβλιοθηκάριο δεν έχει περάσει σ’ άλλες βιβλιοθήκες, όχι σχολικές, αλλά που συνδέονται με τους εκπαιδευτικούς και το εκπαιδευτικό έργο, οι οποίες θα μπορούσαν, όμως, να παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στα εκπαιδευτικά μας πράγματα.

Τέτοια, θα μπορούσε να είναι η βιβλιοθήκη του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου κι οι βιβλιοθήκες των Επιστημονικών Κέντρων.

Από το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έχω μια πρόσφατη εμπειρία. Ως αντιπρόεδρος εκεί προσπαθήσαμε με την κ. Ελένη Αρχοντάκη, που ήταν αποσπασμένη εκ-

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

παιδευτικός και σήμερα έχει αναλάβει τη διεύθυνση της εκπαιδευτικής τηλεόρασης, να οργανώσουμε την εκεί βιβλιοθήκη.

Στο θεσμικό πλαίσιο, θέλω να σας αναφέρω, δεν προβλέπεται βιβλιοθηκάριος. Το αναφέρω ως ενδεικτικό της αντίληψης που επικρατεί.

Τελειώνοντας, θα θεωρήσω παράλειψή μου να μην αναφερθώ σε μία άλλη εμπειρία, απ' την οποία, εξάλλου, αντλώ την αισιοδοξία για τις προτάσεις που προηγήθηκαν.

Πρόκειται για την λειτουργία των 23 Αγροτικών Βιβλιοθηκών που συνδέονται με το Κέντρο Παιδικού κι Εφηβικού Βιβλίου.

Η ποιότητα της αισθητικής του χώρου και των βιβλίων, η πρώτη διοργάνωσή τους, αλλά κι η ανταπόκριση που βρήκαν απ' τα παιδιά, σε περιοχές απομακρυσμένες κι αγροτικές, δικαιολογεί, νομίζω, κάθε αισιοδοξία για επιτυχία σχολικών βιβλιοθηκών, που θα στηθούν μ' ενδιαφέρον για το παιδί και με οράματα κριτικά σκεπτόμενων και δημιουργικών αυριανών πολιτών.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Σας ευχαριστούμε πολύ για την ευχάριστη νότα κι αισιοδοξία και περνάμε τώρα, σ' ένα χώρο έξω από την Ελλάδα, με την κ. Σακελλαρίου, στο χώρο της σχολικής βιβλιοθήκης στη Γαλλία ή στο χώρο των "documentalist".

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ: Πρώτ' απ' όλα, παρ' τα μερικά χρόνια στην Ελλάδα, συγνώμη για τα ελληνικά μου.

Θα εισηγηθώ πρώτ' απ' όλα το "ντοκιμανταλίστ", που το τονίζουμε πάρα πολύ στη Γαλλία.

Δε χρησιμοποιούμε καθόλου τη λέξη "βιβλιοθήκη", γιατί για μας με τον όρο "βιβλιοθήκη", στενεύει πάρα πολύ ο χώρος.

Βιβλιοθήκη είναι το μέρος που κρατάμε τα βιβλία, που βάζουμε τα βιβλία. Στην εποχή μας δεν υπάρχουν μόνο βιβλία στην ανάγνωση και στην πληροφορία. Υπάρχουν τόσα, διάφορα πράγματα στην τεχνολογία, από τα σλάιτς μέχρι τις βιντιοκασέτες, μέχρι τα CD-Rom κ.τ.λ., που είναι μέσα πληροφορίας.

Οπότε, στις πόλεις χρησιμοποιούν τη λέξη "mediatec" που είναι όλα τα μέσα ενημέρωσης. mediatec. Και δεν θ' ακούσετε πια, "βιβλιοθήκη".

Στα σχολεία και στα Λύκεια και στα κολλέγια χρησιμοποιούμε την λέξη "(C.D.I) Centre,

Documentation et Information", που σημαίνει κάνω τεκμηρίωση και πληροφορίες.

Κι αν χρησιμοποιούμε με το "ντοκιμανταλίστ", είναι μια καινούργια λέξη από τα 1950, περίπου, που πραγματικά δείχνει τη δουλειά του ντοκιμανταλίστ, που

δεν είναι μόνο να αποθηκεύει τα ντοκουμέντα, που τα ντοκουμέντα είναι όλα, όχι μόνο το βιβλίο, αλλά το χρησιμοποιεί και το ζωντανεύει. Θα το δώσει στο παιδί, θα το ερευνήσει με το παιδί αν είναι στο σχολείο.

Και δίνει μια άλλη διάσταση στο βιβλιοθηκάριο μόνο, που για μας, κάπως, το βλέπουμε για την εποχή του 1940, που ήταν μόνο τα βιβλία στα ράφια κι όχι κάποια ζωντάνια.

Και είναι μεγάλη, αυτή τη στιγμή, η συζήτηση που γίνεται για την μεγάλη βιβλιοθήκη που χτίζεται στο Παρίσι. Κι η ερώτηση είναι: "η βιβλιοθήκη, στην εποχή μας, είναι μια βιβλιοθήκη μόνο και μόνο για να αποθηκεύει τα ντοκουμέντα ή πρέπει να είναι ένα ζωντανό μέρος που θα πάνε να ερευνήσουνε και θα προχωράνε στην ηρεμία". Αυτή είναι η μεγάλη συζή-

τηση.

Λοιπόν, το "σεντεί" στη Γαλλία, δηλαδή, το "κάνω τεκμηρίωση και πληροφορίες", υπάρχει πάρα πολύ ζωντανό από το 1968, περίπου.

Και πραγματικά, όπως το έχει τοποθετήσει η κ. Σίνα, ακριβώς, τη δουλειά της βιβλιοθήκης, του "κάνω τεκμηρίωση" στο σχολείο, δηλαδή, ο σκοπός του "κάνω" είναι να μάθει στο παιδί να ερευνήσει κάτι μέχρι να το παρουσιάσει.

Και η μεγάλη διαφορά που έχουμε εμείς στη Γαλλία, είναι το εκπαιδευτικό πρόγραμμα. Δηλαδή, η εκπαίδευση σε μας είναι μια ερώτηση. Το παιδί θα πάει να ερευνήσει για να βρει την ιστορία.

Στην ιστορία τα βιβλία μας είναι όλα τοποθετημένα σε ντοκουμέντα, φωτογραφίες κ.τ.λ. Και θα βάλουμε την ερώτηση στα παιδιά: "Σ' αυτόν τον πίνακα τί βλέπετε;" "πώς καταλαβαίνετε τη ζωή του Λουδοβίκου του 14ου κ.τ.λ."

Όχι ένα κείμενο που θα του πει ακριβώς πως ήτανε. Και φόραγε περούκες κ.τ.λ. Ο ίδιος θα προσπαθεί να το βρει με τις φωτογραφίες, οπότε μπαίνει η βιβλιοθήκη στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Άλλο πράγμα, τα παιδιά του κολλεγίου και του λυκείου έχουνε πάντα, μια ώρα ελεύθερη την ημέρα που μπορούνε να 'ρθούνε στο Κέντρο και να ερευνήσουνε.

Ένα άλλο πράγμα που ήθελα να πω είναι ότι στη Γαλλία δεν υπάρχει βιβλιοθηκάριος στα σχολεία. Είναι εκπαιδευτικός που θα έχει κάνει την ειδικότητά του, δηλαδή, ιστορία, λογοτεχνία κ.τ.λ. και υπάρχει ένας πέμπτος χρόνος μετά το πτυχίο, που είναι ένα ειδικό πτυχίο τεκμηρίωσης, documentation, που θα μάθει τη βιβλιοθηκονομία, αλλά είναι πρώτα εκπαιδευτικός. Κι αυτό λειτουργεί από το 1968.

Είμαστε στο Υπουργείο Παιδείας και δεν είμαστε στο Υπουργείο Πολιτισμού. Κι είμαστε σαν καθηγητές και το λέμε "καθηγητής documentation".

Ο άλλος σκοπός, που έχουμε στη βιβλιοθήκη, είναι, πραγματικά, το παιδί να έχει μία αυτονομία απέναντι στην έρευνα. Δηλαδή, κάθε παιδί που θα μπει στο κολλέγιο, θα έχει ειδικά μαθήματα σε μας, ..., για να μάθει τί είναι η έρευνα, τί είναι η ταξινόμηση, πώς θα βρούμε τα διάφορα ντοκουμέντα στο Κέντρο, πού θα βρούμε και πώς θα οργανώσουνε όλ' αυτά τα ντοκουμέντα, που έχουνε βρει για να γίνει η παρουσίαση.

Άλλο πράγμα που έχουμε πάρα πολύ έντονο είναι ο ρόλος του Τύπου. Δουλεύουνε πάρα πολύ με τον Τύπο όλο και περισσότερο στο Λύκειο. Πολλές φορές στην τάξη δεν έχουμε βιβλία σχολικά, δουλεύουνε κατευθείαν με τον Τύπο. Οπότε, εντελώς ενημερωτικά, έχουμε το ρόλο να τους μαθαίνουμε να διαβάζουνε τον Τύπο, που είναι άλλο μάθημα αυτό το πράγμα, ζωντανό.

Αυτή τη στιγμή και το είπα, έχουμε ένα φοβερό πρόβλημα στη Γαλλία, που δεν είναι μόνο η ανάγνωση, έχουμε το πρόβλημα της γλώσσας. Αν ξέρετε και το έχετε ακούσει έχουμε πρόβλημα για να κρατήσουμε τη γλώσσα μας και βάλουμε και νόμο, κιόλας, που μπορούμε να πάμε φυλακή, αν δεν μιλάμε γαλλικά και βάζουμε και λέξεις αγγλικές ή άλλες.

Αυτό το πρόβλημα, πραγματικά, ακουμπάει το πρόβλημα της ανάγνωσης, δηλαδή, έχουμε τόσα πολλά παιδιά που είναι μετανάστες και δεν διαβάζουν καθόλου. Έχουν γίνει ειδικά προγράμματα από το 1980, από το Υπουργείο Πολιτισμού για το θέμα της ανάγνωσης. Και η ανάγνωση δεν γίνεται, όπως το είπα και πριν και το είπαν πολλοί, από τη βιβλιοθήκη μόνο. Πρέπει να ζήσει από το σπίτι κι απ' την τάξη, πιο πολύ απ' την τάξη, κάθε ώρα και κάθε μέρα κι όχι

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

με μια εκδήλωση που και που σε μια βιβλιοθήκη. Αλλιώς, δεν μπορεί να ζήσει το βιβλίο.

Η δουλειά της documentalist δεν μπορεί να ζήσει, αν δε δουλεύει με τον εκπαιδευτικό. Μπορεί να κάνει ότι μπορεί. Μπορεί να βλέπει. Αν μετά δεν υπάρχει δουλειά στην τάξη με τον εκπαιδευτικό, δε θα ζήσει το βιβλίο, δε θα ζήσει αυτή η μεθοδολογία της έρευνας.

Θα μπορούσα να μιλήσω πάρα πολύ για τα "C.D.I.". Πιστεύω ότι είναι ένα πάρα πολύ ζωντανό στοιχείο στο σχολείο, στο κολλέγιο, στο γυμνάσιο, γιατί δεν είναι μόνο για την έρευνα, δεν είναι μόνο για την ανάγνωση, αλλά είναι κι ένα μορφωτικό κέντρο, ζωντανό κέντρο. Δηλαδή, θα υπάρχουνε πάρα πολλές εκδηλώσεις και με συγγραφείς και με τα ίδια τα παιδιά όταν έχουνε μια ειδική παρουσία, θα τονίσουμε αυτά που έχουνε κάνει στην τάξη, θα έρχονται στη βιβλιοθήκη να το κάνουνε.

Και κάνουμε και κάτι άλλο, που πιστεύω ότι είναι πάρα πολύ ενδιαφέρον στην εποχή μας. Δηλαδή, να δώσουμε στο παιδί την έννοια που πρέπει ν' αγοράζουμε το βιβλίο, δηλαδή, ότι είναι ένα καταναλωτικό προϊόν.

Εδώ και τρία χρόνια κάνουμε εκδήλωση στο κολλέγιο και φέρνουμε συγγραφείς και κάνουμε κι έκθεση βιβλίων για να υπάρχει, για μια εβδομάδα μόνο, ένα βιβλιοπωλείο μέσα στο κολλέγιο.

Και βλέπουμε τα παιδιά να θέλουνε πάρα πολύ το βιβλίο. Κι αφού το πληρώσανε θα το διαβάσουνε.

Βέβαια, τα "C.D.I." στη Γαλλία έχουνε πια 30 χρόνια ζωή. Δεν υπάρχει σχολείο χωρίς να έχουνε χτίσει "C.D.I.", δεν υπάρχει σχολείο χωρίς να έχουνε ένα ειδικό κονδύλι για το "C.D.I.". Αλλά αρχίσαμε με πολύ λίγα πράγματα. Δεν πρέπει απότομα να γίνονται. Και πιστεύω ότι οι προσπάθειες πρέπει να γίνονται από τις τάξεις, όπως είπα πρέπει να γίνουνε και μερικές βιβλιοθήκες στις τάξεις, για να δώσουμε την όρεξη στο παιδί να διαβάσει. Απότομα δεν γίνονται, θέλουν πάρα πολύ προσπάθεια και πάρα πολύ υπομονή, αλλά πετυχαίνουν.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Κατ' αρχήν, ευχαριστούμε την κ. Σακελλαρίου και με τα πολύ ωραία ελληνικά, για τα οποία κάθε φορά το σχολιάζει, αλλά δεν νομίζω ότι υπάρχει λόγος να το σχολιάζει.

Εχω κρατήσει ορισμένες λέξεις - κλειδιά, οι οποίες, βέβαια, έρχονται σε αντιπαράθεση με τα όσα μας είπε ο κ. Τσούλιας: αυτενέργεια, ελεύθερος χρόνος, αυτονομία του παιδιού κι έμφαση στην έρευνα. Πράγματα τα οποία λείπουν εντελώς από το δικό μας αναλυτικό πρόγραμμα. Και μία προϊστορία, βέβαια, 30 χρόνων, ήδη.

Θα ήθελα να παρακαλέσω τον κ. Δαρδανό να μας μιλήσει τώρα. Ο κ. Δαρδανός έχει ασχοληθεί πάρα πολύ με το θέμα της σχολικής βιβλιοθήκης και το έχει προωθήσει και το έχει στηρίξει, προφανώς, γιατί πιστεύει σ' αυτό. Θά 'θελα να μας εξηγήσει λίγα πράγματα για το λόγο τον οποίο το πιστεύει κι επίσης, να μας πει αν υπάρχουν και βιβλία τα οποία μπορούν, αυτή τη στιγμή, να ενισχύσουν το αναλυτικό πρόγραμμα, στην Ελλάδα.

ΔΑΡΔΑΝΟΣ: Κάπου 30 χρόνια, φέτος, ασχολούμαι, μαζί με άλλους καλούς φίλους, με τη δημιουργία βιβλιοθηκών, με τη δημιουργία αναγνωστικού κοινού.

Στο τέλος θα σας πω αν αυτό το όραμα προχώρησε ή υπήρξε μια ενθάρρυνση.

Νομίζω ότι στόχος της βιβλιοθήκης, για να μπω κι εγώ σ' αυτά που είπατε, είναι να στηρίζει το αναλυτικό πρόγραμμα. Να δίνει σωστές κι επιθυμητές τάσεις απέναντι στη γνώση, να βοηθάει το διάβασμα, το βιβλίο και γενικά να κάνει το παιδί ν' αγαπήσει το

βιβλίο. Να μάθει να βρίσκει αυτό που θέλει μέσα σε πολλά πράγματα και διαφορετικά.

Το διαπαιδαγωγεί αισθητικά, όταν είναι καλοτυπωμένο. Το βοηθάει μέσα απ' το διάβασμα και την εικόνα και το ίδιο να δημιουργήσει με τη δική του φαντασία, νέες αναπαραστάσεις.

Διαπαιδαγωγεί δημοκρατικά τα παιδιά, ξέροντας ότι αυτό που παίρνει και χρησιμοποιεί, πρέπει να το έχει σωστά, να μην το καταστρέψει, γιατί κάποιος άλλος θα το ξαναζητήσει και θα το χρησιμοποιήσει.

Μαθαίνει, ακόμα, όταν του δίνουμε δουλειά μαζί με άλλα παιδιά να δουλεύει συλλογικά. Τί γίνεται τώρα;

Δεν νομίζω, απ' όσα είπα, ότι συμβαίνει αυτό στην Ελλάδα. Εδώ ζούμε, ελάχιστες περιπτώσεις, φωτισμένων δασκάλων, εκπαιδευτικών θά 'λεγα, κι ελάχιστων γονιών, κάνουνε λίγα απ' αυτά ή και όλα σ' ελάχιστα σχολεία.

Κι αν θα δείτε κάποια κίνηση στην Πρέβεζα, ξαφνικά χάνεται στο χάρτη που έχουμε εμείς στην εταιρεία μας. Τί είχε συμβεί; Μετατέθηκε ο δάσκαλος.

Η Πολιτεία έφτιαξε ένα νόμο, και το άρθρο 43 λέει ότι... Το νόμο - πλαίσιο που έγινε. Σταμάτησαν όλες οι αγορές βιβλίων από τότε στις βιβλιοθήκες. Και μια παρένθεση κάνω, αν κάποιο βιβλίο μεταφέρει, με την ταχύτητα που οι γνώσεις αλλάζουνε, κάποιες γνώσεις, όταν 11 χρόνια έχει ν' αγοράσει το Υπουργείο Παιδείας βιβλία, για ποιές βιβλιοθήκες; Παρά μόνο για κάποια κλασσικά κείμενα.

Αυτές οι βιβλιοθήκες είναι σε κάποιους διαδρόμους κλειδωμένες. ΟΙ εκπαιδευτικοί δεν τις ξεκλειδώνουν γιατί πρέπει να τα ξαναμετρήσουνε πάλι, να ξαναπαραδώσουνε τις καταστάσεις, εκτός αν υπάρχουνε ορισμένοι φωτισμένοι εκπαιδευτικοί, πάντα σ' αυτούς απευθυνόμαστε.

Το Υπουργείο Παιδείας ξεκίνησε από χρόνια, μετά το '43 που δεν υλοποιήθηκε κι έκανε μια επιτροπή, πώς θα φτιάξει αυτές τις βιβλιοθήκες; Στην αρχή την έκανε πρωτοβάθμια, την έκανε και δευτεροβάθμια. Πήγανε βιβλία, κάνανε καταστάσεις, τσακωθήκανε οι Υπηρεσίες, αλλά εν πάση περιπτώσει, φτάσανε στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο έφτιαξε έναν κατάλογο. Εννέα χρόνια έκανε να φτιάξει τον κατάλογο. Βγήκε ο κατάλογος κι αυτή την στιγμή δεν υπάρχει κωδικός για ν' αγοράσουν χαρτί, απ' το 1989, για να τυπωθεί ο κατάλογος αυτός.

Την Τετάρτη, μού 'ρθε ένα γράμμα ότι ξανακάνουμε απ' την αρχή πάλι επιτροπή. Δηλαδή, θα ξαναστειλούμε βιβλία. Δεν έχουν ορίσει εκδότη εκεί

κι έστειλα ένα γράμμα στον Υπουργό, αν δεχόταν αυτός ποτέ να τον βάζανε σε μια επιτροπή για την κωνικλοτροφία, εν γένει και νά 'χει άποψη, γιατί δεν υπάρχει κανένας από εμάς, ούτε εκπαιδευτικοί, ούτε βιβλιοθηκάριοι.

Ακόμα κι η Εθνική Βιβλιοθήκη που, αυτά δεν τά 'ξερε κανείς, ότι εμείς ξενυχτάγαμε το βράδυ, κάποιοι από εμάς, τιμητικός τίτλος, για να οργανώσουμε την Εθνική Βιβλιοθήκη, κυρίως με βιβλιοθηκάριους.

Κι έγινε το εφορευτικό συμβούλιο και πήγε εκπρόσωπος, επειδή τσακωθήκανε οι εκπρόσωποι μιας φάτριας εκκλησιαστικής με την Μητρόπολη, βάλανε κι απ' τις δύο αυτές και βγάλανε εμάς.

Αυτά είναι λίγο έντονα, δεν είναι υπερβολικά. Κι αυτή τη στιγμή δεν υπάρχει εκπρόσωπό μας στην

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

Εθνική Βιβλιοθήκη, που φέραμε το ISBN, που ξε-
νυχτίσαμε, που το ξέρανε οι εκπρόσωποι των βιβλιο-
θηκαρίων.

Το Υπουργείο Παιδείας, το Υπουργείο Πολιτισμού
τώρα, γιατί τα λέμε αυτά και κάθε φορά τα λέμε και,
για μένα δεν πρέπει να υπάρχει Υπουργείο Πολιτι-
σμού.

Σ' όλες τις χώρες τις δημοκρατικές, τις πολιτισμέ-
νες υπάρχει Υπουργείο Παιδείας, είναι η δια βίου
παιδείας. Το βιβλίο είναι ένα συστατικό της παιδείας.
Τα Υπουργεία Πολιτισμού τα φτιάξαν επί δικτατο-
ρίας κι έγιναν σε κάποιες ανατολικές χώρες για να
προβάλλουν τα δικά τους επιτεύγματα.

Η Κύπρος δεν έχει Υπουργείο Πολιτισμού έχει Παι-
δείας και στο Υπουργείο Παιδείας υπάρχει μορφωτι-
κή υπηρεσία.

Από την στιγμή που οι βιβλιοθήκες έφυγαν από το
Υπουργείο Πολιτισμού κι είναι στο Υπουργείο Παιδεί-
ας κι οι εκπαιδευτικοί είναι στο Υπουργείο Παιδείας,
το Υπουργείο Πολιτισμού θα μπορούσε ν' ασχοληθεί
με τους ποδοσφαιριστές, με διάφορους, δεν έχει κα-
μιά δουλειά μαζί μας.

Εγώ όσα χρόνια είμαι στο Υπουργείο Παιδείας, δεν
είδα καμία, μα καμία ουσιαστική, θά 'λεγα βοήθεια.
Όποιος Υπουργός αναλαμβάνει λέει ότι παρέλαβε
"καμένη γη." Ποτέ δεν έκανε έναν απολογισμό, να
μας πει τί έκανε αυτός.

Όλα γίνονται στο "άρπα κόλλα". Εδώ απ' έξω
υπάρχουν βιβλία. Είναι το 10% της παραγωγής κά-
ποιων φίλων. Εγώ έχω 600 τίτλους κι έχει μόνο ένα,
δεν έχει σημασία αυτό. Είναι και του Καστανιώτη κα-
νένα, άμα θα δείτε. Γίνανε κάποια συνέδρια για να ε-
ξυπηρετηθούν κάποιιοι άνθρωποι και να πάρουνε κι
απ' τον κορμβανά ένα μεγάλο κομμάτι να το μοιρα-
στούνε.

Έτσι γίνονται όλ' αυτά, συνέδρια έχουνε γίνει,
υπάρχουνε πρακτικά, υπάρχει το όραμα και η βούλη-
ση και κυρίως, είναι το θέμα οικονομικό.

Πώς θα διδάξει, αν πούμε ότι ξεκινάμε απ' την ηλι-
κία αυτή την συγκεκριμένη που το παιδί μπορεί εύκο-
λα να δεχτεί και ν' αγαπήσει το βιβλίο, με ποιά λεφτά,
ο εκπαιδευτικός, με τα ψίχουλα που παίρνει; Υπήρχε
ένα επίδομα στους εκπαιδευτικούς για την αγορά βι-
βλίων, κι αυτό τους το δώσανε σε χρήμα. Αφού έλεγε

ο Τρίτης "άστα θα τα
φάνε σουβλάκια, οι άν-
θρωποι δυστυχούμε",
κι έγινε, δεν σηκώθη-
καν φωνή να πούνε.
Αυτοί που παίρνανε,
παίρνουνε. Ποιοί παίρ-
νανε όμως; Δεν τα θέ-
λανε τα βιβλία. Όταν
σήμερα, στην εποχή
που ζούμε, αλλάζουμε

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και τη συμβολή των βιβλιοθηκών

7 φορές επάγγελμα και πρέπει να ενημερωνόμαστε,
πού είναι η δια βίου παιδεία; Είναι τα ΙΕΚ. Είναι κά-
ποια δισεκατομμύρια της ΕΟΚ και δεν υπάρχει ούτε
μία βιβλιογραφία. Μοιράζονται δισεκατομμύρια, πη-
γαίνουν κάποιιοι εκεί πέρα, το ίδιο είχε κάνει κι ο κ.
Σουφλιάς, καλή του ώρα.

Έφυγαν τα παραδάκια αυτά, αλλά τα συνεχίζουνε.
Υπάρχει εξομοίωση της διαιτούς, εκπαίδευσης των
παιδαγωγών και των δασκάλων με τί βιβλία γίνεται.

ΔΑΡΔΑΝΟΣ: Η μετεκπαίδευση των εκπαιδευτικών.
Και ποιά αντίληψη όταν είναι ένα και μοναδικό βιβλίο.
Γι' αυτό αντί ν' αγαπάνε το βιβλίο στο τέλος της χρο-
νιάς, το καίνε τα παιδιά.

Γιατί το βιβλίο είναι για τα παιδιά, κατά την δική
μου αντίληψη, ένα αξεσουάρ πολυτελείας, ένα βίτσιο

των κουλτουριάρηδων ή μια βαρετή υπόθεση που
στο τέλος, κάποια στιγμή θα την βγάλουν από πάνω
τους.

Ουδέποτε πέρασε κάποια κρίση, όπως σαν κι αυτή
που έχουμε, πέρυσι και φέτος κι έρχεται μπροστά
μας, στο χώρο του βιβλίου.

Τί προτείνουμε τώρα; Νομίζουμε ότι θα πρέπει,
συμφωνώ μαζί σας ότι πρέπει στα συγκροτήματα,
τουλάχιστον, να λειτουργήσουν βιβλιοθήκες που να
προετοιμάζουν τον καθηγητή στο μάθημά του, έχο-
ντας όλο αυτό το υλικό που χρειάζεται να 'χει.

Ταυτόχρονα, δε, θα πρέπει εκεί να πηγαίνουν τα
παιδιά, μέσα εκεί να ξεκινάνε, εκ περιτροπής και να
μάθουνε να χρησιμοποιούν τα βιβλία.

Συμφωνώ, επίσης, ότι πρέπει σ' αυτές τις μεγάλες
βιβλιοθήκες να υπάρχει, απαραίτητα, βιβλιοθηκά-
ριος. Όπου είναι μικρότερες θα πρέπει να υπάρχει
δάσκαλος ή καθηγητής που θά 'χει μειωμένο ωρά-
ριο, για να μπορέσει να τις λειτουργήσει κι ακόμα αν
δεν μπορεί, θα πρέπει κι οι γονείς να βοηθήσουνε
στην λειτουργία των βιβλιοθηκών, ιδιαίτερα της τά-
ξεως.

Εδώ πρέπει να φανεί ο ρόλος των γονέων. Όταν οι
γονείς θέλουν να πάρουν C.D., να πάνε τα παιδιά
τους στο τζούντο, στο καράτε, και σ' όλα αυτά που
πάνε, πληρώνουν, για το βιβλίο, όχι. Το βιβλίο τζά-
μπα.

Αυτή η αντίληψη της ευτέλειας είναι μόνο εδώ, σε
μια τριτοκοσμική χώρα, μπορεί να τη δούμε, πουθε-
νά αλλού.

Πάει στο μαγέρικο, παραγγέλνει, 5.000 δρχ κάνει
ο λογαριασμός. Μπαίνει μες το βιβλιοπωλείο, "έκ-
πτωση έχει," προτού μπει μέσα, και του λένε μια τιμή
ψεύτικη του κάνουνε έκπτωση και φεύγει ευχαριστη-
μένος. Κοροϊδία.

Νομίζω, λοιπόν, ότι η θεματική έκθεση παιδικού και
νεανικού βιβλίου, που φτιάχνω τόσα χρόνια και που
λειτουργεί τώρα "στο σπίτι του βιβλίου των εκδοτών
και των βιβλιοθηκαρίων", θα πρέπει αυτή η έκθεση
να μεταφερθεί και σε περισσότερες πόλεις, όσο το
δυνατόν, όπως παλιότερα. Να γίνει αυτό το, μέχρι τέ-
λους, αυτή η απόφαση θα την ξέρετε, στη βιβλιαγά-
πη, γιατί κι αυτό που φτιάξαν σήμερα στο "άρπα
κόλλα," τό 'χω φτιάξει εγώ πριν από χρόνια. "Δώστε
μας βιβλία, δώστε μας φτερά" είναι, με την "βιβλια-
γάπη", αν κάποιιοι την ξέρουν. Ένα βιβλίο το οποίο
χάρισα σ' όλη την Ελλάδα και τώρα βγάζω "πως θα
δημιουργήσουμε ένα Έθνος από αναγνώστες", αλλά
είναι πανεπιστημιακού επιπέδου.

Θέλω να πω ότι το Υπουργείο στο "άρπα κόλλα"
λέει "παιδιά να φτιάξουμε κάτι να γίνει νταβαντούρι".
Δεν είναι έτσι αυτό. Χρειάζεται υποδομή, χρόνος κι ε-
πιμονή.

Πρέπει, οπωσδήποτε, να σταματήσει να υπάρχει
ένα και μοναδικό βιβλίο στο χώρο της παιδείας. Όλα
τ' άλλα είναι λαϊκισμός.

Μ' ένα και μοναδικό βιβλίο πώς θα γίνει βρε παιδιά;
Μια και μοναδική άποψη; Μαθαίνει τα σωστά για λά-
θος και τα λες. Είναι δυνατόν;

Να πάμε στο πολλαπλό βιβλίο. Θα πρέπει να περά-
σουμε σ' αυτό το πράγμα. Θα πρέπει να δίνουμε βι-
βλιογραφία σε όσους μετεκπαιδεύονται. Δεν πρέπει
να υπάρχει μία και μοναδική άποψη. Πρέπει να φτιά-
ξουμε τον πολίτη με την κριτική σκέψη.

Τ' όραμα υπάρχει. Υπάρχει σε πολλούς ανθρώ-
πους, ιδιαίτερα στο χώρο των βιβλιοθηκαρίων, που
είναι αυτοί που τραβάνε το κουπί, σαν κατεργάρηδες
στη γαλέρα.

Το Κράτος είναι μακριά νυχτωμένο, οποιαδήποτε
Κυβέρνηση, εγώ νομίζω ότι πρέπει να τους πούμε:

“τέρμα, φτάνουν τα κοροϊδιλίκια, μέχρις εδώ”.

Όλο για πακετάκια Ντελόρ μας μιλάνε κι ούτε σπαγγάκι δεν έχει μείνει. Έχουνε πάει αλλού.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστώ πολύ τον κ. Δαρδανό. Θα κλείσουμε τον κύκλο των μικρών εισηγήσεων, που τελικά δεν ήτανε και πάρα πολύ μικρές, με την κ. Διατσέγκου, η οποία είναι, ίσως, η αρχή, εκπροσωπεί την αρχή, αυτού του όλου προβλήματος. Όλοι, τελικά, αναφερθήκαμε στο γεγονός ότι η εκπαίδευση δεν είναι αυτή που λύνει τα προβλήματα της φιλιανγνωσίας, αλλά το πρόβλημα, απ’ όλους, μετατέθηκε και στους γονείς.

Επομένως, αρχίζουμε από την αρχή αυτή την στιγμή. Κι από την τοποθέτηση ενός γονιού πως βλέπει το θέμα και πως μπορεί, μετά, αυτό να εξελιχθεί στην πορεία της ζωής ενός παιδιού.

ΔΙΑΤΣΕΓΚΟΥ: Κατ’ αρχήν, ευχαριστώ την Ένωση Ελλήνων Βιβλιοθηκονόμων για την τιμή που μου έκανε να με καλέσει. Κι αισθάνομαι, βέβαια, το βάρος, δεν μπορώ να πω ότι εκπροσωπώ τους γονείς, ότι μιλάω σαν εκπρόσωπος γονιός. Στην σημερινή εποχή της τεχνολογικής επανάστασης και της πλήρους επικράτησης των ηλεκτρονικών μέσων μαζικής ενημέρωσης, σε μια κοινωνία, που οι εκδότες των εφημερίδων χαρίζουν διαμερίσματα κι αυτοκίνητα για ν’ αποκτήσουν αναγνώστες, σε μια κοινωνία που σαφώς, αναζητά χαμένους στόχους κι αξίες και που παρ’ όλα αυτά ακόμα, παλεύει για την εξασφάλιση των βασικών αναγκών διαβίωσής της, καλούμαστε εμείς οι γονείς, μαζί με τους εκπαιδευτικούς, τους εκδότες, τους βιβλιοθηκονόμους, να δώσουμε τη δική μας μάχη, μήπως τυχόν, μπορέσουμε να ξαναφέρουμε το βιβλίο στην καθημερινή ζωή τη δικιά μας και των παιδιών μας. Μήπως, τυχόν, έτσι, πάψουμε εμείς και τα παιδιά μας στις καθημερινές φιλικές και κοινωνικές συναντήσεις μας να κουβεντιάζουμε και ν’ ανταλλάσσουμε γνώμες κι απόψεις αποκλειστικά και μόνο για το τάδε και το δείνα σήριαλ, για την τάδε παιδική σειρά κι όχι για ν’ ανταλλάξουμε γνώμες κι απόψεις για κάποιο βιβλίο, για κάποια νέα έκδοση βιβλίου.

Στην σημερινή ημερίδα και στο τραπέζι αυτό κλήθηκα, σα γονέας, να μιλήσω για την σχολική βιβλιοθήκη και το ρόλο της σε σχέση με το αναλυτικό πρόγραμμα.

Ήδη, οι προηγούμενοι ομιλητές, με τις θαυμάσιες εισηγήσεις τους, τοποθετήθηκαν σχετικά και κατέθεσαν τις προτάσεις τους, σε μια προσπάθεια αναβάθμισης του ρόλου της σχολικής βιβλιοθήκης μέσα στο σχολείο.

Σύμφωνα με το άρθρο 43 του νόμου 1566, “σε κάθε σχολείο της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης προβλέπεται η λειτουργία σχολικής βιβλιοθήκης. Για τη χρήση των μαθητών, του διδακτικού προσωπικού, αλλά και των κατοίκων της έδρας και της περιοχής του σχολείου”. Παραπέρα το άρθρο αυτό λέει ότι “με απόφαση του συλλόγου των διδασκόντων ορίζεται ένας εκπαιδευτικός του σχολείου, ως υπεύθυνος για την σχολική βιβλιοθήκη, ο οποίος, για τη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, επιβοηθείται στο έργο του από μαθητές που ορίζει το Μαθητικό Συμβούλιο. Η οργάνωση και η λειτουργία των σχολικών βιβλιοθηκών, στην οποία περιλαμβάνεται κι ο δανεισμός των βιβλίων καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια, καθορίζεται μ’ αποφάσεις του σχολικού συμβουλίου, που γνωστοποιούνται με τοιχοκόλληση στον πίνακα ανακοινώσεων και άλλα πολλά.

Είπε ο συνάδελφος στο τραπέζι ότι στην πράξη δεν έχει γίνει τίποτα, γιατί παραπέρα προβλέπει, σε κάποιες άλλες παραγράφους, “ότι με απόφαση του Υπουργού Εθνικής Παιδείας συγκροτείται επιτροπή

και συντάσσεται κατάλογος”.

Στην πράξη, λοιπόν, στα δημόσια σχολεία δεν γίνεται τίποτα σε σχέση με την σχολική βιβλιοθήκη. Τυπικά, μεν ορίζεται ένας υπεύθυνος εκπαιδευτικός, σπανιότατα, όμως, έστω κι ένα βιβλίο βγαίνει απ’ τα σκοτισμένα ράφια της σχολικής βιβλιοθήκης.

Οι περισσότεροι μαθητές δεν γνωρίζουν καν, ότι υπάρχει σχολική βιβλιοθήκη, που μάλιστα, φιλοδοξεί να λειτουργεί και ως δανειστική.

Κανένας δε, κάτοικος της γύρω περιοχής του σχολείου, ασφαλώς, δεν γνωρίζει ότι έχει στη διάθεσή του μία βιβλιοθήκη απ’ την οποία μπορεί να δανείζεται βιβλία.

Έχουμε κάνει τις εξής προτάσεις σε πείσμα των διατάξεων του νόμου, οι οποίες δεν έχουν ενεργοποιηθεί: Στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς να εκδίδεται ένα πληροφοριακό έντυπο με πλήρη κατάσταση των βιβλίων της σχολικής βιβλιοθήκης και τους όρους λειτουργίας της. Το έντυπο αυτό να διανέμεται στους μαθητές, οι οποίοι και θα παρακαλούνται να το δώσουν στους γονείς τους. Επίσης, το ίδιο αυτό πληροφοριακό έντυπο να κυκλοφορήσει, να κοινοποιηθεί στους πολιτιστικούς φορείς της περιοχής, στ’ αθλητικά σωματεία.

Στην λειτουργία της σχολικής βιβλιοθήκης, με απόφαση του σχολικού συμβουλίου, να ορίζονται και μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, που θα βοηθούν το έργο του ορισθέντος εκπαιδευτικού. Το σχολικό συμβούλιο είναι ένα όργανο, στο οποίο συμμετέχουν το Δ.Σ του συλλόγου γονέων και κηδεμόνων, ο σύλλογος διδασκόντων, οι μαθητικές κοινότητες.

Αρα, είναι ένα όργανο καθοριστικό, που πιστεύω ότι μπορεί να πάρει και κάποιες αποφάσεις, ακόμα κι αν δεν προβλέπονται από την κείμενη νομοθεσία.

Να ορίζεται, επίσης, ένας υπεύθυνος εκπαιδευτικός σε κάθε τάξη, όπου μαζί με το πενταμελές συμβούλιο της τάξης, θα επιμελείται την λειτουργία της δανειστικής βιβλιοθήκης στην τάξη του.

Να οριστεί ώρα ή ώρες βιβλίου μέσα στο αναλυτικό εβδομαδιαίο πρόγραμμα, όπου θ’ αναλύεται η σημασία κι ο ρόλος του βιβλίου στη ζωή του ανθρώπου κι ειδικότερα των μαθητών. Και να γίνεται διαρκής ενημέρωση για τις νέες εκδόσεις βιβλίων.

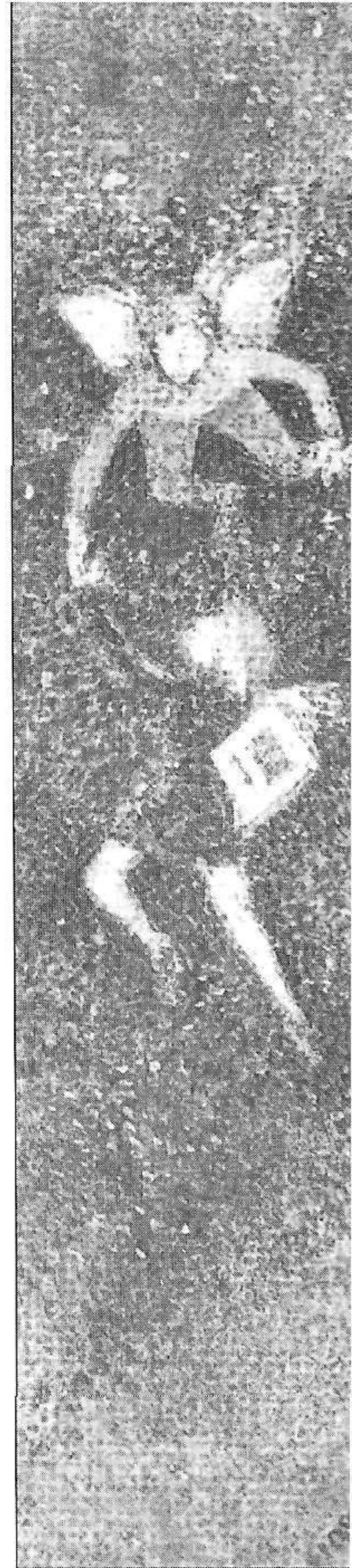
Να συσταθούν θέσεις βιβλιοθηκονόμων σε κάθε σχολείο. Αυτό προβλέπεται, δεν ξέρω αν κάποιος συνάδελφος ξέρει, είναι η τελευταία παράγραφος 8 του άρθρου, αλλά δεν ξέρω αν έχουν συσταθεί. Νομίζω δεν έχουν συσταθεί, έψαξα και δεν βρήκα.

Λοιπόν, θα πρέπει να διαβιβαστεί προς τους αρμόδιους φορείς, ένα αίτημα απ’ όλους μας, να συσταθούν οργανικές θέσεις βιβλιοθηκονόμων σε κάθε σχολείο.

Πάνω, βέβαια, απ’ όλα πρέπει κάθε βιβλιοθήκη να εμπλουτίζεται τακτικά με νέα βιβλία. Βέβαια, πρόβλημα είναι αφού δεν έχει συσταθεί η επιτροπή από που θ’ αγοράσουν τα καινούργια βιβλία.

Ο εμπλουτισμός της σχολικής βιβλιοθήκης με νέα βιβλία, απ’ ότι προβλέπεται απ’ την νομοθεσία, είναι έργο της σχολικής επιτροπής.

Πιστεύω ότι, πολύ μεγάλη ευθύνη φέρουμε εμείς οι γονείς, γιατί τα παιδιά μας δεν αγαπάνε το βιβλίο. Ξεχάσαμε το βιβλίο, πάνω απ’ όλα. Και δεν έχει σημα-

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

σία αν οι γονείς είναι μορφωμένοι ή δεν είναι μορφωμένοι. Η εύκολη λύση είναι να πατήσουμε το κουμπί και να δούμε τηλεόραση κι όχι να διαβάσουμε ένα βιβλίο. Πρέπει να κάνουμε εμείς οι γονείς την αυτοκριτική μας. Πιστεύω ότι μεγαλύτερη είναι η δική μας ευθύνη παρά των εκπαιδευτικών.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε πολύ την κ. Διατσέγκου. Εχουμε λίγο χρόνο στη διάθεσή μας, τον οποίο μπορούμε να τον αφιερώσουμε σε συζήτηση. Θα ξεκινήσω, κατ' αρχήν, από τα μέλη της συζήτησης αυτής του τραπέζιου και θά 'θελα να ρωτήσω αν θέλει κανείς να κάνει τοποθέτηση σε κάποια εισήγηση κάποιου άλλου από το τραπέζι αυτό. Και στη συνέχεια θα περάσουμε στο κοινό και στις τοποθετήσεις του κοινού. Η κ. Βελλοπούλου.

ΒΕΛΛΟΠΟΥΛΟΥ: Δεν θέλω να πάρω άλλο χρόνο, αλλά, πραγματικά, θα ήθελα να πω ότι κι εμείς οι εκπαιδευτικοί, εγώ δεν δέχομαι την μεταφορά του μπαλακίου από τους εκπαιδευτικούς στους γονείς κι απ' τους γονείς στους εκπαιδευτικούς. Πιστεύω ότι όλοι έχουμε τις ευθύνες μας.

Και πιστεύω, πραγματικά, ότι μιλάμε για βιβλία, για σχολικές βιβλιοθήκες. Και θά 'θελα επιχειρώντας κι εγώ να κάνω μια αυτοκριτική, να ρωτήσω πόσοι από μας τους εκπαιδευτικούς, που δεν έχουν παιδιά ή που δεν έχουν παιδιά σε ηλικίες που διδάσκουν, πόσοι από μας, λοιπόν, τους εκπαιδευτικούς γνωρίζουν τις νέες εκδόσεις κι όχι τις γνωρίζουν από μία ανακοίνωση στην εφημερίδα ή μία διαφήμιση από το βιβλιοπωλείο της γειτονιάς τους, πόσοι από μας έχουν διαβάσει βιβλία, τα βιβλία που κυκλοφορούν και πόσοι από μας είτε ως φοιτητές, είτε στις μετεκπαιδεύσεις μας είχαμε ποτέ μάθημα παιδικής λογοτεχνίας, όχι της "κλασσικής", Σολωμό, Παλαμά, Βυζυινό, Παπαδιαμάντη αλλά του τι κυκλοφορεί και του τι γράφεται τώρα, για τα παιδιά.

Κι ήθελα, πολύ σύντομα, ν' αναφερθώ σε μια εμπειρία μου κι εγώ απ' το εξωτερικό, όπου είχα την τύχη να βρεθώ σ' ένα σεμιναριακό πρόγραμμα πανεπιστημίου στην Αμερική και πήρα ένα μάθημα παιδικής λογοτεχνίας.

Όχι, βέβαια, για να ενημερωθώ για την αμερικανική παιδική λογοτεχνία, αλλά για να δω τη διαδικασία προσέγγισης και τη δουλειά που γίνεται στην τάξη.

Μ' εξέπληξε, πραγματικά, ότι ήταν το πολυπληθέστερο μάθημα. Ο αριθμός των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης που το παρακολουθούσαν ήταν 35, όταν σ' άλλα μαθήματα ο αριθμός κυμαίνετο μεταξύ των 15 και 22.

Κι όταν απόρησα και ρώτησα γιατί, είδα μέσα στο μηνιαίο αυτό σεμινάριο, ότι αυτά που συνέβαιναν εκεί, ήταν παρουσιάσεις των νέων βιβλίων. Οι εκπαιδευτικοί μετά μανίας κράταγαν σημειώσεις εκδοτικών οίκων, συγγραφέων, εικονογράφων, περιλήψεων των βιβλίων. Γιατί ο καθένας είχε προσωπικό αρχείο δικό του, στο σπίτι με δελτία, όπου αναφέρεται ο τίτλος του βιβλίου, ο συγγραφέας κι ο εικονογράφος, ο εκδοτικός οίκος, η ημερομηνία έκδοσης, περίληψη του βιβλίου, αξιολόγηση προσωπική του βιβλίου και ιδέες για χρήση στην τάξη.

Πράγμα το οποίο ήταν πάρα πολύ σημαντικό, γιατί εκεί οι εκπαιδευτικοί διαβάζουν κάθε μέρα, αυτό που ανάφερα και πριν με την ερώτησή μου, διαβάζουν κάθε μέρα στους μαθητές τους από το νηπιαγωγείο

μέχρι το και το γυμνάσιο, ένα κομμάτι από ένα μυθιστόρημα, με αποτέλεσμα να δημιουργούν αναγνώστες, μέσω της δημιουργίας ακροατών.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ναι κ. Βελλοπούλου αυτά που μας λέτε είναι, πραγματικά, πολύ αλήθεια. Το θέμα αυτό ότι ο εκπαιδευτικός δεν ξέρει πως να χρησιμοποιήσει τη βιβλιοθήκη, είναι πραγματικά ένα πρόβλημα και δείχνει και την ανεπάρκεια της συνεργασίας μεταξύ των εκπαιδευτικών και των βιβλιοθηκάρων και το πως ο ένας κλάδος μπορεί ν' αλληλεπιδράσει στον άλλο.

Αυτό το οποίο είπατε, ότι δουλεύουν οι εκπαιδευτικοί με βιβλία, είναι και το θέμα της αφιέρωσης του βιβλίου του Σπινγκ, δεν ξέρω, αν το ξέρετε "Πως να φτιάχνεις αναγνώστες", ένα πολύ ενδιαφέρον βιβλίο. Το αφιερώνει ο συγγραφέας σ' ένα δάσκαλο, που λέει ότι ήταν ένας δάσκαλος ο οποίος κατόρθωσε σ' ένα φοβερά αντίξοο περιβάλλον να εμπνεύσει τα παιδιά και ν' αγαπήσουν την λογοτεχνία. Ήταν σ' ένα περιβάλλον, όπου κανείς δεν ενδιαφερόταν για το διάβασμα ή για το σχολείο και παρ' όλα αυτά με την επιμονή του και με το γεγονός ότι τους διάβαζε συνέχεια, καλά κομμάτια λογοτεχνίας καθημερινά έμαθαν, κατ' αρχήν να εκτιμήσουν αυτόν και στην συνέχεια να δεχτούνε και την όλη διαδικασία της μάθησης.

Κάποια άλλη παρατήρηση; Θα περάσουμε, επομένως, στις τοποθετήσεις με το κοινό. Μία παρατήρηση από την κ. Σίνα πάνω στον νόμο και συνεχίζουμε με σας μετά.

ΣΙΝΑ: Δεν θέλω να πω τίποτα σπουδαίο, αλλά, εφόσον ο νόμος υπάρχει, αναρωτιέται κανείς, γιατί δεν ενεργοποιείται και δεν υλοποιείται αυτό το πράγμα.

Και νομίζω, μερικές φορές τα πράγματα είναι απλά, παρ' όλο που καταντούν να γίνουν τόσο όσο τα περιέγραψε το κ. Δαρδανός. Γιατί; Γιατί αφήνουμε τη φροντίδα, παρ' όλο που ο νόμος προβλέπει οι σχολικές βιβλιοθήκες να λειτουργήσουν και να οργανωθούν από βιβλιοθηκάρους, τελικά, μεταθέτει αυτή την ευθύνη και την αρμοδιότητα στους γονείς, στους εκπαιδευτικούς, και στις σχολικές επιτροπές.

Και τελικά, νομίζω ότι είναι εκεί που κολλάει το όλο πράγμα, που σκοντάφει, δηλαδή και δεν γίνεται. Γιατί αναθέτεις ένα πράγμα σε κάποιον για το οποίο δεν έχει γνώση.

Το εκπαιδευτικό μας σύστημα παράγει βιβλιοθηκάρους. Και τί είναι βιβλιοθηκάρους; Ο βιβλιοθηκάρους είναι τέχνη και τεχνική μαζί. Την τεχνική την αποκτά κι είναι συγκεκριμένη. Αποκτά την τεχνική του να επιλέγει βιβλία, του να τα κατατάσσει μ' ένα συστηματικό τρόπο, να τα προβάλλει, να προωθεί το διάβασμα.

Την τέχνη του, βέβαια, τη βάζει με την προσωπικότητά του. Είναι τόσο πιο πολύ αποτελεσματικός όσο τα στοιχεία της προσωπικότητάς του, το πλαίσιο της μόρφωσής του κ.τ.λ.

Λοιπόν, τέχνη ζητάμε από τον εκπαιδευτικό ή τον οποιοδήποτε άλλο, που μπορεί να την έχει ο άνθρωπος αλλά δεν έχει την τεχνική κι αργά ή γρήγορα πελαγώνει μπροστά σ' αυτό το οποίο έχει να κάνει και δεν ξέρει τι να το κάνει. Και το κλείνει.

Αρχίζει στο διάδρομο, λοιπόν, με 5 βιβλία, τα οποία γίνονται 10, έτσι, γίνονται άχρηστα δεν μπορείς να έχεις πρόσβαση και τελικά, δεν έχει βιβλιοθήκη.

Λοιπόν, είναι απλή η λύση. Να γίνουν βιβλιοθήκες, γιατί οι σχολικές βιβλιοθήκες είναι το Α και το Ω στη δημιουργία αναγνωστών. Τα πάντα, δεν λέμε ότι ξεκινούν από το σχολείο; Μαθαίνουμε στο παιδί να

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

διαβάζει, να γράφει. Κι είναι τόσο φυσικό κι αβίαστο να το μαθαίνουμε να διαβάζει κι αυτό κι εκείνο και το άλλο και να κρίνει.

Λοιπόν, αν είναι απαραίτητο να υπάρχει σχολική βιβλιοθήκη, η λύση είναι απλή: Να σκεφτούμε, να κάνουμε μία καταγραφή των αιθουσών που υπάρχουν, πως θα δημιουργηθούν και διαμορφωθούν οι χώροι, με τί χρειάζεται να τις εμπλουτίσουμε σε συλλογή. Και να εμπλέξουμε το βιβλιοθηκάριο, ο οποίος ξέρει τι να κάνει από το Α ως το Ω. Ως αφορά τις δυσκαμψίες του προγράμματος που δεν προβλέπουν αυτή την πολλαπλότητα του βιβλίου και κείνο και το άλλο, σας λέω από την εμπειρία μου με τα παιδιά τόσα χρόνια: Η βιβλιοθήκη στα μικρά παιδιά είναι ερέθισμα από μόνη της. Δεν χρειάζεται ούτε καν να την εμπλέξεις στο αναλυτικό πρόγραμμα, παρ' όλο που ήμουν τόσο απόλυτη προηγουμένως και είπα "αν δεν είναι στο αναλυτικό καλύτερα να μην υπάρχει".

Τα μικρά παιδιά μέχρι και Ε' κι ΣΤ' Δημοτικού αρκεί να τους ανοίξεις την πόρτα και μπαίνουνε μέσα με λαχτάρα και χαρά και ξέρουνε τι να διαλέξουνε. Δεν χρειάζεται ούτε καν να έχεις τον εξειδικευμένο άνθρωπο που θα τα συμβουλέψει κατά ηλικίες και κατά ενδιαφέροντα, γιατί εκείνα έχουν έναν έμφυτο μηχανισμό επιλογής. Ξέρετε, διαλέγουν αυτό κι όχι εκείνο.

Και βέβαια, κοντά σ' αυτό το πολύ καλό πού 'χεις βάλει εσύ, υπάρχει και το λίγο που δεν είναι έτσι, αλλά αυτό το θέλεις να είναι εκεί για να τον φέρει μέσα τον μαθητή. Αργά ή γρήγορα θα ξεπεράσει κι αυτό το στοιχείο και θα διαβάσει και το καλό.

Να του δημιουργήσεις, δηλαδή, αυτή την συνήθεια. Λοιπόν, να γίνουμε σχολικές βιβλιοθήκες και να τις αναλάβουν άνθρωποι που έχουν εκπαιδευτεί γ' αυτό το πράγμα.

Η πρόταση της κ. Σκούρα για το πως βλέπει αυτή τη βιβλιοθήκη να ιδρύεται και να λειτουργεί, είναι πάρα πολύ πρακτική και πολύ εφαρμόσιμη, εγώ νομίζω.

Αυτό που μας χρειάζεται με λίγα λόγια, συγγνώμη αν πολυλογώ, είναι ν' αποφασίσουμε, να ενεργοποιήσουμε το νόμο

Το να δημιουργούμε επιτροπές και κόντρα επιτροπές, από ανθρώπους που είτε τους αρέσει, είτε δεν τους αρέσει, είτε ξέρουν είτε δεν ξέρουν, δεν είναι σωστό.

Ο νόμος είναι πάρα πολύ φιλόδοξος. Λέει πολλά πράγματα τα οποία είναι άχρηστα, βέβαια. Και μπαίνει σε μια εξουσιαστική λεπτομέρεια απ' την μοκέτα που πρέπει νά 'χει η βιβλιοθήκη μέχρι τα ψαλιδάκια και μέχρι εκείνα και μέχρι τ' άλλα.

Αλλά ας το τροποποιήσουμε αυτό κι ας αφήσουμε την ουσία, που η ουσία είναι πάρα πολύ καλή. Χρειάζεται να έχει σχολική βιβλιοθήκη, δηλαδή, κάθε σχολική μονάδα, κι ας δούμε πως μπορούμε να τον ενεργοποιήσουμε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ο κ. Δαρδανός ένα λεπτό.

ΔΑΡΔΑΝΟΣ: Νομίζω ότι θα μπορούσε, κάλλιστα, αν αυτό ήταν μέσα στις προτεραιότητες της κοινότητας μας να είχε γίνει.

Το ότι δεν υλοποιήθηκε από όλο αυτό το νομοσχέδιο, που βόλεψε ανθρώπους και καταστάσεις κι έφτιαξε κάποια πανεπιστήμια, το οποία ευημερούν στα νούμερα, βλέπετε εδώ καθηγητές, βαθμοί, ό,τι θέλεις υπάρχει, συνδυασμοί πολιτικοί, πως θ' αναρχιθούν όλοι αυτοί βολευτήκανε ;

Όμως αυτό δεν έγινε. Δεν έγινε γιατί; Γιατί η κοινότητα μας τις ευαισθησίες της, στις προτεραιότητες της δεν έχει το βιβλίο. Λίγο αν είχε θα είχε γίνει. Κι οι εκπαιδευτικοί δεν το δεχτήκανε. Γιατί; Γιατί είναι μισοί, είναι όλ' αυτά.

Διότι αν υπάρχει ένα και μοναδικό βιβλίο, έχουν βο-

λευτεί όλοι και σ' αυτό.

Πιστεύω ότι οι περισσότεροι φυσικοί, όχι αυτοί που και σήμερα διαβάζουνε, αν τους βάλλουνε δέκα διαφορετικές ασκήσεις, αμφιβάλλω αν θα πάνε διαβασμένοι την άλλη μέρα.

Βολεύτηκαν όλοι, βολευτήκαμε όλοι γονείς, παιδιά, όλοι έχουμε βολευτεί στο τέλμα. Σας ευχαριστώ.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστώ πολύ. Θα πρέπει να σηκώσετε το μικρόφωνο και να μιλήσετε, αφού παρουσιαστείτε.

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ: Λέγομαι Ελένη Δημοπούλου, είμαι δασκάλα σε Δημοτικό σχολείο κι αρκετά χρόνια είμαι δασκάλα στην Α' και στη Β' Δημοτικού.

Συμπαθάτε με, δεν θέλω να κάνω μεγαλεπίβολες αποκαλύψεις, ούτε να κομίσω γλαύκας εις Αθήνας, αλλά θέλω να σας μεταφέρω, σκόρπια, σαν ψηφίδες κάποιες εμπειρίες μου.

Κατ' αρχήν, ευχαριστούμε τους βιβλιοθηκάρχους, που έκαναν αυτή την πολύ-πολύ ενδιαφέρουσα ημερίδα και ειλικρινά, λυπάμαι που βλέπω ελάχιστους δασκάλους εδώ. Κι αυτό, ίσως, είναι ένδειξη το πόσο ενδιαφερόμαστε εμείς οι δάσκαλοι για το πως θα μεταλαμπαδεύσουμε την αγάπη για το βιβλίο στα παιδιά.

Πιστεύω ότι, υπάρχουν δυσκολίες κι απ' την κοινότητα κι απ' την Πολιτεία κι απ' τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κι απ' όλα αυτά.

Όμως, αν πιστέψουμε ότι ο πολιτισμός είναι ένα μέσο άμυνας σ' αυτά που μας κατακλίζουν σήμερα, είναι ένας καινούργιος τρόπος αντίστασης σ' αυτή τη βαρβαρότητα που είναι γύρω μας, εμείς οι λίγοι θα μπορούσαμε κάποια πράγματα να κάνουμε.

Όταν πήγα πριν 7 χρόνια στο Περιστέρι από ένα ιδιωτικό σχολείο κι διορίστηκα σε δημόσιο, η πρώτη μου επαφή με πιτσιρίκια της Δ' Δημοτικού, ήταν να ρωτήσω πρώτα πως πέρασαν το καλοκαίρι τους και μετά ποιά άλλα εξωσχολικά βιβλία διάβασαν.

Τα παιδιά με κοίταζαν και δεν καταλάβαιναν τί ρώτώ. Προσπάθησα να τους εξηγήσω ότι το εξωσχολικό βιβλίο είναι κάτι όμορφο βιβλία που δεν έχουν σχέση με το σχολείο, ότι λένε διάφορες ιστορίες.

Τα παιδιά με κοίταζαν πάλι παρεξενεμένα. Ενα δειλό κοριτσάκι-σήκωσε το χέρι του, προφανώς, να έρθει σ' επαφή με την καινούργια δασκάλα και είπε ότι "κυρία διάβασα εγώ".

Λέω "λέγε Αγγελικούλα μου τί διάβασες;" "Διάβασα εγκυκλοπαίδεια, κυρία".

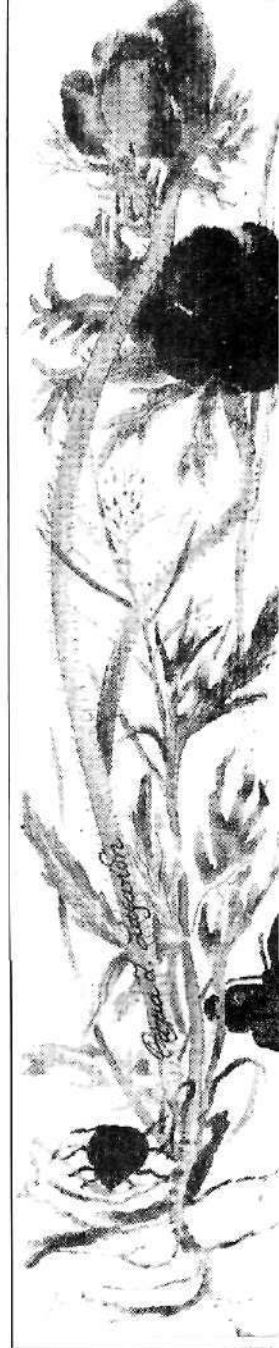
Βέβαια, εκεί δε γέλασα., και αρχίσαμε την συζήτηση. Πιστεύω ότι το βιβλίο είναι και μέσο πληροφόρησης, αλλά και μέσο καλλιέργειας.

Και νομίζω ότι, λίγο περισσότερο εδώ, δόθηκε βαρύτητα στη βιβλιοθήκη σαν μέσο πληροφόρησης.

Είναι πολύ σημαντικό κι αυτό αλλά σημαντικότερο, πιστεύω, γιατί η πληροφόρηση δίνεται τώρα κι από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης κι από ντοκιμαντέρ κι από τέτοια πράγματα.

Η καλλιέργεια, όμως, η ψυχική κι η πνευματική παραμένει πάντα στα χέρια του βιβλίου.

Συνεχίζω το γεγονός, όταν μπήκα έξαλλη στην αίθουσα δασκάλων κι είπα "μα τα παιδιά εδώ δεν ξέρουν το εξωσχολικό βιβλίο", ο διευθυντής ο οποίος αρμανίως καθότανε και κάπνιζε, μου έδειξε την τζαμαρία της βιβλιοθήκης και μου είπε: "κυρία Ελένη ορίστε η βιβλιοθήκη". Και τού 'πα: "τότε τα παιδιά γιατί δεν ξέρουν το εξωσχολικό βιβλίο;" "τί θέλετε" μου

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

λέει, "να σχίσουμε κανένα και να 'χουμε να δίνουμε λογαριασμό; ποιός θ' αναλάβει την ευθύνη;"

Αυτό πριν 7 χρόνια. Κι αν νομίζετε ότι τώρα άλλαξαν τα πράγματα, σας δηλώνω ότι, προχθές, όταν μας ήρθε ο κατάλογος για τις εκδηλώσεις του "Μ' ένα βιβλίο πετάω", ετοιμαζόμασταν, επειδή δεν ξέραμε ότι θά 'ρθουν αυτά τα πράγματα κι επειδή στην "Ελευθεροτυπία" είχαμε διαβάσει ότι το Υπουργείο θ' αποφύγει την προσέλευση των παιδιών με τους δασκάλους, "δίκην αγέλης", αυτή είναι έκφραση μέσα από την εφημερίδα. Με σόκαρε τόσο πολύ που την έμαθα απ' έξω, παρ' όλο που δεν διακρίνομαι για την μνήμη μου.

Εγώ δεν ελπίζω ότι θα μπορέσω να πάω τα παιδιά μου, ομαδικά, σε κάποια απ' αυτές τις εκδηλώσεις. Είχαμε οργανώσει, λοιπόν, μια έξοδο για τη Φιλαδέλφεια για το ζωολογικό κήπο, στην εβδομάδα που μας πέρασε.

Όταν πήρα το χαρτί κι έλεγε ότι μπορούμε να 'ρθουμε σαν σχολεία, σ' αυτές τις εκδηλώσεις, έτρεξα αμέσως στο γραφείο του διευθυντή και του είπα: "Χρήστο, θέλω άδεια την άλλη εβδομάδα, πάω για το εξωσχολικό βιβλίο". "Τι λες" μου λέει "και την μια εβδομάδα έξω και την άλλη εβδομάδα έξω απ' το σχολείο; άσε σε 20 μέρες". Όταν τού 'πα ότι "κρατάει μία εβδομάδα", μου είπε: "τί να κάνουμε; Μην τα πας τα παιδιά". Αυτά είναι ενδείξεις για το πόσο οι δάσκαλοι οι σημερινοί πιστεύουν στο βιβλίο, πιστεύουν στην ανάγκη να βγάλουν απ' το τέλμα τα παιδιά. Μιλήσατε για βιβλιοθήκες, φίλοι μου, για τα σχολεία που υπάρχουν βιβλιοθήκες, σε μερικά σχολεία δεν υπάρχουν βιβλιοθήκες.

Εγώ κατάφερα στην Α' και στη Β', παρακαλώντας έναν πατέρα, να βάλουμε μία τάβλα στα δύο καλοριφέρ ανάμεσα, όπου βάλαμε τα βιβλία που έφεραν τα ίδια τα παιδιά, μετά από δικές μου προτροπές και παρακλήσεις και καταλόγους που τους καθοδηγούσα τι θα μπορούσαν να διαβάσουν. Κάναμε ένα χάρτινο δεντράκι, που έδεινε βιβλία από το τζάμι. Τα παιδιά είναι ερωτευμένα μ' αυτό το δεντράκι.

Και για μια νότα αισιοδοξίας να σας πω ότι τις προηγούμενες ημέρες, 5 - 6 παιδιά μου πολύ άτακτα, αγόρια, έχασαν το διάλειμμά τους, γιατί ο Σπύρος έφερε μία μυθολογία κι ήθελαν, οπωσδήποτε, να δού-

νε τί περιέχει αυτή η μυθολογία. Κι έκατσαν στο διάλειμμα και διάβαζαν την μυθολογία τους. Δεν μπορεί, όμως, ο δάσκαλος να φθείρεται συνέχεια, δίνοντας μάχες με τους ίδιους τους συναδέλφους, με την Πολιτεία, με τις οικονομικές

δυσκολίες.

Μιλήσατε για ενημέρωση νέων εκδόσεων. Πως να ενημερωθούμε για τις νέες εκδόσεις, όταν δεν υπάρχει βιβλιοθήκη, πρέπει ν' αγοράζουμε όλ' αυτά τα βιβλία, γιατί δεν υπάρχουν καν ενημερωτικά φυλλάδια, να ξέρουμε τί, περίπου, κυκλοφορούν, με ποιά θέματα, περίπου.

Όλες αυτές είναι κάποιες δυσκολίες, που αντιμετωπίζει ο δάσκαλος και σίγουρα ή ίσως, θά 'πρεπε κι αυτός να δέχεται κάποια ερεθίσματα από άλλους. Πώς να τον κρίνω; Δεν ξέρω. Σεμώς, χρειάζεται, φαίνεται για να μπορέσει να βοηθήσει στην ανοικοδόμηση αυτού του οικοδομήματος.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε. Κάποιος άλλος που θά 'θελε να τοποθετηθεί; Υπήρχανε κάποια χέ-

ρια πριν.

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ: Στον Σπυγκ που αναφέρατε, όταν διάβασα το βιβλίο και είδα πόση βοήθεια δέχονται οι δάσκαλοι από τους βιβλιοθηκάρους, είπα: "ταλαίπωρη, τί κάθεται και προσπαθείς να κάνεις, εδώ υπάρχουν επιτελεία πίσω από κάθε δάσκαλο στην Αγγλία.

Είναι απαραίτητος ο βιβλιοθηκάριος στο σχολείο, για να μπορέσει να μας βοηθήσει να σταθούμε.

Λέγομαι Λένα Ζαχάρωφ. Είμαι εκπαιδευτικός και διδάσκω φιλολογικά μαθήματα στο Λύκειο.

Έχω την εντύπωση πως εστίασαμε τη συζήτηση μόνο γύρω από την ανάγκη να υπάρχουν και να λειτουργούν βιβλιοθήκες στα σχολεία όπως και στην ανάγκη οι βιβλιοθήκες αυτές να εξυπηρετούνται από ειδικευμένα άτομα είτε αυτά είναι βιβλιοθηκάριοι ή μετεκπαιδευμένοι εκπαιδευτικοί. Ωστόσο, ακόμα δεν έχουμε θίξει τη σχέση της βιβλιοθήκης με το αναλυτικό πρόγραμμα και τις ωφέλειες που μπορούν να προκύψουν από αυτή.

Παίρνοντας ως αφορμή αυτά που μας είπε η κα Σακελλαρίου θάθελα να πω ότι εμείς οι εκπαιδευτικοί πρέπει να βάλουμε τα βιβλία στο μάθημά μας και έτσι θα μπορέσουμε να ασκήσουμε πίεση από τη μεριά μας και από τη μεριά των μαθητών, για να δημιουργήσουμε μια - έστω και μικρή, περιορισμένη - βιβλιοθήκη στο σχολείο μας.

Χρόνια τώρα προσπαθώ να εκμεταλλευτώ τη χρήση βιβλίων για την καλύτερη παρουσίαση και επεξεργασία της ύλης που το κρατικό αναλυτικό πρόγραμμα ορίζει να διδάσκουμε. Θα μπορούσα να αναφέρω διάφορα παραδείγματα αλλά ας περιοριστώ σε ένα μέρος από τη δουλειά που κάναμε μαζί με τους μαθητές μου τη φετινή χρονιά, μαθητές της Β' Λυκείου. Στη Λογοτεχνία η ύλη αρχίζει με την Επτανησιακή Σχολή. Σε μια διδακτική περίοδο ανάμεσα στους μαθητές, ανά δύο, να βρουν στοιχεία και να τα παρουσιάσουν. Τους έδωσα ερωτήσεις π.χ. σε ποιές περιόδους χωρίζεται ή ποιές ιδιαίτερες κοινωνικές καταστάσεις υπήρχαν κ.ά. Αν και υπάρχει μεγάλη σχετική βιβλιογραφία, η ιστορία του Ελληνικού Έθνους της Εκδοτικής Αθηνών, αφιερώματα του περιοδικού Εστία και Ιστορίες Νεοελληνικής Λογοτεχνίας ήδη επαρκούν. Οι μαθητές κράτησαν σημειώσεις και την επόμενη διδακτική περίοδο παρουσίασαν τις πληροφορίες τους στην τάξη.

Ο δικός μου ρόλος περιορίστηκε στο να προκαλώ, να ενθαρρύνω και να συντονίζω την αναζήτηση αυτών των πληροφοριών. Το μόνο πρόβλημα που παρουσιάστηκε είναι ο λίγος διαθέσιμος χρόνος, μια και οι μαθητές, καθώς συμμετείχαν ενεργά στην αναζήτηση υλικού, έδειξαν ζωντανό ενδιαφέρον για περισσότερες λεπτομέρειες. Έτσι αρκετοί συνέχισαν στα διαλείμματα ή σπίτι τους.

Η πράξη έδειξε πως ο συνδυασμός βιβλιοθήκης και μαθήματος είναι ιδιαίτερα γόνιμος και πολλοί μαθητές πλησιάζουν, γνωρίζουν, κερτιμούν και αγαπούν το βιβλίο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Προφανώς, μας βρίσκεται απόλυτα σύμφωνους. Αν θέλετε συστηθείτε.

ΤΖΑΡΕΛΑΣ: Λέγομαι Τζαρέλας Σταύρος, δουλεύω στη δημοτική βιβλιοθήκη Κερατσινίου στο παιδικό τμήμα και θά 'θελα να κάνω μία πρόταση, μετά απ' όλες αυτές τις τοποθετήσεις των ομιλητών, που έγιναν. Και θέλω ν' απευθυνθώ και στον κ. Τσούλια, αν δεν κάνω λάθος τ' όνομά σας. Νομίζω ότι είναι καλύτερο κι αυτό μπορεί να μπει και σαν πρόταση, μέσω και της ΟΛΜΕ και της ΔΟΕ, ότι μπορεί, κάλλιστα, πριν την έναρξη της σχολικής χρονιάς, να γίνεται μια συνάντηση με την δημοτική αρχή και με τον εκάστο-

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

τε δήμαρχο.

Πιστεύω σε τί, δηλαδή; Ότι εάν αποφασίσει το σχολείο, μαζί με τον εκπρόσωπο της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, να συνεργαστεί, δηλαδή, να μπαίνει μέσα στο πρόγραμμα του σχολείου και μια ώρα την εβδομάδα, να μπορούν τα παιδιά να επισκέπτονται τη βιβλιοθήκη ή να δίνονται κάποιες εργασίες, που να λειτουργούν, βέβαια, όλο το χρόνο.

Νομίζω ότι θά 'χει αποτέλεσμα, γιατί μια συνεργασία που είχαμε με το 4ο Δημοτικό σχολείο του Κερατσινίου, με κάποιους εκπαιδευτικούς, είχαμε φοβερά αποτελέσματα. Για παράδειγμα, ας πούμε, γινότανε το μάθημα της Ιστορίας μέσω της επιστημονικής σειράς "LIFE" από διαφάνειες. Αυτό βοήθησε και τα παιδιά να έρθουνε στη βιβλιοθήκη και να γνωρίσουνε από κοντά το βιβλίο και παράλληλα να γίνει μια καλύτερη εκπαιδευτική διαδικασία. Νομίζω ότι αυτό πρέπει να μπει μέσα κι απ' το χώρο των εκπαιδευτικών, μέσα από το συντονιστικό τους όργανο και να πιέσουν την Τοπική Αυτοδιοίκηση, γιατί υπάρχει τεράστια δυνατότητα.

Πιστεύω ότι θα έχουμε καλύτερα αποτελέσματα και ως προς την κυκλοφορία του βιβλίου, αλλά και ως προς την εκπαίδευση των παιδιών. Γιατί δίνεται ένας άλλος προβληματισμός.

Μάλιστα, οι εργασίες που δίνονται θα πρέπει να είναι, κατά τη γνώμη μου και πιο αποτελεσματικές. Επειδή, έρχονται συχνά, παιδιά και του Λυκείου και του Γυμνασίου και ζητάνε, καθαρά, να γίνει μια τυπική εργασία, δηλαδή, "κύριε, βγάλε μου μια φωτοτυπία, το τάδε θέμα".

Χωρίς να γίνεται κάποια συζήτηση κ.λ.π. Δηλαδή, αυτό θα πρέπει και οι εκπαιδευτικοί να το δίνουνε. Καλή είναι η εργασία, αλλά θα πρέπει να δίνεται με μια πιο κριτική διαδικασία. Δηλαδή, το παιδί να ψάχνει και να μην θέλει, απλώς, να φωτοτυπίσει, να φωτοαντιγραφίσει αυτή την εργασία και να την παρουσιάσει στο σχολείο. Νομίζω ότι θα είναι μια ευέλικτη πρόταση κι αν μπορέσει και υλοποιηθεί θά 'χει πάρα πολύ θετικά αποτελέσματα, στη δημόσια εκπαίδευση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Θά 'θελα να σχολιάσω, ακριβώς, αυτό. Μιλήσαμε για δίκτυο, δηλαδή, προϋποθέτει την ύπαρξη σχολικής βιβλιοθήκης, το σχολείο και στην συνέχεια, να ενισχυθεί από τη δημοτική βιβλιοθήκη. Αλλά δεν θα θέλαμε το ένα να είναι υποκατάστατο του άλλου.

Πιστεύουμε ότι πρέπει να υπάρχει ο πυρήνας και στη συνέχεια να ενισχύεται. Η δε πρόταση της Ενωσης, η οποία διαβάστηκε από την κ. Οικονομοπούλου, σήμερα το πρωί, είναι ότι δεν μπορούμε να περιμένουμε αυτή την στιγμή, να γίνουν βιβλιοθήκες σ' όλα τα σχολεία.

Να γίνουνε πιλοτικά προγράμματα, να ξεκινήσουν με κάποιες βιβλιοθήκες πιλότους, να καταγραφούνε κάποια προβλήματα, να βρεθούνε κάποιες δυσκολίες και να προσπαθήσουμε να τις διορθώσουμε και τη συνέχεια να περάσει, τουλάχιστον, σε όλα τα καινούργια σχολεία που γίνονται, αυτός ο θεσμός. Όλα τα καινούργια σχολεία που γίνονται να έχουν χώρο και να προσλαμβάνουνε και βιβλιοθηκάριο.

Παίρνω το χρόνο που ήθελα να τον χρησιμοποιήσω στο κλείσιμο, αλλά θέλω να πω, γιατί με προκάλεσε κι ο κ. Δαρδανός πριν με την τοποθέτησή του, ότι δεν είναι θέμα χρηματικό.

Η Γερμανία, η οποία είναι μια πολύ ανεπτυγμένη χώρα δεν έχει σχολικές βιβλιοθήκες και γενικά δεν έχει καλές βιβλιοθήκες. Για ποιό λόγο; Την απάντηση την έδωσε ένας συνάδελφος από την Ιταλία, που.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: ...γιατί το δημοκρατικό πολί-

τευμα, βασίζεται στην ύπαρξη της βιβλιοθήκης.

Λοιπόν, ας αρχίσουμε να σκεφτόμαστε πάνω σ' αυτά, περισσότερο, τ' αχνάρια κι ας μην λέμε ότι δεν υπάρχουν χρήματα.

Όλα βρίσκονται από την στιγμή που ξέρεις τί θέλεις και πώς να το προγραμματίσεις. Και δίνω τον λόγο στον κ. Τσούλια, που θέλει να πει κάποια πράγματα.

ΤΣΟΥΛΙΑΣ: Δεν ξέρω, αν διακόπτω τη ροή. Κάποια σχόλια θέλω να κάνω,

Ίσως, προσπαθώντας να συμπυκνώσει κάποιος τον λόγο του, να μη δίνει το στίγμα που θέλει. Εκείνο που στην εισήγηση ήθελα να τονίσω, είναι ότι, τελικά, η όλη υπόθεση του βιβλίου δεν μπορεί ν' αντιμετωπιστεί ως ένα τεχνικό ζήτημα.

Δηλαδή, στην αναζήτηση κάποιων τρόπων που θα λύσουν αυτό το μεγάλο πρόβλημα, δεν πρόκειται περί αυτού. Δηλαδή, δεν είναι ένας τρόπος που δεν τον έχουμε βρει και με κάποιες διεξοδικές συζητήσεις θα τον βρούμε. Είναι ευρύτερο θέμα, δηλαδή, το πολιτικό, ιδεολογικό πλαίσιο και οι αξίες. Κι επιμένω σ' αυτό. Κι αυτό έχει να κάνει και με τον ρόλο της οικογένειας. Όχι να μεταθέσει ευθύνες, προφανώς όχι. Ότι, αν δηλαδή, το περιβάλλον που αλλάζει παραστάσεις, στη φάση την βιωματική, δεν ενσωματώσει, ταυτόχρονα, την ανάγνωση και το βιβλίο, το σχολείο έχει μικρότερο ρόλο να παίξει. Μ' αυτή την έννοια και μόνο.

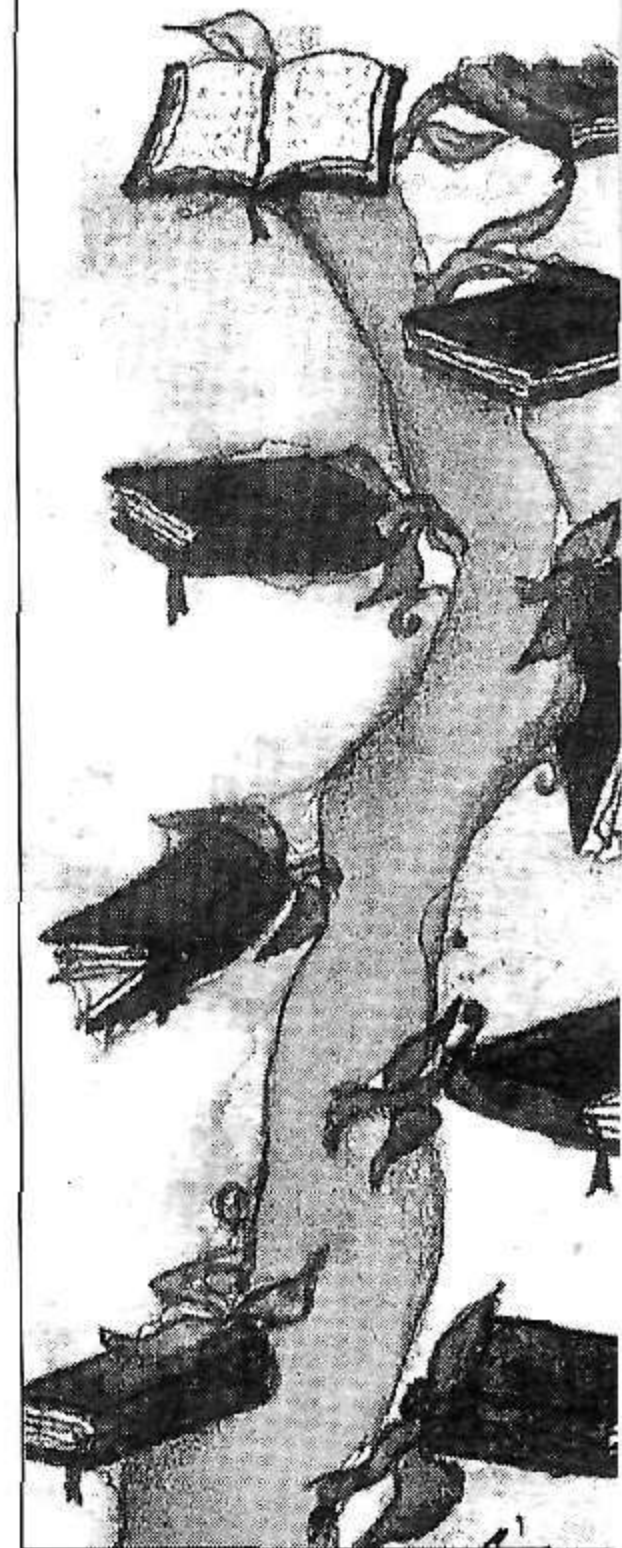
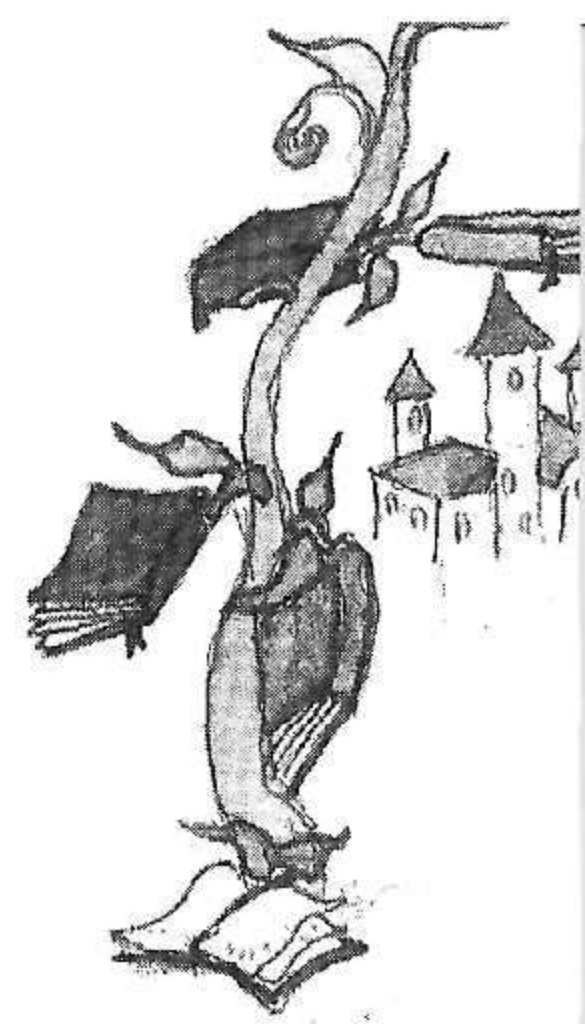
Υπάρχουνε δύο τρόποι να παρέμβεις στα δεδομένα, κατά τη γνώμη μας. α) Να δεις τη θεσμική όψη, δηλαδή, κείμενες διατάξεις, νόμους κ.τ.λ. κι εκεί να κάνεις κριτικές ή να μην κάνεις, αυτά έχουν λιγότερη σημασία. Και β) είναι να δώσεις το βάρος πάνω στον ανθρώπινο παράγοντα. Δηλαδή, αυτή η δημιουργική πρωτοβουλία που αναπτύσσεται εν μέρει, κάτω, ν' αποκτήσει έναν καθολικό χαρακτήρα.

Η δικιά μας, αν θέλετε, προσπάθεια κατατείνει στη δεύτερη όψη, γιατί θεσμοί μπορεί να δημιουργηθούν. Όλα κολλάνε, είτε στο 6,5% του προϋπολογισμού, είτε στα σχολεία της διπλής βάρδιας. Δεν μπορεί, δηλαδή, ν' αποκτήσει κάθε σχολείο τώρα βιβλιοθήκη και συμφωνώ μ' αυτό που είπαν οι βιβλιοθηκάριοι ότι πρέπει να πας σε πιλοτικά προγράμματα. Εξ ανάγκης, δεν μπορεί να εφαρμόσει εθνική κλίμακα σήμερα, μεγαλεπίβολα σχέδια. Πρέπει να είμαστε ρεαλιστές και συγκροτημένοι στο τί θέλουμε κάθε φορά.

Να πω και να επιμείνω στο ότι υπάρχουν ανοιχτά παιδαγωγικά ζητήματα στο πώς διαρθρώνεται η γνώση; Δηλαδή, και να πάω στο πολλαπλό βιβλίο γιατί είναι δύσκολο θέμα και δεν θα μπορέσω να το δώσω τώρα. Δηλαδή, "το γιατί" του παιδιού, σε πολύ μικρή ηλικία, πώς μετά μεταπίπτει στην συστηματοποίηση της γνώσης μέσα από τους σχολικούς θεσμούς και γιατί χάνεται το "γιατί" του παιδιού.

Γιατί, ακριβώς πλέον, το παίρνει ο εκπαιδευτικός στα χέρια του. Και ρωτάω αυτό γιατί. Ποιός αποφασίζει τί είναι γνώση; Πώς γίνεται η δόμηση της γνώσης; Είναι ιδεολογικά ζητήματα. Δεν είναι απλά, που κάποιος νομίζει ότι εδώ πέρα, πώς μετουσιώνεται η κοινωνική ανισότητα σε σχολική αποτυχία, που ουσιαστικά κλονίζει την ηθική στάση του εκπαιδευτικού και του συστήματος συνολικά.

Είναι ζητήματα που θέλουν πολύ μεγάλη κουβέντα

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

και δεν απαντώνται έτσι. Το βιβλίο, δηλαδή, δεν είναι τεχνικό ζήτημα, ούτε έχει μόνο την εμπορική όψη που μπορεί να διαφέρει σε κάποιες πλευρές. Είναι απολύτως σοβαρή υπόθεση.

Να πω μόνο για το πολλαπλό βιβλίο, γιατί έχει γίνει μια κουβέντα, δεν θα το αναλύσω, απλώς, κάποια νύξη θα κάνω.

Το πολλαπλό βιβλίο για να 'χει νόημα, θα πρέπει να υπάρχουν, κατ' αρχήν, δύο συμφωνίες, πολιτικές συμφωνίες. α) ΣΕΤΙ θα πρέπει να πάψει ο συγκεντρωτισμός στο εκπαιδευτικό σύστημα. Να υπάρξει ελαστικότητα, δηλαδή, στο πρόγραμμα, για να μπορεί να χωρέσει το πολλαπλό βιβλίο, αλλιώς μιλάμε για βιβλία φροντιστηριακής μορφής. Και β) να επιτραπεί η ελεύθερη διακίνηση ιδεών. Να γίνω συγκεκριμένος με δυο παραδείγματα, δηλαδή, τί θα σήμαινε πολλαπλό βιβλίο στην ανάπτυξη των μαθηματικών της Α' Λυκείου, αν δεν βάλουμε μέσα το πώς μπορούν να λυθούν τα μαθηματικά σ' ένα περιβάλλον άλφα, εργασιακό, κοινωνικό, με παραστάσεις του παιδιού, που έχει ένα λεξιλόγιο άλφα και σ' ένα άλλο πού 'χει βήτα λεξιλόγιο. Θα σήμαινε τίποτα; Όχι.

Φροντιστηριακές όψεις ή τί θα σήμαινε μια προσέγγιση της ιστορίας αν δεν είχαμε διαφορετική ιδεολογική θεώρηση; Δεν υπάρχει αυτή την στιγμή τέτοιο κλίμα συμφωνίας πάνω σ' αυτά τα ζητήματα.

Πιστεύω ότι θ' αδικούμε την συζήτηση, αν τελικά, πιάνουμε ένα τεχνικό ζήτημα και πιστεύουμε ότι αυτό είναι το εκπαιδευτικό σύστημα. Συμπυκνώνει το βιβλίο όλ' αυτά τα πράγματα, αλλά, αν θέλετε, είναι προϊόν, ως τεχνική όψη.

Πριν, υπάρχουν πολλά ζητήματα, κατά τη γνώμη μου, πολύ σημαντικά, στα οποία η ελληνική κοινωνία, δεν τά 'χει θέσει καν. Κι αυτό το ζήτημα της προτεραιότητας, για την Παιδεία, είναι κενός λόγος, όχι μόνο σε πολιτικό επίπεδο. Και σ' επίπεδο κοινωνίας. Κι οι ευθύνες είναι αναλογικά στους φορείς κι οπουδήποτε αλλού.

Δεν θέλω να υπερασπιστώ μέσα από μια λογική επαγγελματικής, αν θέλετε, όψης των εκπαιδευτικών. Εδώ θα μπορούσα να πω, ως πρόταση, ποιός είναι ο πιο πλούσιος σήμερα, Έλληνας σε βιβλία; Σε μια λογική έρευνας. Δεν νομίζω ότι χρειάζεται απάντηση. Και δεν χρειάζεται γιατί, αν θέλετε, "εκβιάζεται", με ή χωρίς εισαγωγικά, κάποιος να είναι έτσι.

Λέω ποιός είναι ο πιο Έλληνας σήμερα, σε βιβλίο ως αφορά την επαγγελματική όψη. Ας είναι ο εκπαιδευτικός, εκ των πραγμάτων. Αυτό υπαινίσσομαι, πήρα την ακραία περίπτωση. Εκ των πραγμάτων

των θ' αναγκαστεί να είναι κοντά στο βιβλίο, δηλαδή, δεν είναι το θέμα να το δεις σ' επαγγελματική όψη. Αδικείται η συζήτηση, εάν το βιβλίο ειδωθεί μέσα από μια επαγγελματική σχέση ενός κλάδου. Αυτό έχει να κάνει μόνο με την συστηματική κουβέντα ή την ένταξη του βιβλίου μέσα στο σχολικό περιβάλλον.

Είναι πολύ πιο ευρύτερη και πάντως, κατά τη γνώμη μας, αυτή η προτεραιότητα ή η συνεργασία των φορέων που να δίνουν λύσεις, όπως αυτή που διατυπώθηκε από τον κύριο, σε σχέση με τους Δήμους, έχει μια αξία.

Αλλά αυτά όλα θα κρίνονται, τελικά, πού; Στον ανθρώπινο παράγοντα. Δηλαδή, τελικά, μπορεί αυτός να δίνει προτεραιότητα, πράγματι, και να το εκφράζει σ' επίπεδο υλοποίησης.

Μ' αυτή την έννοια το είπα, τώρα τροφοδότησα, απ' ότι βλέπω, κάποιες εντάσεις κι ενστάσεις.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Θα δώσω λόγο στον κ. Νέλα, οποίος έχει σηκώσει το χέρι του εδώ και πολύ ώρα. Στην συνέχεια η κ. Παπαδημητρίου και η κ. Σακελλαρίου. Και είναι και η κ. Σαραντίτη και η κ. Μάρρα.

ΝΕΛΑΣ: Ηλίας Νέλας, εκπαιδευτικός. Εγώ ευχαριστώ όλους σας για όλα όσα μας είπατε, σήμερα.

Θα περάσω με μερικά ερωτήματα και μερικές θέσεις από έναν - έναν από τους ομιλητές. Την κ. Σίνα. Είπε "το σχολείο να μάθει να διαβάζει το παιδί". Υπάρχουν μηχανισμοί μέσα στο αναλυτικό πρόγραμμα που κάνουν το παιδί να μη θέλει να διαβάζει. Κι ένας απ' αυτούς είναι τα πενταμισάρια.

Έχουμε έρευνες απ' το εξωτερικό που λένε αν ένα παιδί μπει στη διαδικασία της ανάγνωσης, το εξαναγκάσουμε να μάθει να διαβάζει πριν τα 6 του χρόνια, δεν θα γίνει ποτέ του αναγνώστης, το θυμίζω αυτό για όλη την ομήγυρη.

Για την κ. Δημοπούλου, την ευχαριστώ ιδιαίτερα, με άγγιξαν όλες αυτές οι εργασίες που έκανε με τους μαθητές της. Χρησιμοποίησε τον όρο "αυτοσχεδιασμός". Κι επειδή ο αυτοσχεδιασμός είναι ταυτισμένος λίγο με την προχειρότητα, εγώ δεν θά 'θελα να είναι αυτοσχεδιασμός. Να είναι μία ελευθερία να βαδίσουμε έξω από την πεπατημένη και να το θεωρούμε δικαίωμά μας αυτό.

Δίπλα σ' αυτό η κ. Παπάζογλου σε κάποια στιγμή, είπε: "ν' αναλαμβάνουμε το ρίσκο". Δεν είναι ρίσκο. Είναι δικαίωμά μας και υποχρέωσή μας.

Στον κ. Τσούλια. Κύριε Τσούλια, θα ξεκινήσω μ' ένα χαρακτηρισμό και το χαρακτηρισμό δεν είχα σκοπό να τον κάνω, αλλά μ' ερεθίσατε με τα τελευταία σας λόγια. Μιλήσατε μια ξύλινη γλώσσα, εδώ μέσα. Λυπάμαι. Θα το πω, γιατί μ' ερεθίσατε με τα τελευταία σας λόγια και θ' αναφερθώ σε τρία στοιχεία: Είπατε: "χωρίς ελαστικότητα δεν μπορείς να διευρύνεις τη διδασκαλία". Ερωτήμά μου: Πόσο αυτό χρησιμεύει σαν άλλοθι για να μην κάνουμε τίποτα εμείς οι εκπαιδευτικοί κι ότι έχουμε ένα άκαμπτο αναλυτικό πρόγραμμα, που δεν μας επιτρέπει τίποτα. Έχουμε δικαίωμα να κάνουμε την κάθε κριτική, αλλά είμαστε αθώοι του εγκλήματος.

Αναφερθήκατε, επίσης, για την απαξίωση της ίδιας της σχολικής ζωής. Έχουμε ή δεν έχουμε μερίδιο;

Έτσι όπως μιλήσατε κι ότι είναι ιδεολογικό ζήτημα, στη δευτερολογία σας τώρα, άρα αφού είναι ιδεολογικό ζήτημα και δεν μπορούμε ν' αγγίξουμε τα ιδεολογικά ζητήματα, πάλι είμαστε απ' έξω, κριτικάρουμε τα πάντα και δεν νοιαζόμαστε για τίποτε άλλο. Είμαστε και καλοί με τους πάντες.

Μια άλλη παρατήρηση για την κ. Παπάζογλου. Είπε σε κάποια φάση: "να γίνει συνεργασία μεταξύ των δύο κλάδων", υποθέτω, εννοούσε τους εκπαιδευτικούς και τους βιβλιοθηκάρους.

Θα προτιμούσα να έβλεπα μελλοντικά και τις διεκδικήσεις του συλλόγου, δεν ξέρω τι είναι, του συνδέσμου βιβλιοθηκάρων, μέσα στο πνεύμα, το οποίο ανέπτυξε η κ. Σακελλαρίου και μου άρεσε ιδιαίτερα, έτσι όπως βγαίνει από αυτό το μοντέλο.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Η κ. Παπαδημητρίου.

ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ: Κατερίνα Παπαδημητρίου, είμαι καθηγήτρια των καλλιτεχνικών σε γυμνάσιο. Άκουσα την κ. Δημοπούλου, που μας είπε όλες αυτές τις εργασίες που έκανε και το πώς τα παιδιά εκφράστηκαν.

Επειδή, πιστεύω αυτά που είπε ο Μέγας Άγγελος Μιχαήλ, ο Μιχαήλ Άγγελος, δηλαδή, στους βοηθούς μαθητές του ότι "αν δεν ξέρεις να σχεδιάσεις ένα χέρι, είναι αδύνατο να εκφραστείς". Και γι' αυτό είχε

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών

για χρόνια πολλά τους μαθητές του εκεί πέρα και τους παίδευε.

Ξεκίνησα μια δουλειά με τα παιδιά μου, δουλεύοντας και με τη βιβλιοθήκη. Δηλαδή, έστελνα τα παιδιά μου να βρουν (τα στέλνω ακόμη, βέβαια, στη Β' γυμνασίου κι όχι στην Α' λυκείου, όταν είναι ακόμη μικρά κι είναι τρόπος να τους μάθεις πιο εύκολος) διάσημους και πολλούς ζωγράφους, να διαλέξουν, αφού κοιτάξουν πολλούς, ποιον θέλουν ν' αντιγράψουν. Αφού κάνουν, βέβαια, μία μικρή εργασία για τη ζωή και τη δουλειά τους.

Αντιγράφουν, λοιπόν, το έργο το οποίο συχνά είναι εκπληκτικό. Βέβαια, πάντα λίγο στο σπίτι και λίγο στο σχολείο, γιατί πάντα η ώρα δεν μας φτάνει. Και βεβαίως, καθόλου δεν εκφράζονται, απλώς, μαθαίνουν.

Μια άλλη δουλειά που κάνω με τα παιδιά, μέσω της βιβλιοθήκης πάντα, προσπαθώντας, δηλαδή, να συνδέσω τη βιβλιοθήκη με το σχολικό περιβάλλον και με το σχολικό πρόγραμμα. Μια δεύτερη δουλειά που κάνω με τα παιδιά είναι πάλι, στέλνοντάς τα στη βιβλιοθήκη, να βρουν βιβλία και να μου φτιάξουν ύστερα δικό τους εξώφυλλο.

Βέβαια, κι αυτή η δεύτερη δουλειά δεν έχει καμία σχέση μ' έκφραση, παρά μόνο, καθαρά, με ζήτημα δουλειάς.

Ελπίζω ότι, τα παιδιά που κάνουν αυτή τη δουλειά, μαθαίνουν πολλά πράγματα ή τους μένουν πολλά πράγματα. Είναι θαυμάσιες οι δουλειές που κάνουν και κάθε χρόνο τις εκθέτω, όσο μπορώ, στη βιβλιοθήκη. Και νομίζω ότι θα ήταν ένας πολύ ωραίος τρόπος, αν γίνεται, να δουλέψουν κι άλλα σχολεία μ' αυτή την σύνδεση της βιβλιοθήκης με τα παιδιά. Για το μάθημα, βεβαίως, των καλλιτεχνικών.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστώ πολύ. Θέλει να μιλήσει, με πολύ σύντομη παρέμβαση η κ. Δημοπούλου και στην συνέχεια η κ. Σακελλαρίου.

ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ: Ήθελα πολύ να σας ρωτήσω: Τι γίνεται, όμως, με την έκφραση των παιδιών; Εντάξει, κατ' ιδίαν.

ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ: Ήθελα, απλώς, να κάνω μια ερώτηση, λίγο επαναστατικό, αλλά είναι η συνήθειά μας.

Περιμένοντας την αλλαγή στο εκπαιδευτικό και στο πρόγραμμα το παιδαγωγικό, θα περιμένουμε πολύ, όπως περιμένοντας το βουνό.

Οπότε, πιστεύω, ότι μέσω βιβλιοθήκης και μέσω εκπαίδευσης των παιδιών, για την έρευνα και την ανάγνωση, τα ίδια τα παιδιά θα σπρώξουν την επανάσταση αυτή.

Για μένα το πρόβλημα δεν είναι να περιμένουμε την εκπαίδευση, είναι να σπρώξουμε την εκπαίδευση.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ακριβώς αυτό, νομίζω ότι θα γίνει τελικά. Όπως είπε ο κ. Τσούλιας, έτσι κι αλλιώς, για την περιβαλλοντική εκπαίδευση είναι κάτι που συμβαίνει, τελικά, με σπρώξιμο των ίδιων των παιδιών.

Κι έχω πολλές φορές πει ότι αν δεν γίνει κάτι στο χώρο της εκπαίδευσης, σύντομα, τα παιδιά θα γίνουν επαναστάτες πολύ επιθετικοί απέναντί μας. Και θα είναι, βασικά, μια επίθεση η οποία δύσκολα θ' ανασταλεί.

Η κ. Οικονομοπούλου.

ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ: Εγώ ήθελα να πω ότι οι περιπτώσεις τις οποίες ακούσαμε σήμερα, που ήταν πάρα πολύ ωραίες από τους ομιλητές, μέσα από τη βιβλιοθήκη η δουλειά που έχει γίνει σε σχέση με την ανάγνωση από διάφορες πλευρές, είναι πάρα πολύ θετικές. Αλλά είναι πάρα πολύ λίγες και προέρχονται μόνο από την ιδιωτική εκπαίδευση.

Δυστυχώς, όμως, αυτά δεν υπάρχουν στη δημόσια

εκπαίδευση. Ωλοι το γνωρίζουμε, ότι η ιδιωτική εκπαίδευση καλύπτει ένα πάρα πολύ μικρό ποσοστό παιδιών.

Πιστεύω ότι αυτό που λένε ότι, ο εκπαιδευτικός κάνει κοινωνικό λειτουργό, πρέπει να σπάσει. Το λέω εδώ πέρα και θα δημιουργήσω κι αντιθέσεις. Δεν κάνει κοινωνικό λειτουργό, είναι δημόσιος υπάλληλος. Ετσι τον έχει κάνει το σύστημα. Δεν νομίζω ότι φταίει κι εκείνος.

Γι' αυτό πρέπει ν' αλλάξει το όλο σύστημα, της νομοθεσίας, το σύστημα του κράτους μας, το οποίο λειτουργεί από παλιά κι όλ' αυτά που είπαμε.

Δεν εφαρμόζεται η νομοθεσία, γιατί δεν εφαρμόζεται; Υπάρχει ένας κύκλος, αλλαγές ανά τετραετίες, τριετίες, άλλες κυβερνήσεις, άλλα πρόσωπα.

Εμείς σαν βιβλιοθηκάριοι, θέλω να πω ότι η Ένωση μας, κάθε φορά που αλλάζουν οι κυβερνήσεις, κάνουμε άλλα κείμενα, άλλες προτάσεις συνέχεια, να ενημερώσουμε τον Υπουργό. Μα πάμε να τον δούμε. Ωσπου να πάμε, να μας δεχτεί, έχει αλλάξει από κάποιον άλλον. Ξανά πάλι απ' την αρχή. Και με της ίδιας κυβέρνησης ο Υπουργός όταν αλλάζει, έχει άλλες θέσεις, άλλες προτάσεις.

Τελικά, τί πρέπει να κάνουμε; Αλλάζει η κυβέρνηση και μένουμε πάλι στην ίδια νομοθεσία. Γι' αυτό μιλήσαμε πριν για ένα νόμο του '49, που ήταν ωραιότατος. Ηρθε ένας άλλος νόμος το '85, δεν μας καλύπτει πλήρως. Όμως μπορούσε να εφαρμοστεί. Να γίνουν και μερικές αλλαγές.

Και πραγματικά, δηλαδή, ένας νόμος όταν εφαρμόζεται τον βλέπεις ότι έχει κάποια προβλήματα, ότι πρέπει να γίνουν κάποιες αλλαγές ή μπορεί να έχει και προτερήματα. Ο νόμος του '49 ήταν μόνο στην καθαρεύουσα. Ήταν πάρα πολύ καλός αν εφαρμοζόταν.

Επίσης, θέλω να πω ότι διεκδικήσεις από τους βιβλιοθηκάρους γίνονται και είναι πάρα πολλές. Απ' την ίδρυση της Ένωσης Ελλήνων Βιβλιοθηκάρων που ξεκινάει το 1968, οφείλεται το ότι υπάρχουν σήμερα Σχολές Βιβλιοθηκονομίας. Αλλιώς, πιστεύω ότι δεν θα υπήρχαν οι σχολές βιβλιοθηκονομίας.

Εμείς σαν Ένωση, είχαμε προτάσεις, απ' την αρχή, να είναι πανεπιστημιακού επιπέδου. Όμως, βρήκανε μια ευκαιρία τότε που ήταν τα ΚΑΤΕΕ, μετά γίνανε μερικές αλλαγές. Σήμε-

ρα κάνουμε κι άλλες διεκδικήσεις, ζητάμε την αναβάθμιση των ΤΕΙ, ζητάμε μεταπτυχιακές σπουδές. Και στις μεταπτυχιακές σπουδές είναι αυτό που λέμε η ειδίκευση που μπορεί να κάνει ένας εκπαιδευτικός, κά-

ποιος άλλος από κάποια άλλη επιστήμη, που μπορεί να λειτουργήσει κι εκείνος σα βιβλιοθηκάριος, όπου δεν μπορεί να πάει κάποιος βιβλιοθηκάριος.

Πιστεύω ότι η άσκηση της ανάγνωσης, όπως ειπώθηκε σήμερα, τέλος, δηλαδή, θέλω να πω, ξεκινάει απ' την μικρή ηλικία.

Και ν' αναφερθώ εν ολίγοις, σ' ένα παράδειγμα από τη βιβλιοθήκη που εργάζομαι, εγώ εργάζομαι στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Εκεί οι αναγνώστες είναι μεγάλοι, δεν είναι μικροί. Αλλά η όλη τους παιδεία είναι αυτή που ξεκίνησε απ' τα μικρά τους τα χρόνια.

Βέβαια, αυτοί δεν είναι εργάτες, δεν είναι κάποιοι άνθρωποι που δεν έχουν κάποιο μορφωτικό επίπεδο. Ξεκινάμε από τους φοιτητές, τους μεταπτυχιακούς

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

φοιτητές, τους ερευνητές ακόμα και τους καθηγητές πανεπιστημίων.

Είναι πάρα πολύ λυπηρό αυτό που θα πω. Όταν έρχονται και τους λες να πάνε στον παραδοσιακό κατάλογο, τριγυρνάνε και σε κοιτάνε και λένε “τί είναι αυτό που μου λες; Τί είναι αυτός ο κατάλογος;” Και τρέχει στα ράφια ψάχνει στα χαρτιά σου.κ.λ.π.

Δεν ξέρουν τα παιδιά, πως να ψάξουν, να ζητήσουν πληροφορίες οι φοιτητές. Από δω βλέπω ότι προκύπτουν πάρα πολύ μεγάλες ανάγκες που πρέπει να λάβει υπόψη η Πολιτεία όταν δημιουργεί ένα πανεπιστήμιο.

Τα τελευταία χρόνια δημιουργήθηκαν πάρα πολλά. Πιστεύω ότι δεν ήταν ανάγκη να δημιουργηθούν τόσα πανεπιστήμια, εφόσον δεν υπήρχε η ανάλογη υποδομή.

Ήταν καλύτερα να υπάρξουν λιγότερα πανεπιστήμια και να ‘χαν καλύτερη υποδομή, με τη βιβλιοθήκη και μ’ όλα εκείνα τα μέσα που θα τους έδιναν την πληροφόρηση.

Τέλος θέλω να πω ότι από αυτό βγαίνει ότι ο άνθρωπος πρέπει να μάθει από μικρός την συμπεριφορά του αναγνώστη, άλλως όταν θα μεγαλώσει και μπορεί να γίνει και καθηγητής πανεπιστημίου θά ‘χει απλώς ένα πιστοποιητικό. Δεν θα είναι αυτός ο αναγνώστης που λέμε εμείς σήμερα εδώ και συζητάμε.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Αυτό το οποίο τονίστηκε και είναι πολύ σημαντικό, που βγαίνει απ’ αυτή την τοποθέτηση της κ. Οικονομοπούλου, είναι ότι δεν υπάρχει εθνική πολιτική στην παιδεία κι αυτό είναι μία από τις μεγάλες ζημιές που γίνεται σ’ αυτό τον τομέα.

Η κ. Σαραντίτη και η κ. Μάρρα θά ‘θελανε κάτι να πούνε.

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ: Στην κ. Δημοπούλου, που ήταν μια ήταν μια πολύ μεγάλη συγκίνηση κι αγάπη προς το βιβλίο και της το αφιερώνω εξαιρετικά.

Δεν ξέρω ποιος τό ‘χει γράψει, το είχα δει και μ’ άρεσε. Και λέει ότι: “ Η προσφορά του δασκάλου μετριέται με τον αριθμό των πυρκαγιών που θα καταφέρει ν’ ανάψει στα τριάντα τόσα χρόνια, που θα είναι εκπαιδευτικός, μές τις παιδικές καρδιές”. Τίποτε άλλα και κουράγιο.

Όσο για τον κ. Τσούλια, μια μικρή αμφισβήτηση. Είπατε, ίσως να μην το προσέξατε, ίσως να μην το

θυμάστε, ότι “τα παιδιά μαθαίνουν ν’ αγαπάνε το διάβασμα όταν στο σπίτι υπάρχει τέτοια έφεση, συνήθως”. Πρωτόπιασα βιβλίο εξωσχολικό στα 10 -11 χρόνια μου. Στο σπίτι μας έμπαινε μόνο ο “Σωτήρ”, αλλά είχα την πολύ μεγάλη ευτυχία

να πέσω σε μία φωτισμένη δασκάλα. Τίποτε άλλο.

Πιστεύω πάρα πολύ στο ρόλο του δασκάλου, πάρα πολύ. Αυτά.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Σε ποιά κυρία Δημοπούλου το αφιερώσατε. Δεν μας διευκρινήσατε.

ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ: Στην κ. Ελένη Δημοπούλου.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Η κ. Μάρρα.

ΜΑΡΡΑ: Ειρήνη Μάρρα λέγομαι. Είμαι συγγραφέας παιδικών βιβλίων. Και στον πρωινό κύκλο και στον τωρινό, αναφέρθηκαν όλοι στην ουσία του θέματος. Κι είναι λογικό. Η ουσία έχει τη σημασία.

Όμως, εγώ, για λογαριασμό των παιδιών θά ‘θελα να φύγω για λίγο από την ουσία του θέματος. Και σαν δικηγόρος τους θα ήθελα να περάσω στην όψη.

Θα ήθελα να σας πω “SOS, φτιάξτε βιβλιοθήκες με

χρώματα, χαρούμενες και φιλόξενες για τα παιδιά”. Όταν η αίθουσα της βιβλιοθήκης και το αναγνωστήριο θυμίζει ολίγον από μουσείο ξεχασμένο, σκοτεινό, χωρίς παράθυρα, με σκούρα έπιπλα, χωρίς νά ‘χουν πουθενά να καθήσουν, δεν καταλαβαίνω τί είδους τερατάκια, σοφά παιδιά, θα θέλατε, που ν’ αφήσουν την αυλή και το ποδόσφαιρο και να πούνε: “α, εμείς θα γίνουμε σβου, για να διαβάσουμε βιβλία”.

Δηλαδή, η ουσία είναι αυτή που είπατε. Αλλά μην ξεχνάτε ότι καμιά φορά και το περιτύλιγμα είναι εκείνο που μας κάνει ν’ αγαπήσουμε περισσότερο, το δώρο που μας προσφέρουν.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε πολύ. Συστηθείτε στο μικρόφωνο.

ΜΑΜΑΛΙΓΚΑ: Μαρία Μαμαλίγκα λέγομαι. Είμαι εκπαιδευτικός. Ασχολούμαι και με το παιδικό βιβλίο κι έχω δουλέψει σε βιβλιοθήκη.

Ήθελα να πω ότι συγκινούμε σήμερα, με τόσο κόσμο που εκφράζει τις επιθυμίες του, τις αγωνίες του, για τις βιβλιοθήκες και το βιβλίο.

Και ήθελα να πω κι εγώ κάτι. Αυτός ο στόχος που αναφέρθηκε απ’ την κ. Βελλοπούλου, ότι “πρέπει να μάθουμε τα παιδιά να μαθαίνουν”, με τον οποίο συμφωνώ απόλυτα, είναι ένας στόχος που ισχύει για όλους μας. Και για τους εκπαιδευτικούς, για όλους τους ανθρώπους, σε όλες τις ηλικίες.

Δηλαδή κι εμείς κάθε χρονική στιγμή, είμαστε αναγκασμένοι να συνεχίσουμε να μαθαίνουμε μέχρι να πεθάνουμε.

Άρα, η βιβλιοθήκη, λοιπόν, ή του σχολείου, ή του πανεπιστημίου, ή η δημοτική βιβλιοθήκη εξυπηρετεί κι εμάς τους ίδιους.

Το θέμα, τώρα, είναι πώς, όταν οργανωθούν οι σχολικές βιβλιοθήκες, θα παραγγέλνονται αυτά τα βιβλία, ή ποιοί θα είναι υπεύθυνοι γι’ αυτές; Κι η ιδέα εδώ απ’ τη Γαλλία. Κάποιοι εκπαιδευτικοί ειδικευμένοι στις βιβλιοθήκες ή κάποιοι βιβλιοθηκονόμοι μ’ ευαισθησία σε θέματα εκπαίδευσης;

Αυτό είναι δευτερεύον, νομίζω. Αν υπάρχει καλή διάθεση κι ο στόχος να γίνει, μπορεί να γίνει.

Το θέμα, όμως, είναι, αν οργανωθούν αυτές οι βιβλιοθήκες, δεν είναι εύκολο για τους υπεύθυνους ή τους ίδιους τους εκπαιδευτικούς των σχολείων, να ενημερώνονται για το τί υπάρχει και τί θα μπορούσε να παραγγελθεί.

Ενα θέμα. Κι απ’ την άλλη, επειδή, οι ίδιοι οι εκπαιδευτικοί παρουσιάζουν εδώ τις δουλειές τους πολύ ωραίες και συγκινητικές, θα έλεγα, εγώ θα είχα να κάνω μία πρόταση. Δηλαδή, θα μπορούσε μία φορά το χρόνο να οργανώνεται ένα πανελλήνιο συνέδριο για τους εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, συν τους βιβλιοθηκάρους, συν τους ενδιαφερόμενους εκδότες, στο οποίο να γίνονται παρουσιάσεις ερευνών ή δουλειών που αφορούν οποιαδήποτε βαθμίδα της εκπαίδευσης.

Δηλαδή, τα παραδείγματα που είπε η κ. Δημοπούλου ή η κ. Σκούρα για τις έρευνές της, θα μπορούσαν να γίνονται από ένα κοινό συνέδριο, που αφορά όλες τις ειδικότητες κι όλες τις βαθμίδες. Να γίνονται ανακοινώσεις και παράλληλα οι εκδότες, εκεί πέρα, να παρουσιάζουν ο,τιδήποτε εκδίδεται εκείνο το χρόνο, που ν’ αφορά την εκπαίδευση, γενικά, ή γενικότερα την εκδοτική τους δραστηριότητα.

Όστε και οι εκπαιδευτικοί, απ’ όλες τις βαθμίδες να ενημερώνονται για το τί πειραματικές διδασκαλίες γίνονται, τί έρευνες, τί υπάρχει εκδοτικά και πόσο σε πειραματικό στάδιο το πείραμα βιβλιοθήκη στα σχολεία λειτουργεί. Εμπειρίες, δηλαδή, από συγκεκριμένα σχολεία με συγκεκριμένα προβλήματα.

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και συμβολή των βιβλιοθηκών

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε πολύ για την πρόταση. Νομίζω, η κ. Διατσέγκου ήθελε να πει κάτι.

ΔΙΑΤΣΕΓΚΟΥ: Σε συνέχεια αυτών που είπε ο υπάλληλος της δημοτικής βιβλιοθήκης του Δήμου Κεραιτσινίου, θα ήθελα να πω ότι είναι πάρα πολύ ωραία αυτά που κάνει.

Το πρόβλημα παραμένει με το τί γίνεται με την σχολική βιβλιοθήκη;

Εμείς, στο Δήμο Γλυφάδας, αγοράζουμε βιβλία, πληρώνουμε συνδρομές και τα χαρίζουμε στις σχολικές βιβλιοθήκες. Όπως, επίσης, γινόμαστε συνδρομητές του "νάσιοναλ τζιογράφικ" και δίνουμε τις κασέτες στα σχολεία. Είναι κι αυτός ένας τρόπος να βοηθήσουμε τους δασκάλους στο έργο τους.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ: Λέγομαι Ελένη Χριστοδούλου. Είμαι βιβλιοθηκάριος και θέλω να πω ότι με άγγιξαν πάρα πολλές εισηγήσεις, πάρα πολλά απ' αυτά που ειπώθηκαν και ιδιαίτερα η εισήγηση της κ. Σκούρα με τις προτάσεις που έκανε για τις βιβλιοθήκες τις κεντρικές, τις σχολικές που πρέπει να υπάρξουν.

Θέλω να πω κάποιες εμπειρίες που είχα σχετικά με κάποιες επισκέψεις σε δημοτικά σχολεία. Υπάρχουν κάποιοι χώροι, οι οποίοι, βέβαια, φέρουν τον τίτλο έξω από την πόρτα "βιβλιοθήκη", είναι όμως, εντελώς αναξιόποιοι, λόγω της έλλειψης βιβλιοθηκωρίων που δεν υπάρχουν.

Γι' αυτό, τελικά, θα καταλήξω, όπως είπε και η κ. Σίνα, ότι θα πρέπει να τροποποιηθεί ο νόμος. Να κοιτάξουμε τί τροποποιήσεις πρέπει να γίνουν, ούτως ώστε ν' αρχίσουν να λειτουργούν, πλέον, οι βιβλιοθήκες στα σχολεία. Κι έτσι να επεκταθεί ο ρόλος τους και γενικά ο ρόλος του βιβλίου, της έρευνας κι όλων όσως ειπώθηκαν, απ' όλες τις εισηγήσεις που ακούστηκαν, όλ' αυτά.

Επίσης, θα ήθελα να προτείνω, θα μπορούσε να γίνει μέσω της εκπαιδευτικής τηλεόρασης, παρουσίαση της λειτουργίας μιας σύγχρονης βιβλιοθήκης, ούτως ώστε να γίνει γνωστός ο ρόλος των βιβλιοθηκών μέσον της τηλεόρασης, που ξέρουμε τι απήχηση έχει. Και απ' τα προγράμματα, ειδικά, της εκπαιδευτικής τηλεόρασης.

Επίσης, θα πρέπει ο Οργανισμός Σχολικών Κτιρίων, να τολμήσουμε, να λάβει υπ' όψιν, επιτέλους, ότι θα πρέπει να φτιαχτούν κάποιοι ιδιαίτεροι χώροι για τις βιβλιοθήκες στα σχολεία, αν και τονίζω, πάλι, από προσωπική εμπειρία, έχω εξακριβώσει ότι υπάρχουν ειδικοί χώροι, οι οποίοι, βέβαια, είναι κλειδωμένοι, σε μερικά σχολεία, όχι σε όλα. Σε δημόσια σχολεία.

Θέλω ν' αναφέρω συγκεκριμένα το παράδειγμα του 3ου Δημοτικού σχολείου Μοσχάτου, το οποίο επισκέφτηκα και υπάρχει βιβλιοθήκη κλειστή.

Επίσης, θα είχα να προτείνω, αν δημιουργηθούν κάποια στιγμή, κάποτε, ευελπιστώ σύντομα, κάποιες σχολικές βιβλιοθήκες κεντρικές, όπως ανέφερε η κ. Σκούρα, μέσω των βιβλιοθηκωρίων, να γίνεται ενημέρωση στους εκπαιδευτικούς, στους γονείς και στους μαθητές για το ρόλο της βιβλιοθήκης. Και τί μπορεί να προσφέρει μια σχολική βιβλιοθήκη σ' όλους όσους απευθύνεται. Εκπαιδευτικούς και μαθητές. Αλλά να μην παραβλέψουμε και την ενημέρωση των γονέων. Αυτά είχα να πω σε γενικές γραμμές.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: Ευχαριστούμε πολύ. Νομίζω ότι εδώ θα κλείσουμε όλες τις παρατηρήσεις και τους σχολιασμούς.

Θά 'θελα να πω κάτι το οποίο δεν ξέρετε. Είναι ότι στην σημερινή συζήτηση θα θέλαμε να είχαμε συμπεριλάβει και μαθητές. Στην συνέχεια, θεωρήσαμε ότι θα ήταν ένας μαθητής, θα αισθανότανε λίγο παράξενα με όλους εμάς τους μεγάλους και σκεπτή-

καμε να κάνουμε μία συζήτηση ξεχωριστή, η οποία, τελικά, για λόγους πρακτικούς δεν μπόρεσε να γίνει. Ήταν μία συζήτηση που θέλαμε να γίνει και μέσα απ' την τηλεόραση. Εν πάση περιπτώσει, ευχαριστώ το ένα μικρό παιδί που είναι μαζί μας σήμερα και το οποίο είχε την καλοσύνη να μας ακούσει.

Πιστεύω ότι θα μπορούσαμε να συνοψίσουμε κάποια πράγματα. Εκείνο το οποίο φάνηκε είναι ότι μπορεί να γίνει δουλειά, ακόμα και με τα υπάρχοντα μέσα και με τις υπάρχουσες συνθήκες. Είναι θέμα πρωτοβουλίας κι είναι και το θέμα, όχι του ρίσκου, όπως είπα, αλλά όπως το τοποθέτησε ο κ. Νέλλας, του δικαιώματος, τελικά, του κάθε εκπαιδευτικού να το ασκήσει αυτό και με αντίξοες συνθήκες.

Όμως, ας μην ξεχνάμε και το θεσμικό πλαίσιο, το οποίο πρέπει να λειτουργήσει πιο ευέλικτα. Αναλυτικά προγράμματα, ομαδική εργασία, από την οποία πάσχουμε και την οποία μπορεί να υποστηρίξει η σχολική βιβλιοθήκη, στενή συνεργασία των διαφόρων φορέων. Η σημερινή μέρα ήταν μία συγκινητική μέρα από αυτή την πλευρά, ότι εν πάση περιπτώσει, ήρθαν λίγο πιο κοντά κάποιοι φορείς

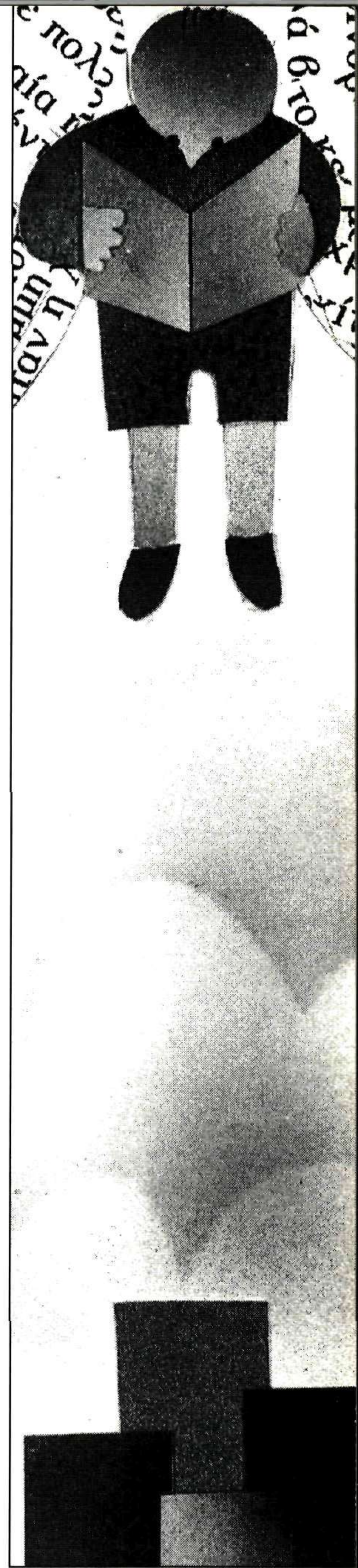
ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΡΙΑ: ...έρευνα, επίσης, ήταν μία από τις λέξεις τις οποίες σταθήκαμε πολύ, αλλά κι ευχαρίστηση για το διάβασμα, παράλληλα.

Αυτονομία του μαθητή, περισσότερος ελεύθερος χρόνος, ώστε να γίνεται το μάθημα και με διαφορετικό τρόπο κι έξω από την τάξη. Είναι κάτι για το οποίο πολλοί εκπαιδευτικοί έχουν πρόβλημα. Τους είναι δύσκολο να σκεφτούνε τον εαυτό τους έξω από την τάξη και σ' ένα άλλο χώρο.

Αυτά ήτανε τα λίγα με τα οποία θά 'θελα να κλείσω. Να ξέρετε ότι η σημερινή συζήτηση θα δημοσιευτεί στο περιοδικό μας "Βιβλιοθήκες και πληροφόρηση". Θα είναι ένα ντοκουμέντο ακόμα.

Και πιστεύω ότι αυτές οι προτάσεις θα προωθηθούνε και προς τ' αρμόδια Υπουργεία, με την ελπίδα ότι θα έχουμε κάποιο αποτέλεσμα.

Το θέμα είναι ότι αυτή την στιγμή βρεθήκαμε. Μπορούμε να συνεχίσουμε κάποιες συνεργασίες κι έξω από αυτή την επίσημη ημερίδα, την σημερινή και να δούμε με τι τρόπο μπορούμε, εν πάση περιπτώσει, ο καθένας με τις δυνατότητές του, ν' αναπτύξουμε το θέμα το οποίο φάνηκε να είναι πολύ αγαπητό σε όλους.

Ερεθίσματα και τρόποι προσέγγισης για τη δημιουργία αναγνωστών και η συμβολή των βιβλιοθηκών